

OFISI YA MASOMO

KIPINDI CHA KWARESMA

JUMA LA MAJIVU

JUMATANO YA MAJIVU

SOMO LA KWANZA: Isa 58, 1-12

Kiitikizano:

Isa 58, 6. 7. 9; Mt 25, 31. 34. 35

- K.** Hii ndiyo saumu niliyoichagua, asema Bwana: kumgawia mwenye njaa mkate wako, kumkaribisha maskini na aliyetupwa. * Ndipo utaita na Bwana ataitikia: Mimi hapa.
- W.** Atakapokuja Mwana wa Adamu katika utukufu wake, atawaambia wale walioko mkono wake wa kuume: Njoni, kwa maana nalikuwa na njaa , mkanipa chakula.
- K.** Ndipo utaita na Bwana ataitikia: Mimi hapa.

SOMO LA PILI:

Kutoka “Waraka kwa Wakorinto” wa Mt. Klemente I, papa.

Tubuni

Tukaze macho juu ya damu ya Kristo, ili kufahamu jinsi ilivyo nzuri mbele ya Mungu Baba yake: ilimwagika kwa ajili ya wokovu wetu na iliiletea dunia yote neema ya toba.

Tuangalie mihula yote ya ulimwengu na tutaona kwamba katika kila kizazi Bwana alitoa namna na muda wa kutubu kwa wote waliokuwa tayari kurudi kwake.

Nuhu alikuwa mtangulizi wa toba na wale waliomsikiliza waliokoka.

Yona alihubiri angamizi la Ninawi na wao, wakitubu dhambi zao, walimtuliza Mungu kwa sala, wakapata wokovu. Ingawa hawakuwa washiriki wa taifa la Mungu.

Hawakukosa kamwe wahudumu wa neema ya Mungu, ambao, wakiongozwa na Roho Mtakatifu, walihubiri toba. Bwana mwenyewe wa mambo yote alisema juu ya toba, akiamua kwa kiapo: Kama mimi niishivyo –neni la Bwana- sifurahii kifo cha mkosefu, bali toba yake.

Akaongeza bado maneno yaliyojaa wema: Nenda mbali, ee nyumba ya Israeli, toka dhambi zako. Uwaambie watu wa taifa langu: Hata ikiwa dhambi zenu za nchi zingaligusa mbingu, zingalikuwa nyekundu sana kuliko bendera na nyeusi kuliko makaa, yatosha kwamba mnaongoka kwa moyo wote na mnaniita “Baba”, nami nitawaangalia kama taifa takatifu na nitasikiliza sala yenu (rej. Eze 33, 11; Hos 14, 2; Isa 1, 18, nk).

Akitaka wale wanaompenda wafurahie mema ya uongofu, alitia mapenzi yake yenye uwezo kama muhuri wa neno lake.

Tutii, basi, mapenzi yake makuu na matukufu. Tupige magoti mbele ya Bwana, tukimsihi awe mwema na mwenye huruma. Tuuongokee kweli upendo wake. Tukatae kila tendo la uovu, kila aina ya farakano na wivu, sababu ya kifo. Tuwe wanyenyekevu wa roho, enyi ndugu. Tukatae kila majivuno ya bure, kiburi, chuki na madharau. Tutekeleze yaliyoandikwa. Yaani, Roho Mtakatifu asema hivi: Asijivune mwenye hekima juu ya hekima yake, wala mwenye nguvu kuhusu nguvu yake, wala tajiri juu ya utajiri wake, bali yeye aonaye fahari na aone fahari juu ya Bwana, akimtafuta na kutekeleza unyofu na haki (Yer 9, 23-24; I Kor 1, 31, nk).

Tukumbuke, hasa, maneno ya Bwana Yesu aliposhauri kwa upole na uvumilivu: Muwe na huruma ili mpate huruma; msamehe, ili msamehewe pia; kama mnavyowatendea wengine, ndivyo mtatendewa ninyi; msihukumu na hamtahukumiwa; muwe wakarimu, na mtaonja ukarimu; na kipimo kile mpimiacho, ndicho mtakachopimiwa (rej Mt 5, 7; 6, 14; 7, 1. 2. 12, nk).

Tufuate mstari huu na kushika amri hizo. Tutembe daima kwa unyenyekevu wote katika utii kwa maneno matakatifu. Naam, yasema maneno matakatifu: Je, nitamwangalia mtu gani, isipokuwa aliye mnyonge, mwenye amani na atetemekaye asikiapo neno langu? (rej Isa 66, 2).

Kwa hiyo, baada ya kuishi matukio makubwa na maarufu, tulikimbilie lengo la amani, lililoandaliwa kwetu tangu mwanzo. Tukaze kabisa macho juu ya Baba na Mwumba wa ulimwengu wote na tutamani kwa hamu vipawa vyake vya ajabu na fadhila zake bila kipimo.

Kiitikizano:

Isa 55, 7; Yoe 2, 13; Eze 33, 11

- K. Mtu mbaya na aache njia yake na mdhambi mawazo yake; amrudie Bwana naye atamrehemu:
* Mungu ni mwenye rehema, amejaa fadhila, amhurumia yule aliye katika uovu.
- W. Yeye hafurahii kufa kwake mtu mwovu, bali aghairi njia yake mbaya na aishi.
- K. Mungu ni mwenye rehema, amejaa fadhila, amhurumia yule aliye katika uovu.

ALHAMISI BAADA YA MAJIVU

SOMO LA KWANZA: Kut 1, 1-22

Kiitikizano:

Mwa 15, 13-14; Isa 49, 26

- K. Bwana akamwambia Abrahamu: Uzao wako utakuwa mgeni katika nchi isiyo yake, watawatumikia watu wale, nao watateswa muda wa miaka mia nne; lakini mimi nitakuwa pamoja nao. * Mimi ni Bwana anayekuhukumu na kukuokoa.
- W. Nitawahukumu mataifa ambayo wao walitumikia:
- K. Mimi ni Bwana anayekuhukumu na kukuokoa

SOMO LA PILI:

Toka “Hotuba” za Mt. Leo Mkuu, papa.

Takaso takatifu kwa njia ya kufunga na ya huruma

Daima, ndugu wapendwa, nchi imejaa fadhili za Bwana (Zab 33, 5), viumbe vyote vinavyotuzunguka, vyamfundisha kila mwumini kumheshimu Mungu. Naam, mbingu na nchi, bahari na yote yaliyomo vyatangaza wema na enzi kuu ya Mwumba wake. Na uzuri bila kipimo wa viumbe, vilivyowekwa kwa utumishi wetu, je, havidai kutoka kwetu, viumbe vyenye akili, shukrani ipasavyo?

Lakini sasa twaombwa upya kamili wa roho: ni siku za mafumbo ya ukombozi wa wanadamu na zinazotanguliza kwa karibu sikukuu za pasaka.

Naam, ni alama ya sikukuu ya Pasaka kwamba Kanisa zima lifurahie na kusherekea msamaha wa dhambi: msamaha ambao hautolewi tu kwa neofiti, bali pia kwa wale wanaopatikana tangu muda mrefu miongoni mwa wana waliopokewa.

Kweli, ni katika kutawadha ili kufanywa upya kwamba wazaliwa watu wapya, lakini wote wanao wajibu wa kufanywa upya kila siku: yafaa kujikomboa na masalio machafu ya hali yetu ya kibinadamu. Na, kwa kuwa katika njia ya ukamilifu, hakuna mtu asiyepaswa kuboreka, yatubidi sisi sote, pasipo kuacha mtu ye yote, kujikaza ili asipatikane mtu, ambaye siku ya ukombozi atakuwa amenajisiwa na dhambi za mtu wa kale.

Yale yanayompasa kila mkristo kufanya kila wakati, yambidi sasa kuyatenda kwa bidii na utauwa zaidi, ili itekelezwe kanuni ya kitume ya kufunga wakati wa kwaresima, iliyo kujinyima sio chakula tu, bali pia, na hasa, dhambi.

Kwa mafungo haya ya lazima na matakatifu, hakuna kazi inayoweza kuunganishwa zaidi kuliko kutoa msaada kwa maskini, jambo ambalo, chini ya jina moja la “huruma”, lakumbatia matendo mengi mema. Katika hayo, waumini waweza kuwa sawa, hata ingawa ipo tofauti ya mali.

Upendo tunaopaswa kwa Mungu na mtu vilevile, hauzuiliwi mpaka kiasi cha kutuondolea uwezekano wa kutenda mema.

Malaika waliweza kuimba: “Atukuzwe Mungu juu mbinguni na duniani iwe amani kwa watu aliowaridhia” (Lk 2, 14). Yafuata kwamba apata kuwa mwenye heri na katika fadhila na amani yule anayeshiriki kwenye mateso ya wengine, yawe ya aina yo yote.

Ni kuu mno shamba la matendo ya huruma. Sio tu matajiri na wenye uwezo waweza kuwasaidia wengine kwa misaada, bali pia wasiojiweza na maskini. Hivyo, hata wakiwa na tofauti katika mali, wote waweza kuwa sawa katika hisia za utauwa wa nafsi.

Kiitikizano:

- K. Muda wa Kwaresima watufungulia tena njia ya mbinguni: tuingie ndani yake kwa roho ya sala na toba: * na tutakuwa na sehemu pamoja na Bwana kwenye utukufu wa ufufuko.
- W. Katika kila jambo tujitolee kama watumishi wa Mungu,
- K. Na tutakuwa na sehemu pamoja na Bwana kwenye utukufu wa ufufuko.

IJUMAA BAADA YA MAJIVU

SOMO LA KWANZA: Kut 2, 1-22

Kiitikizano:

Ebr 11, 24-25. 26. 27

- K. Kwa imani, Musa akakataa kuitwa mwana wa binti Farao, akaona ni afadhali kupata mateso pamoja na watu wa Mungu, kuliko kujifurahisha katika dhambi kwa kitambo: * alitazamia malipo yatokayo kwa Mungu.
- W. Alihesabu kushutumiwa kwake Kristo ni utajiri mkuu kuliko hazina za Misri; na kwa imani akatoka Misri:
- K. Alitazamia malipo yatokayo kwa Mungu

SOMO LA PILI:

Toka “Homilia” za Mt. Yohana Krisostomo, askofu.

Sala ni nuru ya roho

Sala, au mazungumzo pamoja na Mungu, ni mema ya juu. Naam, ni ushirika wa ndani pamoja na Mungu. Kama macho ya mwili, yakiona mwanga yaangaziwa, pia nafsi inayoelekea kwa Mungu yaangaziwa na mwanga usiosemekea wa sala. Lakini sala yapaswa kufanywa si kama desturi, bali itoke moyoni. Haipaswi kuwa na mipaka ya muda na saa kadhaa, bali kuendelea kusitawi wakati wo wote, usiku na mchana.

Yaani, haipaswi tu kumwinulia Mungu nafsi yetu tunaposhughulikia sala kwa roho yote. Yafaa, pia wakati tunapofanya mambo mengine, iwe kuwasaidia maskini, iwe matendo mengine, yakijaa ukarimu kwa wengine, tunayo tamaa na ukumbusho wa Mungu, ili, ukikolezwa na upendo wa kimungu, kama vile chumvi, yote yageuke kuwa chakula chenye ladha nzuri kwa Bwana wa dunia. Twaweza kufurahia daima faida hiyo, maisha yetu yote, ikiwa twatoa kwa aina hii ya sala sehemu kubwa iwezekanavyo ya muda wetu.

Sala ni mwanga wa roho, ujuzi halisi wa Mungu, mpatanishi kati Mungu na mtu. Nafsi, ikiinuliwa kwa njia yake mpaka mbinguni, yamkumbatia Bwana kwa makumbatio yasiyosemeka. Kama mtoto ambaye, akilia, amwita mama, nafsi yatafuta kwa hamu maziwa ya kimungu, yatamani kwamba matakwa yake yasikike na yapokea vipawa vya juu kuliko kitu kingine kinachoonekana.

Sala ni mjumbe mkuu mbele ya Mungu, na, wakati huo huo, yaifanya nafsi kuwa yenye heri kwa sababu yazima matamano yake. Naongea, lakini, juu ya sala halisi, wala si juu ya maneno tu.

Hiyo ni kumtamani Mungu, upendo usiosemeke usiotoka kwa wanadamu, bali zao la neema ya Mungu. Juu yake Mtume asema: Hatujui kuomba jinsi itupasavyo, lakini Roho mwenyewe hutuombea kwa kuugua kusikoweza kutamkwa (Rum 8, 26). Ikiwa Bwana ampa mtu fulani namna hii ya kusali, ni utajiri wa kuthamini, ni chakula cha mbinguni kinachoshibisha roho; aliyekionja awaka tamaa kwa Bwana, kama moto wenye kuwaka sana unaowasha nafsi yake.

Pamba nyumba yako kwa soni na unyenyekevu kwa njia ya kufanya sala. Upambe kiwe kizuri chumba chako kwa mwanga wa haki; urembe kuta zake kwa matendo mema, kama kwa dhahabu na, badala ya kuta na mawe mazuri, weka imani na ukarimu wa mbinguni, ukitia juu ya kila kitu sala, kama mapambo ya vitu vingine vyote. Hivyo wamwandalia Bwana makao yenye kufaa, hivyo unamkaribisha katika ikulu nzuri.. Yeye atakujalia kugeuza nafsi yako iwe hekalu la uwepo wake.

Kiitikizano:

Ma 5, 20-21; Mt 8, 25

- K. Mbona, Bwana, watusahau siku zote? Na kutuacha muda huu mwingi? Utugeuze kwako, nasi tutageuka.
- W. Bwana, tuokoe, tunaangamia.
- K. Utugeuze kwako, nasi tutageuka.

JUMAMOSI BAADA YA MAJIVU

SOMO LA KWANZA: Kut 3, 1-20

Kiitikizano:

Kut 3, 14; Isa 43, 11

- K. Mungu akamwambia Musa: “Mimi Niko Ambaye Niko”. * Utawaambia watu wako: Mimi Niko amenituma kwenu.
- W. Mimi ni Bwana, zaidi yangu mimi hapana mwokozi.
- K. Utawaambia watu wako: Mimi Niko amenituma kwenu.

SOMO LA PILI:

Toka makala “Dhidi ya uzushi” ya Mt. Ireneo, askofu.

Urafiki wa Mungu

Bwana wetu, Neno wa Mungu, kwanza aliwaongoza watu kumtumikia Mungu, kama yeye mwenyewe alivyowaambia wanafunzi wake: “Siwaiti tena watumwa, kwa maana mtumwa hajui atendalo bwana wake; lakini ninyi nimewaita rafiki, kwa kuwa yote niliyoyasikia kwa Baba yangu nimewaarifu” (Yn 15, 15). Urafiki wa Mungu watoa hali ya kutokufa milele kwa wale wajiandaa ipasavyo.

Mwanzoni Mungu alimwamba Adamu si kwa sababu alimhitaji mtu, bali ili kuwa na mtu wa kumwagia juu yake fadhila zake. Naam, Neno alimtukuza Baba, akibaki daima ndani yake, sio tu kabla ya Adamu, bali pia kabla ya kila uumbaji. Aliyatamka yeye mwenyewe: “Baba, unitukuze

mimi pamoja nawe, kwa utukufu ule niliokuwa nao pamoja nawe kabla ya ulimwengu kuwako” (Yn 17, 5).

Yeye alitumuru kumfuata si kwa sababu angehitaji huduma yetu, bali kwa kutupatia sisi wokovu. Naam, kumfuata Mwokozi ni kushiriki wokovu, kama vile kufuata mwanga ni kuzungukwa na uangavu.

Aliye nuruni si kazi yake kuangazia nuru, wala kufanya ing’ae, bali ni nuru inayomwangazia na kumfanya mwangavu. Yeye hatoi kitu kwa nuru, bali ni toka nuru anakopata fadhila ya uangavu na ya mema mengine yote.

Hivyo ilivyo juu ya utumishi wa Mungu: haumletei Mungu faida yoyote, na kwa upande mwingine Mungu hana haja ya utumishi wa watu; bali kwa wale wanaomfuata na kumtumikia yeye atoa uzima, kutoharibika na utukufu wa milele. Awatolea fadhila zake wanaomtumikia kwa sababu wanamtumikia, na wale wanaomfuata, kwa sababu wanamfuata, lakini hapati faida yoyote.

Mungu atafuta utumishi wa watu ili kuwa na uwezekano, yeye aliye mwema na mwenye huruma, wa kuwajalia fadhili zake wale wanaodumu katika utumishi wake. Ingawa Mungu hahitaji kitu, mtu anahitaji ushirika na Mungu.

Utukufu wa mwanadamu ni kudumu katika utukufu wa Mungu. Na kwa hiyo Bwana aliwaambia wanafunzi wake: “Si ninyi mliionichagua mimi, bali ni mimi niliyewachagua ninyi” (Yn 15, 16), akionyesha hivi kwamba hawakuwa wao waliomtukuza, wakimfuata, bali kwamba, kwa kuwa walimfuata Mwana wa Mungu, walitukuzwa naye. Na pia: “hao ulionipa nataka wawe pamoja nami popote nilipo, wapate na kuutazama utukufu wangu” (Yn 17, 24).

Kiitikizano :

Kum 10, 12; Mt 22, 38

- K. Bwana Mungu wako anataka hayo kwako: umche Bwana * kwamba umpende na kumtumikia Bwana Mungu wako kwa moyo wote na kwa roho yote.
- W. Hii ndiyo amri iliyo kuu, tena ni ya kwanza:
- K. kwamba umpende na kumtumikia Bwana Mungu wako kwa moyo wote na kwa roho yote.

JUMA LA KWANZA LA KWARESIMA

DOMINIKA YA KWANZA YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 5, 1 - 6, 1

Kiitikizano:

Kut 5, 1. 3

- K. Musa akaenda, akamwambia Farao neno la Bwana: * Wape watu wangu ruhusa waende, ili kunifanyia sikukuu jangwani!
- W. Mungu wa Waebrania amekutana nasi, ili nikuambie:
- K. Wape watu wangu ruhusa waende, ili kunifanyia sikukuu jangwani

SOMO LA PILI:

Toka “Mafasirio juu ya Zaburi” ya Mt. Augustino, askofu.

Katika Kristo tumejaribiwa na ndani yake tumemshinda mwovu

“Ee Mungu ukisikie kilio changu, uyasikilize maombi yangu” (Zab 61,1). Ni nani anayesema? Ingeonekana mtu mmoja tu. lakini angalia vizuri ikiwa kweli ni mtu mmoja tu. Yaani, asema: “Toka mwisho wa nchi nitakulilia nikizimia moyo” (Zab 61, 2).

Basi, hapo si mtu mmoja tu: lakini yaonekana kama mtu mmoja, kwa kuwa mmoja ni Kristo, ambaye sisi sote tu viungo vyake. Yaani, mtu mmoja vipi angeweza kulia toka miisho ya dunia? Toka miisho ya dunia walia tu ule urithi, ambao juu yake ameambiwa Mwana mwenyewe: “Uniombe, nami nitakupa mataifa kuwa urithi wako, na miisho ya dunia kuwa milki yako”(Zab 2, 6).

Basi, ni umiliki huu wa Kristo, urithi huu wa Kristo, mwili huu wa Kristo, Kanisa hili la pekee la Kristo, umoja huu, tunaounda sisi sote na ambao tupo, unaolia toka miisho ya dunia.

Na alia nini? Niliyosema kabla: “Sikiliza, ee Mungu, kilio changu, uyasikilize maombi yangu; toka miisho ya dunia nakulilia”. Yaani, yale niliyokulilia kwako, nililia toka miisho ya dunia: yaani, tokea kila mahali.

Lakini, kwa nini nililia hayo? Kwa sababu moyo wangu umo katika dhiki. Aonekana kuwepo kati ya watu wote, juu ya nchi nzima si katika utukufu mkuu, bali kati ya majaribio makuu.

Yaani maisha yetu katika safari hii hayawezi kuwa bila majaribio, na maendeleo yetu yafanywa kwa njia ya kishawishi. Hamna awezaye kujijua mwenyewe, asipojaribiwa; wala hawezi kushinda bila kupambana; ila pambano lamaanisha adui, jaribio.

Kwa hiyo yumo kwenye dhiki yule aliaye toka miisho ya dunia, lakini haachwi. Kwani Bwana alitaka kuonyesha kabla, sisi tulio mwili wake wa kifumbo, katika matukio ya mwili wake halisi, ambamo alikufa, akafufuka na kupaa mbinguni. Kwa namna hiyo, viungo pia vyaweza kutumaini kufikia pale ambapo Kichwa amevitangulia.

Kwa hiyo yeye ametugeza sura ndani yake, alipotaka kujaribiwa na Shetani. Tulisoma sasa katika injili kwamba Bwana Yesu alijaribiwa na Shetani jangwani. Hasa Kristo alijaribiwa na Shetani, lakini katika Kristo ulijaribiwa wewe pia. Kwa hiyo Kristo alichukua toka kwako mwili wake, lakini toka kwake wokovu wako; toka kwako kifo, toka kwake uzima wako; toka kwako kutweza, toka kwake utukufu wako; alichukua, basi, toka kwako kishawishi chake, toka kwake ushindi wako.

Tukijaribiwa katika yeye, itakuwa katika yeye kwamba tutamshinda shetani. Wewe wangu alia kwamba Kristo alijaribiwa; kwa nini hufikiri kwamba yeye ameshinda pia? Umejaribiwa katika yeye, lakini ukubali kwamba ndani yake wewe pia ni mshindi. Yeye angeweza kumweka mbali Shetani; lakini, asingekubali kujaribiwa, asingekufundisha kushinda, unapojaribiwa.

Kiitikizano:

Yer 1, 19; 39, 18

K. Nao watapigana nawe, lakini hawatakushinda: * mimi nipo pamoja nawe ili nikuokoe, asema Bwana.

W. Hutaanguka na upanga, lakini nafsi yako itahifadhiwa,

K. mimi nipo pamoja nawe ili nikuokoe, asema Bwana.

JUMATATU YA KWANZA YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 6, 2-13

Kiitikizano:

I Pet 2, 9. 10; Kut 6, 7. 6

- K. Ninyi ni mzao mteule, ukuhani wa kifalme, taifa takatifu, watu wa milki ya Mungu; ninyi mliokuwa kwanza si taifa, bali sasa ni taifa la Mungu. * nitawatwaeni kuwa watu wangu, nitakuwa Mungu wenu.
- W. Mimi ni Bwana. Nami nitawatoa chini ya mizigo ya Wamisri, nami nitawakomboa kwa mkono ulionyosha.
- K. Nitawatwaeni kuwa watu wangu, nitakuwa Mungu wenu.

SOMO LA PILI:

Toka "Hotuba" za Mt. Gregorio Nazianzeno, askofu.

Tudhihirishane upendo wa Mungu

Ukiri asili ya uwepo wako, ya pumzi, ya akili, ya hekima na, yaliyo muhimu zaidi, ya kumjua
Mungu, ya tumaini la Ufalme wa mbinguni, la heshima unayoshiriki
pamoja na malaika, ya

kuutazama utukufu, sasa kweli kama kwenye kioo, na kwa fujo, lakini kwa wakati wake, kwa namna kamilifu na safi zaidi. Ukiri, pia, kwamba umepata kuwa mwana wa Mungu, mrithi pamoja na Kristo na, kwa kutumia mfano wa kuthubutu, wewe ni Mungu mwenyewe!

Wapi na kutoka nani inakufikia misaada mingi hivi? Na, tukitaka kusema juu ya vipawa vya chini zaidi na vya wote, vinavyokuruhusu kuona uzuri wa mbingu, safari ya jua, majira ya mwanga, maelfu ya nyota na ule mpangilio na utaratibu zinazofanywa upya katika ulimwengu, na kugeuza viwe vya furaha viumbe kama sauti ya kinubi?

Nani akujalia mvua, rutuba ya mashamba, chakula, furaha ya usanii, mahali pa makao yako, sheria, serikali na, tuongeze, maisha ya kila siku, urafiki na anasa ya ukoo wako?

Vipi wanyama wengine wafundishwa na kuwekwa chini yako, wengine watolewa kwako kama chakula?

Nani alikuweka wewe uwe bwana au mfalme wa vyote vilivyopo juu ya ardhi?

Na, ili tufikirie mambo muhimu zaidi, nauliza bado: Nani alikujalia zile alama zako zote zinazokuhakikishia utawala kamili juu ya kila mwenye uhai? Alikuwa Mungu. Na, je, yeye akuomba nini badala ya hayo yote? Upendo. Aomba toka kwako daima na hasa upendo kwake na kwa ndugu.

Upendo kwa wengine yeye audai vilevile kama ule wa kwanza. Je, tutakuwa wagumu kumtolea Mungu kipawa hiki baada ya fadhila nyigi alizowajalia wale aliowaahidi? Je, tutakuwa wakaidi hivi? Yeye ambaye ni Mungu na Bwana, ataka kuitwa Baba yetu, nasi, je, tutataka kukana ndugu zetu?

Tujikinge, ndugu zetu, kupata kuwa mawakili wabaya juu ya yale tuliopewa kama zawadi. Hapo tutastahili onyo la Petro: Mwaibike ninyi ambao mwashika mambo ya wengine, mwigie hasa wema wa Mungu na hivyo hakuna atakayekuwa maskini.

Tusichoke kurundika na kuhifadhi mali, wakati ambapo wengine wateseka na njaa, ili tusitahili makaripio magumu na yenye kuumiza yaliyofanywa hapo kale na nabii Amosi aliposema: Ninyi mwasema: Mwezi mpya utaondoka lini na sabato, tupate kuuza nafaka na kuandika ngano, mkiipunguza efa na kudanganya watu kwa mizani ya udanganyifu? (Amo 8,5).

Tutende kulingana na ile sheria kuu na ya kwanza ya Mungu anayetoa mvua juu ya wenye haki na wadhambi, aleta jua vilevile kwa wote, awatolea wanyama wote wa dunia mashamba, chemchemi, mito, misitu; atoa hewa kwa ndege na maji kwa wanyama wa majini; kwa wote atoa kwa ukarimu mwingi mema ya maisha, bila mipaka, vipimo au masharti; kwa wote awatolea njia za kuishi na uhuru wa kuenda popote. Yeye hakufanya ubaguzi, hakuwa mchoyo na mtu ye yote.

Alitoa kwa hekima kipawa chake kwa mwenye mahitaji wa kila aina na aliwaonyesha wote upendo wake.

Kiitikizano:

Lk 6, 35-36; Mt 5, 45

- K.. Wapendeni adui zenu, tendeni mema na kukopesha msitumaini kupata malipo; ili mpate kuwa wana wa Baba yenu aliye mbinguni, * maana yeye huwaangazia jua lake waovu na wema, huwanyeshea mvua wenye haki na wasio haki.
- W. Iweni na huruma, kama Baba yenu alivyo na huruma,
- K. maana yeye huwaangazia jua lake waovu na wema, huwanyeshea mvua wenye haki na wasio haki.

JUMANNE YA KWANZA YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 6, 29 - 7, 25

Kiitikizano:

Ufu 4, 5. 6. 7

- K. Malaika akamimina kitasa chake juu ya mito, zikawa damu. Na alisema: Wewe u mwenye haki, uliyeko na uliyekuwako, Mtakatifu, kwa kuwa umehukumu hivi. * Wao walimwaga damu ya watakatifu na ya manabii.
- W. Nikasikia sauti itokayo kwenye madhabahu ikisema: Naam, Bwana Mungu Mwenyezi, ni za kweli na za haki hukumu zako!
- K. Wao walimwaga damu ya watakatifu na ya manabii.

SOMO LA PILI:

Toka maelezo juu ya “Baba yetu” ya Mt. Sipriani, askofu na shahidi.

Aliyetoa maisha, alifundisha pia kusali

Maagizo ya Injili, ndugu wapendwa, ni, bila shaka, mafundisho ya Mungu, misingi ambayo juu yake lajengwa tumaini, thibitisho zinazoimarisha imani, chakula kinachouletea moyo nguvu tena, hofu zinazoongoza njia, misaada ili kupata wokovu. Yafundisha wenye mawazo matiifu ya waumini hapa duniani na kuwaongoza kwenye ufalme wa mbinguni.

Mungu alitaka kwamba mambo mengi yasemwe na kusikilizwa kwa njia ya manabii, watumishi wake. Lakini ya juu sana zaidi ni yale anayofahamisha kwa njia ya Mwanawe. Ya ajabu zaidi mambo, kwamba neno la Mungu, hata likiwa tayari katika manabii latangaza kwa sauti yake mwenyewe, yaani, sio kwa kuamuru kuitengeneza njia, bali akija yeye mwenyewe, akitufungulia na kutuonyesha njia ya kufuata. Na hivi, wakati kabla tulikuwa tumepotea, wakaidi na vipofu katika giza la mauti, sasa, tukiangaziwa na mwanga wa neema, twaweza kutembea kwenye njia ya maisha kwa mwongozo na msaada wa Bwana.

Yeye kati ya maonyo yake mengine na amri za Mungu, ambazo kwazo alisaidia taifa lake kwa wokovu, alitoa pia kanuni ya sala, akatudokezea na kutufundisha yale tunayopaswa kuomba. Yule aliyetoa maisha, alifundisha pia kusali, kwa ukarimu ule ule ambao kwao alitujalia mengine yote; na hayo ili, tukiongea sisi na Baba, kwa ombi na sala alizotufundisha Mwana, tusikilizwe kwa urahisi zaidi.

Alibashiri kwamba saa itafika ambamo waabudu halisi wangemwabudu Baba katika roho na kweli, naye akatimiza ahadi, ili sisi, tukipokea tokea utakatifu wake roho na ukweli, tungeabudu kweli na kiroho katika neema ya kipawa chake.

Yaani, sala ipi yaweza kuwa ya kiroho zaidi kuliko ile iliyotolewa na Kristo, ambaye toka kwake ametumwa kwetu Roho Mtakatifu? Sala ipi kwa Baba yaweza kuwa ya kweli zaidi kuliko ile iliyotamkwa na kinywa cha Mwana, aliye ukweli? Kusali tofauti na yale aliyotufundisha usingekuwa ujinga tu, bali pia hatia, kwa kuwa yeye mwenyewe alisema: Mwaikataa amri ya Mungu mpate kuyashika mapokeo yenu (Mk 7, 9).

Tuombe, basi, ndugu, kama Mungu, Mwalimu wetu, alivyotufundisha. Ni sala rafiki na ya karibu kumwomba Mungu kwa maneno yake, kupandisha kwenye masikio yake sala ya Kristo.

Atambue Baba maneno ya Mwanawe tusalipo; yeye akaaye moyoni mwetu, awe pia katika sauti yetu. Na kwa kuwa ni wakili wetu karibu na Baba, tutumie maneno ya wakili wetu, tuombe kwa ajili ya dhambi zetu. Ikiwa yeye amesema kwamba lo lote tumwombalo Baba kwa jina lake atatujalia, tutaomba kwa dhati zaidi tunayosihi kwa jina la Kristo, ikiwa tutamwomba kwa sala yake.

Kiitikizano:

Yn 16, 24; 14, 13

- K. Hata sasa hamkuomba neno kwa jina langu: * ombeni, nanyi mtapata, furaha yenu iwe timilifu
- W. Nanyi mkiomba lolote kwa jina langu, hilo nitalifanya, ili Baba atukuzwe ndani ya Mwana:
- K. ombeni, nanyi mtapata, furaha yenu iwe timilifu.

JUMATANO YA KWANZA YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 10, 21 – 11,10

Hek 18, 4; 17, 20; 18, 1

Kiitikizano:

- K. Walistahili kunyimwa nuru hao waliowafunga watoto wako kwa nguvu: * yaani, wao walipaswa kuupelekea ulimwengu nuru isiyoharibika ya torati.
- W. Juu ya Wamisri umetandikwa usiku mzito; ila watakatifu wako walikuwa na nuru tele:
- K. yaani, wao walipaswa kuupelekea ulimwengu nuru isiyoharibika ya torati.

SOMO LA PILI:

Tokea “Mafasirio” ya Afraate, askofu.

Tohara ya moyo

Sheria na agano zilipata mabadiliko makuu. Yaani, Mungu alibadili agano la kwanza pamoja na Adamu na ameweka lingine kwa Nuhu. Tena, ameunda lingine na Abrahamu, akilifanya la kisasa katika lile alilofanya pamoja na Musa. Lakini, kwa kuwa agano la Musa halikufuatwa, yeye alifanya agano jipya na kizazi cha mwisho. Hili halikupaswa kugeuzwa. Naam, kwa Adamu alimwekea sheria ya kutokula kwenye mti wa uzima, kwa Nuhu alidhihirisha upinde wa mvua juu ya mawingu, kwa Abrahamu, aliyekwisha kuchaguliwa kwa imani yake, alimwekea tohara, kama alama na ishara kwa wale wa baadaye. Musa alikuwa na mwanakondoo wa pasaka, kama kipatanisho kwa taifa. Maagano hayo yote yalikuwa na uhusiano kati yao. Hata hivyo tohara halisi, iliyokubaliwa na yule aliyetoa maagano yale, ni ile ambayo Yeria aongea juu yake asemapo: “Mkaziondoe govi za mioyo yenu” (Yer 4, 4). Kwani, ikiwa lilikuwa thabiti agano alilofunga

Mungu pamoja na Abrahamu, hili pia ni thabiti na la kudumu, wala hakuna sheria nyingine itakayoweza kuwekwa kwa tendo la watu walioko nje ya sheria, au na wale walioko chini yake.

Naam, yeye alitoa sheria kwa Musa pamoja na maagizo yake yote na amri zake: lakini, kwa kuwa hawakuzifuata, alibatilisha sheria na manabii, akiahidi ya kuwa atatoa agano lingine, alilosema kwamba litakuwa tofauti na lile la kwanza, hata ikiwa ni mmoja mtoaji wa yote mawili. Agano aliloahidi kutoa ni hili: “Wote watanjua, tangu mdogo hadi aliye mkubwa”. Na katika agano hili haipo tena tohara ya mwili na ishara tofauti ya taifa.

Mungu katika vizazi mbalimbali aliweka sheria zilizofaa mpaka alipotaka na, baadaye, zilibatilishwa kama Mtume asemavyo: Zamani, ufalme wa Mungu ulichukua sura mbalimbali kwenye majira tofauti.

Hata hivyo Mungu wetu ni msemakweli, na amri zake ni imara sana: na agano lo lote, kwenye wakati wake limehifadhiwa imara na kweli, na wale waliotahiriwa moyoni wana uzima kwa tohara mpya inayotendeka katika Yordani, yaani, katika ubatizo unaopokewa kwa maondoleo ya dhambi.

Yoshua alifanya kutahiri tena taifa kwa kisu cha jiwe, wakati alipovuka Yordani pamoja na taifa lake; Yesu, Mwokozi wetu, alifanya kutahiri tena kwa tohara ya moyo watu waliomwamini, na waliotawadhiwa katika ubatizo na alitahiri kwa upanga, ulio neno la Mungu, mkali zaidi kuliko upanga ukatao kuwili (Ebr 4, 12).

Yoshua, mwana wa Nunu, aliingiza taifa kwenye nchi ya ahadi; Yesu, Bwana wetu, aliwaahidi nchi ya uzima wale wote waliovuka Yordani ya kweli na kuamini na kutahiriwa katika undani wa mioyo yao.

Wenye heri, basi, wale waliotahiriwa katika undani wa moyo na kuzaliwa upya toka maji ya tohara ya pili. Wao watapokea urithi pamoja na Abrahamu, mzee mwaminifu na baba wa mataifa yote, kwa sababu imani yake ilihesabiwa kuwa haki.

Kiitikizano

Ebr 8, 8. 10; 2 Kor 3, 3

K. Nitawatimizia nyumba ya Israeli agano jipya: nitawapa sheria zangu katika nia zao na katika mioyo yao nitaziandika, * si kwa wino, bali kwa Roho wa Mungu aliye hai.

W. Nitatoa sheria yangu si katika vibao vya mawe, ila juu ya vibao vya nyama, katika mioyo yenu, **K.** si kwa wino, bali kwa Roho wa Mungu aliye hai.

ALHAMISI YA KWANZA YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 12, 1-20

Kiitikizano:

Ufu 5, 8. 9; I Pet 1, 18. 19

K. Wazee walianguka mbele za Mwanakondoo na wakaimba wimbo mpya: * Bwana, ulitukomboa kwa Mungu, kwa damu yako.

W. Tulikombolewa si kwa fedha au dhahabu, bali kwa damu ya thamani ya Kristo, mwanakondoo asiye na ila.

K. Bwana, ulitukomboa kwa Mungu, kwa damu yako.

SOMO LA PILI::

Tokea “Homilia “za Mt. Asterio wa Amesea, askofu.

Tufuate mfano wa mchungaji mwema

Kwa kuwa mfano, ambao kulingana nao mmeumbwa, ni Mungu, jaribuni kufuata mfano wake. Muwe wakristo na kwa jina lenyewe mwasema heshima yenu ya kibinadamu, kwa hiyo, muwe watendaji wa upendo wa Kristo aliyejifanya mtu.

Fikirini utajiri wa wema wake. Yeye alipokuwa karibu kuja kati ya watu kwa umwilisho wake, alituma mwanzo Yohana, mtangulizi na mwalimu wa toba na, kabla ya Yohana, manabii wote, ili wawafundishe watu kujitambua na kugeuka kwenye njia nyofu na kuyaongokea maisha bora zaidi.

Baadaye kidogo, alipokuja yeye mwenyewe, alitangaza kwa nafsi na kinywa chake: “Njoni kwangu ninyi nyote msumbukao na wenye kulemewa na mizigo mizito, nami nitawapunzisha” (Mt 11, 28). Kwa hiyo, kwa wale wanaosikiliza neno lake, aliwajalia msamaha wa dhambi na kuwakomboa tokea yale yanayowaumiza. Neno aliwatakatifuza, Roho aliwafanya safi, mtu wa kale amezikwa katika maji, na amezaliwa mtu mpya, aliyesitawi katika neema.

Baadaye, kilifuata nini? yule aliyekuwa adui amepata kuwa rafiki, mgeni alipata kuwa mwana, mkaidi aligeuka kuwa mtakatifu na mtauwa. Tuige mfano aliotujalia Bwana, Mchungaji mwema. Tutazame injili, na tukiheshimu mfano wa bidii na wema unaoonekana ndani yao, tutafute kuuelewa vizuri.

Katika mithali na mifano naona mchungaji mwenye kondoo mia. Mmoja akienda mbali na kundi na kutangatanga akipotea, yeye hakubaki na wale wanaolishwa kwa utaratibu, bali, akitafuta yule mwingine, apitia mabonde na misitu, apanda milima mirefu na migumu na, akitembea kwenye majangwa marefu kwa uchovu mwingi, atafuta kwa bidii mpaka ampate kondoo aliyepotea.

Baada ya kumpata, hampigi fimbo, wala kumlazimisha kwa nguvu kulifikia kundi, bali, akimchukua mabegani, na kumtendea kwa upole, amrudisha kwenye kundi, akionja furaha kubwa zaidi kwa yule aliyepatikana tena, kuliko kwa umati wa wengine wote.

Tufikirie ukweli uliofichwa kwenye mithali. Kondoo yule si kondoo fulani, wala mchungaji, mchungaji mmoja, bali yamaanisha kitu kingine. Ni mifano yenye mambo matakatifu. Naam, yatuonya kwamba si vizuri kuwahesabu watu kama waliohukumiwa na bila tumaini, na kwamba si vema kuwaacha waliopo kwenye hatari, wala kuwa waviwu katika kuwapelekea wao msaada wetu, bali kwamba ni wajibu wetu kuwaongoza kwenye njia nyofu wale walioenda mbali au kupotea. Yatubidi kufurahia kurudi kwao na kuwarudisha kwenye umati wa wale wanaoishi vema na katika utauwa.

Kiitikizano:

Zek 7, 9; Mt 6. 14

K. Fanyeni hukumu za kweli. * Kila mtu na amwonee ndugu yake rehema na huruma.

W. Msipowasamehe watu makosa yao, wala Baba yenu hatawasamehe ninyi makosa yenu.

K. Kila mtu na amwonee ndugu yake huruma.

IJUMAA YA KWANZA YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 12, 21-36

Kiitikizano:

Kut 12, 7. 13; I Pet 1, 18. 19

K. Kwa damu ya mwana kondoo, Waisraeli walipaka vizingiti vya juu na miimo ya nyumba. * Ile damu itakuwa ishara kwenu

W. Mlikombolewa kwa damu ya thamani ya Kristo, mwanakondoo asiye na ila:

K. Ile damu itakuwa ishara kwenu.

SOMO LA PILI::

Tokea “Kioo cha upendo” cha Mt. Aelredo, abate.

Upendo wa kindugu hauna budi kufuata mfano wa Kristo

Hamna kitu kinachotusukuma kuwapenda adui, kitu ambacho ni ukamilifu wa upendo wa kindugu, kama fikira tamu ya ule uvumilivu ambao kwake yeye, “mzuri sana kuliko wanadamu” (Zab 45, 2) alitolea uso wake mzuri kwa kutemewa mate na waovu. Aliruhusu kupofushwa na wabaya yale macho ambayo kwa mtazamo wao kila kitu kinatii. Alitoa mgongo wake kwa mijeledi. Alitia kichwa kinachofanya kutetemeka Enzi na Mamlaka kwa miiba mikali. Alijiacha kwa madharau na matukano. Mwishowe, alikubali kwa uvumilivu msalaba, misumari, mkuki, siki, yeye aliye katika vyote mpole, mnyenyekevu na mwenye huruma.

Mwishowe, alipelekwa kama kondoo machinjoni, na kama mwanakondoo alibaki mkimya mbele ya yule akataye manyoya yake (Isa 53, 7).

Nani anaposikia sauti ile nzuri ajabu inayojaa upole, upendo na amani isiyovunjika: “Baba, uwasamehe” asingekumbatia mara adui zake kwa upendo wote? “Baba”, asema, “uwasamehe” (Lk 23, 34). Kitu gani kiliweza kuongezwa cha upole, upendo kwa sala ya namna hiyo? Hata hivyo yeye aliongeza kitu fulani. Kwake ilikuwa kidogo kuomba, alitaka pia kusamehe: “Baba, uwasamehe, kwa kuwa hawajui watendalo”. Na kweli, ni wadhambi wakuu, lakini wajua kidogo. Kwa hiyo: “Baba, uwasamehe”. Walimsulibisha, lakini hawakujua walimsulibisha nani, maana kama wagalijua, wasingalimsulibisha Bwana wa utukufu (I Kor 2, 8); kwa hiyo “Baba, uwasamehe”. Wamfikiria mwenye kuvunja sheria, mwenye majivuno ajifanyaye Mungu, wamwangalia kama mdanganyi wa watu.

“Lakini niliwaficha uso wangu, hawakutambua adhama yangu”. Kwa hiyo: “Baba, uwasamehe, kwakuwa hawajui watendalo” (Lk 23,34).

Ikiwa mtu ataka kujipenda na upendo halisi, asikubali kujiharibu na anasa yo yote ya mwili. Ili kutoangukia tamaa ya mwili, aelekeze upendo wake wote kwa utamu wa mkate wa ekaristi. Tena, ili kupumzika kwa ukamilifu na utulivu zaidi katika furaha ya upendo wa kindugu, akumbatie na upendo halisi hata adui.

Ili moto huo wa kimungu usipoe mbele ya maonevu, aangalie daima kwa macho ya akili uvumilivu na utulivu wa mpendwa wake Bwana na Mwokozi.

Kiitikizano:

Isa 53, 12; Lk 23, 34

- K.** Alimwaga nafsi yake hata kufa, akahebiwa pamoja na hao wakoao: * yeye alichukua dhambi za watu wengi na kuwaombea wakoaji
- W.** Yesu alisema: Baba, uwasamehe, maana hawajui watendalo;
- K.** yeye alichukua dhambi za watu wengi na kuwaombea wakoaji.

JUMAMOSI YA KWANZA YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 12, 37-49; 13, 11-16

Kiitikizano:

Lk 2, 22. 23. 24

- K.** Wazazi wa Yesu walimpeleka huko Yerusalemu, wamweke kwa Bwana, * kama ilivyoandikwa katika sheria: kila mtoto mwanamume aliye kifungua mimba na atolewe kwa Mungu
- W.** Wakatoa sadaka kwa Bwana kwa ajili yake, makinda ya njiwa wawili,
- K.** kama ilivyoandikwa katika sheria: kila mtoto mwanamume aliye kifungua mimba na atolewe kwa Mungu.

SOMO LA PILI:

Toka Hati ya Kichungaji “Gaudium et Spes” ya Mtaguso wa kiekumene Vatikano II juu ya Kanisa katika ulimwengu wa leo.

Maswala ya ndani zaidi ya mwanadamu

Ulimwengu leo waonekana wakati ule ule wenye nguvu na mdhaifu, uwezao kutenda yaliyo bora na yaliyo mabaya, ikifunguliwa mbele yake njia ya uhuru au ya utumwa, ya maendeleo ama ya kurudi nyuma, ya undugu au ya chuki. Tena, mtu atambua kwamba yamtegemea yeye kuelekeza vizuri nguvu alizoamsha mwenyewe na zinazoweza kumwangamiza au kumtumikia. Kwa hiyo ajiuliza maswali.

Kwa kweli ukosefu wa usawa unaotesa ulimwengu wa leo waambatana na ule uliomo katika moyo wa mtu. Ni, hasa, ndani ya mtu mwenyewe ambamo mengi yapambana. Kwa upande mmoja, kama kiumbe, aonja kwa njia nyingi mipaka yake; kwa upande mwingine, ajitambua kuwa bila mipaka katika matakwa yake na kwamba aitwa kwa maisha ya juu.

Akivutwa na mambo mengi, alazimishwa daima kuchagua moja na kukataa mengine. Pia, mdhaifu na mkosefu alivyo, mara nyingi afanya yale asiyotaka, wala hafanyi yale ambayo angetaka (Rum 7, 14 nk). Kwa hiyo, ateseka ndani kwa utengano, yanamotoka pia mafarakano mengi na mazito hivi katika jamii. Kweli wengi sana waishio katika uyaikinifu wa kitendaji (materialism), wako mbali na kutambua vizuri mapambano hayo, na hata wale wanaosongwa na umaskini hawana namna ya kufikiria hayo. Wengi wadhani kupata amani katika kufasiri hali iliyopo kwa njia mbalimbali. Wengine wangojea ukombozi halisi na timamu kutoka tu jitihada za watu, na waamini kwamba ufalme ujao wa mtu duniani utatuliza matamania yote ya moyo wao. Wala hakosi yule ambaye, akikata tamaa ya kutoa lengo kwa maisha, asifu ujasiri wa wale ambao, wakifikiri maisha ya kibinadamu kuwa bila maana, wajikaza kuyapatia maana kamili kwa akili yao tu.

Kwa hayo yote, mbele ya mabadiliko ya leo ya ulimwengu, wamekuwa daima wengi zaidi wanaosikia kwa nguvu mpya maswali ya msingi kabisa: je, mtu ni nani? Ipi maana ya mateso, ya uovu, ya kifo, ingawa yapo maendeleo ya kila aina? Faida gani ya maendeleo hayo yote yaliyofikiliwa kwa bei kubwa hivi? Je, mtu ailetea nini jamii na aweza kongojea nini kutoka kwake? Kitu gani kitakuwepo baada ya maisha haya?

Kanisa laamini kwamba Kristo, aliyekufa na kufufuka kwa ajili ya wote, ampa mtu, kwa njia ya Roho wake, mwanga na nguvu ili mtu aweze kuitikia wito wake wa juu; wala watu duniani hawakupewa jina lingine ambamo waweza kuokoka (Mdo 4, 12). Laamini pia kupata katika Bwana na Mwalimu wake ufunguo, kitovu na lengo la historia yote ya kibinadamu. Tena, Kanisa lasema kwamba, juu ya mabadiliko yote yapo mengi yasiyogeuka; haya yapata msingi wao wa mwisho katika Kristo, aliye yule yule daima: jana, leo na hata milele (Ebr 13, 8).

Kiitikizano:

I Kor 15, 55-56. 57; Ma 3, 25

- K.** Ku wapi, ewe mauti, kushinda kwako? U wapi, ewe mauti, uchungu wako? Uchungu wa mauti ni dhambi. * Mungu ashukuriwe atupaye kushinda kwa Bwana wetu Yesu Kristo!

W. Bwana ni mwema kwa hao wamngojeao, kwa mtu amtafutaye.

K. Mungu ashukuriwe atupaye kushinda kwa Bwana wetu Yesu Kristo!

JUMA LA PILI LA KWARESIMA

DOMINIKA YA PILI YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 13, 17 - 14, 9

Kiitikizano:

Zab 114, 1. 2; Kut 13, 21

K.. Israeli alipotoka Misri, na nyumba ya Yakobo kutoka watu wa kigeni, * Yuda ilikuwa patakatifu pake, Israeli milki yake Bwana.

W. Bwana naye aliwatangulia mchana, kwa wingu mfano wa nguzo, ili awaongoze kwenye njia.

K. Yuda ilikuwa patakatifu pake, Israeli milki yake Bwana.

SOMO LA PILI:

Toka “Hotuba”za Mt. Leo Mkuu, papa.

Sheria imetolewa kwa njia ya Musa, neema na kweli zimekuja kwa njia ya Yesu Kristo

Bwana adhihirisha utukufu wake mbele ya mashahidi wengi na kufanya ung’ae mwili ule, ambao ni pamoja na watu wote, kwa uangavu mkuu, hata uso wake ulikuwa kama mwanga wa jua na mavazi yake yalikuwa kama weupe wa theluji.

Kugeuka sura huku, bila shaka, kulikusudia kuondoa kwenye roho ya wanafunzi kikwazo cha msalaba, ili uwezo wa Mateso, uliokubaliwa kwa hiari, usitikise imani yao, kwa kuwa umefunuliwa kwao ukuu wa ajabu uliofichwa wa Kristo.

Lakini, kulingana na mpango wa fadhila pia, yeye alitoa msingi imara kwa tumaini la Kanisa takatifu, ili kwamba Mwili wote wa Kristo utambue badiliko gani litakaloujia na pia ili viungo vipate tena ahadi ya ule utukufu uliong’aa katika Kichwa.

Juu ya utukufu huu Bwana mwenyewe, akinena juu ya adhama ya ujio wake wa pili, alisema: “Ndipo wenye haki wanatapong’aa kama jua katika ufalme wa Baba yao”(Mt 13,43). Mtume Paulo alinena yale yale, aliposema: “Nayahesabu mateso ya wakati huu wa sasa kuwa si kitu kama utukufu ule utakaofunuliwa kwetu” (Rum 8, 18). Pengine pia asema: “Kwa maana mlikufa na uhai wenu umefichwa pamoja na Kristo katika Mungu. Kristo atakapofunuliwa, aliye uhai wetu, ndipo na ninyi mtakapofunuliwa pamoja naye katika utukufu” (Kol 3, 3. 4).

Lakini, ili kuthibitisha mitume katika imani na kuwapeleka kwenye ujuzi timamu, lilikuwepo katika mwujiza ule fundisho lingine. Naam, Musa na Eliya. yaani, sheria na manabii, walionekana ili kuongea na Bwana, kusudi katika uwepo wa watu watano litimizwe kabisa yaliyosemwa: “Kwa vinywa vya nashahidi wawili au watatu kila neno lithibitike” (Mt 18, 16).

Je, ni kitu gani imara na thabiti zaidi kuliko neno hili, ambalo kwa tangazo lake launganishwa kwa ukubaliano kamili sauti za Agano Jipya na Agano la Kale na, pamoja na mafundisho ya injili, zinachangia hati za mathibitisho ya kale?.

Kurasa za Maagano yote mawili zinalingana, na yule ambaye mifano ya kale iliahidi chini ya pazia, afunuliwa na mwangavu wa utukufu wa sasa. Ili kwamba, kama Mt. Yohana asemavyo: “Torati ilitolewa kwa mkono wa Musa, neema na kweli zilikuja kwa mkono wa Yesu Kristo” (Yn 1,

17). Ndani yake zimetimizwa ahadi zote za mifano ya kinabii na ilipata kutekelezwa maana ya amri za sheria: uwepo wake waonyesha ni kweli manabii, na neema yafanya ziweze kutekelezwa amri.

Kwa tangazo la injili yaimarishwa imani yenu ninyi nyote, wala mtu ye yote asisikie aibu ya msalaba wa Kristo, ambao kwa njia yake ulimwengu umekombolewa.

Mtu ye yote asisite kuteseka kwa ajili ya haki, wala asiwe na shaka la kupokea thawabu iliyoahidiwa, kwa sababu kwa njia ya uchovu watu hupita kwenye pumziko na, kwa njia ya kifo, mtu aufikia uzima. Kwa kuwa amechukua udhaifu wa hali yetu, sisi pia, tukidumu katika maungamo na katika kumpenda yeye, tutapata ushindi ule ule wake na thawabu iliyoahidiwa.

Kwa hiyo, iwe kwa kufuata amri, iwe kwa kuvumili dhiki, isikike daima masikioni mwetu sauti ya Baba, asemaye: “Huyu ni Mwanangu, mpendwa wangu, ninayependezwa naye. Msikieni yeye” (MT 17, 5).

Kiitikizano:

Ebr 12, 22. 24. 25

K.. Ninyi mmemfikia Yesu, mjumbe wa agano jipya. * Angalieni msimkatae yeye anenaye.

W. Waebrania, kwa kuwa walimkataa yeye aliyewaonya juu ya nchi hawakuokoka, zaidi sana hatutaokoka sisi, tukijiepusha na yeye atuonyaye kutoka mbinguni.

K. Angalieni msimkatae yeye anenaye.

JUMATATU YA PILI YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 14, 10-31

Kiitikizano:

Kut 15, 1. 2. 3

K. Na tumwimbie Bwana: kwa maana ametukuka sana; farasi na mpanda farasi amewatupa baharini. * Bwana ni nguvu zangu, na wimbo wangu: yeye ni wokovu wangu.

W. Bwana ni mtu wa vita. Bwana ndilo jina lake:

K. Bwana ni nguvu zangu, na wimbo wangu: yeye ni wokovu wangu

SOMO LA PILI:

Tokea “Katekesi” za mt. Yohana Krisostomo, askofu.

Musa na Kristo

Wayahudi waliona miujiza . Hata wewe pia utaona mikubwa na ya maana zaidi kuliko waliyoona walipotoka huko Misri. Wewe hukuona Farao akizamishwa na jeshi lake, lakini umeona shetani kuangamizwa na majeshi yake. Wayahudi walipita bahari, wewe ulipita mauti. Wao walikombolewa toka Wamisri, wewe toka shetani. Wao waliacha utumwa wa kuaibika, wewe mtumwa mbaya zaidi wa dhambi.

Angalia jinsi ulivyosaidiwa na vipawa vya juuzaidi. Wayahudi hawakuweza kuutazama uso wenye kung’aa wa Musa, ingawa alikuwa mwebrania na mtumwa kama wao. Bali wewe uliiona sura ya Kristo katika utukufu wake. Pia Paulo asema: Sisi sote kwa uso usiotiwa utaji, twaona utukufu wa Bwana (2 Kor 3, 18). Wayahudi walifuatwa na Kristo, lakini sasa yeye atufuata kwa njia ya kweli zaidi.

Wao, baada ya Misri, walipata jangwa, nawe, baada ya kifo, utapata mbingu. Wao walikuwa na Musa kama kiongozi na kichwa, ila sisi Musa mwingine, Mungu mwenyewe anayetuongoza na kutuamuru.

Ipi ilikuwa alama ya Musa wa kwanza? Musa, yasema Maandiko, alikuwa mpole sana zaidi ya wanadamu wote (Hes 12, 3). Alama hiyo twaweza bila shaka kumhesabia Musa wetu, aliyesaidiwa na yule aliye mtamu sana na wa umbile moja naye, Roho Mtakatifu. Musa aliinua mikono mbinguni, akishusha mana, mkate wa malaika. Musa wetu ainua mikono mbinguni na atupatia chakula cha milele. Wa kwanza, aligonga jiwe, akifanya kutoka maji kwa wingi. Huyu agusa meza ya kifumbo na afanya kububujika chemchemi za Roho. Hii ndiyo sababu kwamba meza imewekwa katikati, kama chemchemi, ili makundi waweze kukimbilia pale toka mahali pote na wapate kutuliza kiu yao kwenye maji yake ya wokovu.

Tukiwa, basi, na chemchemi kama hiyo, kisima cha uzima, meza inayojaa hivi mema na yenye kufurika fadhila za kiroho, tukaribie kwa moyo mnyofu na dhamira safi ili kupata neema na msamaha kwenye muda ufaao.

Kwa neema na huruma ya Mwana mzaliwa pekee wa Mungu, Bwana na Mwokozi wetu Yesu Kristo, kwa njia yake kwa Baba na kwa Roho Mtakatifu utukufu, heshima, uwezo sasa na daima na kwenye karne milele. Amen.

Kiitikizano:

Ebr 11, 24-25. 26. 27

- K. Kwa imani, Musa alikataa kuitwa mwana wa binti Farao, akaona ni afadhali kupata mateso pamoja na watu wa Mungu kuliko kujifurahisha katika dhambi kwa kitambo: * kwa kuwa aliyatazamia hayo malipo.
- W. Alihesabu ya kuwa kushutumiwa kwake Kristo ni utajiri mkuu kuliko lazina za Misri; na kwa imani akatoka nchi ile:
- K. kwa kuwa aliyatazamia hayo malipo.

JUMANNE YA PILI YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 16, 1-18. 35

Kiitikizano:

Hek 16, 20; Yn 6, 32

- K. Ulilisha taifa lako kwa chakula cha malaika, toka mbingu uliwatolea mkate tayari bila uchovu, * inayoleta utamu wa kila namna na kushibisha kila hamu.
- W. Siye Musa aliyewapa chakula cha mbinguni, bali Baba yangu anawapa ninyi chakula cha kweli kishukacho mbinguni,
- K. inayoleta utamu wa kila namna na kushibisha kila hamu.

SOMO LA PILI:

Toka “Maelezo juu ya Zaburi” ya Mt. Augustino, askofu.

Mateso ya Mwili mzima wa Kristo

Ee Bwana, nimekuita, unijie hima (Zab 141, 1). Hayo twaweza kuyanena wote. Sisemi mimi, bali Kristo mzima. Lakini yalisemwa juu ya Kristo, hasa, katika nafsi ya mwili, kwa sababu alipokuwa hapa chini, alisali akibeba ubinadamu wetu, alimsihi Baba katika nafsi ya mwili. Naam, wakati aliposali, toka mwili wake, matone ya damu yalidondoka, kulingana yale tunayopata katika injili: “Akazidi sana kuomba, matone ya damu yakidondoka katika nchi” (Lk 22, 44). Je, wamaanisha nini umwago huu wa damu toka mwili wote, isipokuwa mateso ambayo Kanisa zima laendelea kupata katika mashahidi wake?

“Sala yangu na ipae mbele zako kama uvumba, kuinuliwa mikono yangu kama dhabihu ya jioni” (Zab 141, 2).

Kila mkristo ajua kwamba maneno haya yasemwa juu ya kichwa chenyewe. Naam, wakati wa jioni, Bwana alitoa roho yake msalabani, ambayo angeipata tena baadaye. Hakutoa dhidi ya mapenzi yake. Lakini sisi pia tulikuwa kwenye mfano huo.

Yaani, sehemu yake gani iliitundika msalabani, isipokuwa ile aliyochukua toka kwetu? Na hapo, vipi ingeweza kutukia kwamba Baba aache na kumtupa mwanawe wa pekee aliye Mungu mmoja naye? Hata hivyo, Kristo, akisubilisha udhaifu wetu msalabani, ambamo, asemavyo Mtume: “Utu wetu wa kale ulisulibishwa pamoja naye” (Rum 6, 6), alilia kwa sauti ya ubinadamu wetu wenyewe: “Mungu wangu, Mungu wangu, mbona umeniacha?” (Zab 22, 1).

Hii ndiyo, basi, sadaka ya jioni: mateso ya Bwana, sadaka ya Bwana, toleo la kafara ya wokovu, dhabihu iliyopendeza kwa Mungu. Na katika ufufuko wake alibadili ile sadaka ya jioni iwe toleo la asubuhi. Sala, basi, inayoinuka pasipo ila toka moyo mwaminifu, yapaa kama uvumba toka altare takatifu.

Hakuna kinachopendeza kama manukato ya Bwana. Toka manukato mazuri namna hii wanukia waumini wote.

“Utu wetu wa kale ulisulibishwa pamoja naye, ni maneno ya Mtume, ili mwili wa dhambi ubatilike, tusitumikie dhambi tena” (Rum 6, 6).

Kiitikizano

Gal 2, 20

K. Nimesulibiwa pamoja na Kristo: * wala si mimi tena, bali Kristo yu hai ndani yangu.

W. Naishi katika imani ya Mwana wa Mungu, aliyenipenda, akajitoa mwenyewe kwa ajili yangu;

K. wala si mimi tena, bali Kristo yu hai ndani yangu.

JUMATANO YA PILI YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 17, 1-16

Kiitikizano:

Isa 12, 3. 4; Yn 4, 14

K. Kwa furaha mtateka maji katika visima vya wokovu. Na katika siku hiyo mtasema: * Mshukuruni Bwana, liitieni jina lake.

W. Yale maji nitakayompa yatakuwa ndani yake chemchemi ya maji yakibubujikia uzima wa milele.

K. Mshukuruni Bwana, liitieni jina lake.

SOMO LA PILI:

Toka makala “Dhidi ya uzushi” ya Mt. Ireneo, askofu.

Kwa njia ya mifano Israeli alijifunza kumcha Mungu, na kudumu katika utumishi wake

Mungu alimwumba mwanadamu kwa lengo la kumjaza na vipawa vyake, akachagua mababu ili kuwapatia wokovu, akajiandalia kwa hatua taifa ili kuwafundisha kumtumikia Mungu wale ambao hawakumjua, akatayarisha huduma ya manabii ili kuwalea watu kubeba ndani yao Roho na kufurahia ushirika pamoja na Mungu. Yeye asiyehitaji mtu ye yote, aliwajalia ushirika pamoja naye wale ambao walimhitaji. Kwa wale waliompendeza aliwachorea jengo la wokovu kama ambavyo fundi mjenzi. Yeye mwenyewe alikuwa kiongozi kwa wale wasiojua njia huko Misri. Kwa wale waliotangatanga jangwani alitoa sheria nzuri kwao. Akawajalia wale walioingia kwenye nchi ya

ahadi urithi wa kufaa. Mwishowe, kwa ajili ya wale waliomgeukia Baba, alichinja ndama aliyenona, akawapa nguo iliyo nzuri. Hivyo, kwa njia mbalimbali, alitayarisha wanadamu kwa ajili ya “wimbo” mkuu wa wokovu. Mt. Yohana katika Ufunuo asema: “Na sauti yake, kama sauti ya maji mengi” (Ufu 1, 15). Na kweli ni mengi maji ya Roho wa Mungu, kwani Baba ni tajiri wa mali nyingi. Neno, likipita kwenye maji haya, aliwatolea kwa ukarimu msaada wake wale waliomtii, akiwekea kila kiumbe sheria ya kufaa na ya maana. Hivyo aliwapatia watu sheria za kufanya tabernakulo, kujengea hekalu, kuchagua walawi, kama pia kwa dhabihu, matoleo na utakaso na mengine yote kwa huduma ya ibada.

Yeye, kwa kusema kweli, hakuhitaji hayo yote. Tangu milele alijaa mema yote, akiwa ndani yake kila harufu na manukato mazuri, hata kabla Musa hajaja. Lakini alitaka kuwalea watu, waliogeuka daima kuelekea sanamu. Alitaka kuwatayarisha, kwa misaada na matendo mengi, kudumu katika huduma ya Mungu, akiwaita kwa njia ya mambo madogo kwa yale makuu, kwa njia ya mifano kwa ukweli, na mambo ya dunia kwa yale ya milele, na yale ya kimwili kwa yale ya kiroho, na yale ya ulimwengu kwa yale ya mbinguni, kama Musa alivyoambiwa: “Nawe angalia ya kwamba uvifanye kama mfano wake, ulioonyeshwa mlimani” (Kut 25, 40). Naam, katika siku zile arobaini alijifunza kuhifadhi maneno ya Mungu, desturi zake za kawaida, mifano ya kiroho na utabiri wa wakati ujao, kama pia Paulo asemavyo: “Kwa maana waliunywea mwamba wa roho uliowafuata; na mwamba ule ulikuwa ni Kristo” (I Kor 10, 4). Na, tena, akidokezea mambo yaliyoamrishwa katika sheria, aongeza: “Mambo hayo yaliwapata wao kwa jinsi ya mifano, yakaandikwa ili kutuonya sisi, tuliofikiliwa na miisho ya zamani” (I Kor 10, 11). Kwa njia ya mifano, basi, Israeli alijifunza kumcha Mungu na kudumu katika utumishi wake. Kwa hiyo, sheria ilikuwa kwao kanuni ya maisha na pia unabii wa mambo ya baadaye.

Kiitikizano:

Gal 3, 24-25. 23

- K.** Sheria imekuwa kiongozi kutuleta kwa Kristo, ili tuhesabiwe haki kwa imani. * Iwapo imani imekuja, hatupo tena chini ya kiongozi.
- W.** Kabla tumefungwa chini ya sheria, tukingojea ufunuo kamili:
- K.** iwapo imani imekuja, hatupo tena chini ya sheria.

ALHAMISI YA PILI YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 18, 13-27

Kiitikizano:

Hes 11, 25; Kut 18, 25

- K.** Bwana alishuka ndani ya wingu, akanena na Musa: akatwaa sehemu ya roho iliyokuwa juu yake, akaitia juu ya wale wazee sabini: * roho hiyo ilipowashukia, wakatabiri kama manabii.
- W.** Musa akawachagua watu wenye uwezo katika Israeli wote, akawaweka wawe vichwa juu ya watu:
- K.** roho hiyo ilipowashukia, wakatabiri kama manabii.

SOMO LA PILI:

Toka “Maelezo juu ya zaburi” ya mt. Ilario, askofu.

Kicho halisi cha Mungu

“Heri mtu amchaye Bwana, aendaye katika njia yake” (Zab 128, 1). Kila mara inaposemwa katika Maandiko juu ya kumcha Bwana, hatuna budi kukumbuka kwamba hakupo kamwe peke

yake, kama kungalitosha kwetu kwa utimilifu wa imani, bali zimewekwa mbele yake au kuongezwa fadhila nyingine nyingi.

Tokea hapo yaeleweka kiini na utimilifu wa kumcha Mungu, kama tujuavyo na yale yaliyosemwa kwenye Mithali ya Salomoni: “Ukiita busara, na kupaza sauti yako upate ufahamu; ukiutafuta kama fedha, na kuutafutia kama hazina iliyositirika, ndipo utakapofahamu kumcha Bwana” (Mit 2,3-5).

Tuone hapo kwa hatua ngapi mtu hufikia kumcha Mungu.

Kwanza, baada ya kuomba kipawa cha hekima, hatuna budi kuiachia akili kazi yote ya kuingia ndani, ambayo kwayo kutafuta na kuchunguza hekima. Hapo mtu ataweza kuelewa kumcha Bwana. Bila shaka namna ya kawaida ya kufikiri kwa watu haiendi hivi kuhusu kicho.

Yaani, kicho kinaangaliwa kama hofu iliyo udhaifu wa kibinadamu, unapoogopa kupata yale usiyotaka yakutukie. Aina hiyo ya kicho ipo ndani yetu kwa majuto ya makosa, mbele ya haki ya mwenye enzi, au ya shambulizi la mwenye nguvu, kwa sababu ya ugonjwa, kwa kukutana na mnyama mkali, au mwishowe, kwa kupatwa na uovu wo wote.

Si aina hiyo ya kicho tunayofundishwa, kwa sababu hiyo yatoka kwenye udhaifu wa maumbile.

Kwenye kicho cha aina hiyo, yanayopaswa kuogopwa siyo kamwe lengo la tamaa, kwa sababu mambo ya kuogofya huleta hofu yenyewe.

Ila juu ya kumcha Bwana, imeandikwa hivi: “Njoni, enyi wana, mnisikilize, nami nitawafundisha kumcha Bwana” (Zab 33, 12). Kwa hiyo, mtu hujifunza kumcha Bwana, kwa sababu hayo hufundishwa. Aina hiyo ya kicho haipo katika hofu ya hiari na ya kimaumbile, bali katika hali inayoshirikishwa kama funzo. Hatoki kwenye tetemeko la kimaumbile, bali mtu anza kuipata kwa kufuata amri, kwa matendo ya maisha bila kosa, na kwa kujua ukweli.

Kwa upande wetu, kumcha Mungu kumo kote katika upendo, na upendo timamu wakamilisha kicho cha aina hii.

Lengo la upendo wetu kwa Mungu ni kusikiliza mashauri yake, kutii amri zake, na kutumaini ahadi zake.

Tusikilize, basi, yanayosema Maandiko: “Sasa, Israeli, Bwana Mungu wako anataka nini kwako, ila umche Bwana Mungu wako, na kwenda katika njia zake zote, na kumpenda na kumtumikia Bwana Mungu wako, kwa moyo wako wote na kwa roho yako yote, kuzishika amri za Bwana na sheria zake, ninazokuamuru leo upate heri?” (Kum 10, 12-13).

Njia za Bwana ni nyingi, ingawa yeye mwenyewe ni njia. Lakini, anaposema juu yake, ajiita njia, akitoa pia sababu ambayo kwayo ajiita hivi: “Mtu haji kwa Baba, ila kwa njia ya mimi” (Yn 14, 6).

Basi, mtu ahitaji kulikabili swala la njia nyingi na kuhesabu mambo mengi, ili, tukiangaziwa na sababu nyingi, tuweze kupata njia ile ya pekee ya uzima wa milele afanyayo kwa ajili yetu.

Yaani, zipo njia katika sheria, njia katika manabii, njia katika injili, njia katika mitume, njia pia katika maandishi mbalimbali ya walimu.

Wenye heri wanaotembea ndani yao kwa kumcha Mungu.

Kiitikizano:

YbS 2, 16; Lk 1, 50

- K.** Wanaomcha Bwana, watafuta kumpendeza; * wanaompenda, washibishwa na neno lake.
- W.** Na rehema zake hudumu vizazi hata vizazi, kwa hao wanaomcha;
- K.** wanaompenda, washibishwa na neno lake.

IJUMAA YA PILI YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 19, 1-19; 20, 18-21

Kiitikizano:

Kut 19, 5. 6; 1 Pet 2, 9

- K.** Ikiwa mtaitii sauti yangu, na kulishika agano langu, hapo ndipo mtakuwa tunu kwangu kuliko makabila yote ya watu. * Mtakuwa kwangu ufalme wa makuhani, na taifa takatifu.
- W.** Ninyi ni mzao mteule, ukuhani wa kifalme, taifa takatifu, watu wa milki wa Mungu.
- K.** Mtakuwa kwangu ufalme wa makuhani, na taifa takatifu.

SOMO LA PILI:

Toka Makala “Dhidi ya uzushi” ya mt. Ireneo, askofu.

Agano la Bwana

Musa katika Kumbukumbu aliliambia taifa: “Bwana Mungu wetu alifanya agano nasi katika Horebu. Bwana hakufanya agano hilo na baba zetu, bali na sisi, yaani, sisi sote tuliopo hapa, tu hai” (Kum 5, 2-3).

Kwa nini, basi, hakufanya agano na baba zao? Hasa, kwa sababu “sheria haimhusu mtu wa haki” (1 Tim 1, 9). Baba zao walikuwa wenye haki, wao walioandika mioyoni na rohoni mwao fadhila za maneno kumi, kwa sababu walimpenda Mungu aliyewaumba, wakajinyima kila uonevu dhidi ya jirani; kwa hiyo haikuhitajika kuwaonya na sheria za masahihisho, kwa kuwa walibeba ndani yao haki ya sheria.

Lakini haki na upendo ule ziliposahaulika, na zaidi zilipomalizika kabisa huko Misri, Mungu, kwa huruma yake kuu kwa watu alijidhihirisha mwenyewe akifanya isikike sauti yake. Kwa uwezo wake akaongoza nje ya Misri taifa ili mtu ageuke kuwa tena mtume na mfuasi wa Mungu. Aliadhibu waasi ili wasidharau yule aliyewaumba.

Tena, alilisha taifa kwa mana, ili wapokee chakula cha mbinguni kama alivyosema Musa katika Kumbukumbu: “Nilikulisha kwa mana usiyoiua wewe wala baba zako hawakuiua; nipate kukujulisha ya kuwa mwanadamu haishi kwa mkate tu, bali kwa kila litokalo katika kinywa cha Bwana” (Kum 8, 3).

Aliamuru upendo kwa Mungu, akadokeza haki inayopaswa kwa jirani, ili mtu asingekuwa bila haki na asingestahili Mungu. Hivyo, kwa njia ya Amri kumi, aliandaa mtu kwa urafiki wake na kwa uelewano na jirani. Hayo yote yalimsaidia mtu mwenyewe, bila Mungu kuhitaji kitu kutoka kwa mwanadamu. Pia, mambo haya yalimfanya mtu tajiri, kwa sababu yalimpatia yale ambayo yeye alikosa, yaani, urafiki wa Mungu, lakini kwa Mungu hayakumfaidi kitu, kwa sababu Bwana hakuwa na haja ya upendo wa mtu.

Lakini mwanadamu alinyimwa utukufu wa Mungu, asioweza kuupata kamwe, isipokuwa kwa njia ya ile heshima itolewayo kwake. Na kwa hiyo, Musa aliwaambia watu: “Chagua wewe uzima, ili uwe hai, wewe na uzao wako, kumpenda Bwana Mungu wako, kuitii sauti yake na kushikamana naye; kwani hiyo ndiyo uzima wako, na wingi wa siku zako” (Kum 30, 19-20).

Kwa lengo la kuandaa mtu kwa uzima huu, Bwana alitamka yeye mwenyewe maneno ya amri kumi kwa watu wote, bila tofauti. Kwa hiyo yalibaki kwetu, baada ya kupata maendeleo na mafasirio, ila si kubadilika au kukatwa, alipokuja mwilini.

Kuhusu amri zilizowekwa kwa hali ya kale ya utumwa, zimetolewa pembeni na Bwana kwa watu kwa njia ya Musa, kwa namna inayolingana na mafunzo na malezi yao. Musa mwenyewe asema hayo: Bwana aliniamuru kuwafundisha amri na hukumu (Kum 4, 5).

Kwa hiyo, yaliyotolewa kwao kwa wakati ule wa utumwa na katika mfano, yamefutwa kwa agano jipya la uhuru. Lakini, amri zilizochorwa katika maumbile na yanayofaa kwa watu huru ni zile zile kwa wote na ziliendelezwa na zawadi kubwa na yenye ukarimu ya kumjua Mungu Baba,

kwa fadhila ya kupokezwa kama wana, kwa kipawa cha upendo mkamilifu na ya kufuata kiaminifu Neno wake.

Kiitikizano:

Kut 34, 28

K. Musa, mtumishi wa Bwana, hakula chakula siku arobaini na masiku yake, * ili apokee sheria.

W. Naye alikuwa huko pamoja na Bwana siku arobaini na masiku yake,

K. ili apokee sheria.

JUMAMOSI YA PILI YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 20, 1-17

Kiitikizano:

Zab 18, 8. 9; Rum 13, 8. 10

K. Maagizo ya Bwana ni ya adili, huufurahisha moyo; ushuhuda wa Bwana ni amini, humtia mjinga hekima; * amri za Bwana ni safi, huyatia macho nuru.

W. Ampendaye mwenzake ameitimiza sheria: pendo ndilo utimilifu wa sheria.

K. Amri za Bwana ni safi, huyatia macho nuru.

SOMO LA PILI:

Toka makala “Juu ya kukimbia ulimwengu” ya mt. Ambrosio, askofu.

Tujiunge na Mungu fadhila bora ya pekee

Palipo moyo wa mtu, pale ndipo hazina yake ilipo. Yaani, Bwana huwa hakani kipawa chema kwa wale wanaomwomba.

Kwa hiyo, kwa kuwa Bwana ni mwema, hasa kwa wale wanaomgojea kwa uvumilivu, tujiunge naye, tuwe pamoja naye kwa roho yetu yote, kwa moyo wote, kwa nguvu zote, ili kubaki katika mwanga wake, kuona utukufu wake na kufurahia neema ya heri ya juu. Tuinue, basi, roho kwa Wema ule, tubaki katika yeye, tujiunge naye; kwa Wema ule ambao upo juu ya kila akili na kila wazo, na utoaye amani na utulivu bila mwisho, amani inayozidi kila ufahamu wetu na hisia.

Huu ndio Wema unaoenea kote, nasi sote twaishi ndani yake, twaategemea; nao hana kitu juu yake, bali ni wa kimungu. Naam, hamna aliye mwemaisipokuwa Mungu peke yake: kwa hiyo, yote yaliyo mema na ya kimungu, na yote yaliyo ya kimungu ni mema, nia hivyo imesemwa: “Wewe waukunjua mkono wako, wao wanashiba mema” (Zab 104, 28); kweli, kwa haki, kwa wema wa Mungu twapewa mambo yote mema kwa sababu ndani yao hakuna ubaya ulioingizwa.

Maandishi yaahidi mema haya kwa waumini, yakisema: “Mtakula mema ya nchi” (Isa 1, 19).

Tulikufa pamoja na Kristo; twabeba daima na katika miili yetu kifo cha Kristo, ili pia uzima wa Kristo udhihirike ndani yetu. Kwa hiyo, tangu hapo, hatuishi tena maisha yetu, bali maisha ya Kristo, maisha ya usafi, ya urahisi na ya fadhila zote. Tumefufuka pamoja na Kristo, twaishi, basi, ndani yake, tupae naye ili nyoka asiweze kupata juu ya nchi kisigino chetu cha kuuma.

Tutoke hapa. Hata ikiwa umeshikwa mwilini, waweza kutoka kwa roho, waweza kuwa hapa na kubaki karibu na Bwana ikiwa roho yako yaambatana naye, ukitembea nyuma yake na mawazo yako, ukifuata njia zake katika imani, sio katika kutazama, ukimkimbilia; kwa sababu ni kimbilio na ngome yule ambaye Daudi amwambia: Kwako nilikukimbilia, wala sikudanganywa (Zab 76, 3).

Kwa hiyo, kwa kuwa Mungu ni kimbilio, na Mungu yupo mbinguni na juu ya mbingu, hapo twapaswa kutoka hapa kuelekea huko juu inapotawala amani, pumziko toka uchovu, ambapo tutasherekea sabato kuu, kama Musa asemavyo: “Na hiyo sabato ya nchi itakuwa chakula kwenu”

(Law 25, 6). Naam, kupumzika katika Mungu na kuona utamu wake ni kama kuketi mezani na kujaa heri na utulivu.

Tukimbilie, basi, kama ayala chemchemi za maji, na roho yetu iwe na kiu na yale aliyosikia kiu Daudi. Je, ipi chemchemi? Sikiliza yule asemaye: “Kwako Wewe iko chemchemi ya uzima” (Zab 36, 9): roho yangu yaiambia chemchemi hiyo: Nitakuja lini, nikaone uso wako? (Zab 42, 2). Naam, chemchemi ni Mungu.

Kiitikizano:

Mt 22, 37-38; Kum 10, 12

- K. Mpende Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, na kwa akili zako zote. * Hii ndiyo amri iliyo kuu, tena ni ya kwanza.
- W. Bwana anataka hayo kwako: kumcha, kumpenda na kumtumikia Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote.
- K. Hii ndiyo amri iliyo kuu, tena ni ya kwanza.

JUMA LA TATU LA KWARESIMA

DOMINIKA YA TATU

SOMO LA KWANZA: Kut 22, 20 - 23, 9

Kiitikizano:

Zab 82, 3-4; Yak 2, 5

- K. Mfanyieni hukumu maskini na yatima, mtendeeni haki aliyeonewa na fukara. * Mwokoeni maskini na mhitaji, mwopoeni mikononi mwa wadhalimu.
- W. Mungu amewachagua maskini wa dunia wawe matajiri wa imani na warithi wa ufalme.
- K. Mwokoeni maskini na mhitaji, mwopoeni mikononi mwa wadhalimu.

SOMO LA PILI:

Toka “Makala juu ya Yohana” ya mt. Augustino, askofu.

Alifika mwanamke wa Samaria kuteka maji

“Akaja mwanamke” (Yn 4, 7): mfano wa Kanisa, lisilohesabiwa haki bado, lakini karibu kuhesabiwa. Ni hiyo mada ya mazungumzo.

Anakuja bila kujua, amwona Yesu anayeanza mazungumzo pamoja naye.

Tuone juu ya nini, tuone kwa nini “Akaja mwanamke Msamaria kuteka maji”. Wasamaria hawakuwa wa taifa la kiyahudi: walikuwa wageni. Ni ya maana kwamba mwanamke huyo, ambaye alikuwa mfano wa Kanisa, alitokea taifa la kigeni. Yaani, Kanisa litakuja kutoka wapagani, ambao, kwa wayahudi, ni wageni.

Tujitambue katika yeye, na ndani yake tumshukuru Mungu kwa sisi. Yeye alikuwa mfano sio ukweli, kwa sababu yeye pia alikuwa mfano, ili kuwa baadaye ukweli. Yaani, alimwamini yeye aliyetaka kumfanya awe mfano wetu. “Akaja, basi, kuteka maji”. Alikuwa tu kuteka maji, kama wafanyavyo kwa kawaida waume kwa wake.

“Yesu akamwambia: Nipe maji ninywe. Kwa maana wanafunzi wake wamekwenda mjini kununua chakula. Basi yule mwanamke Msamaria akamwambia, imekuwaje wewe Myahudi kutaka

maji kwangu, nami ni mwanamke Msamaria? (maana Wayahudi hawachangamani na Wasamaria)” (Yn 4, 7-9).

Mwaona jinsi walivyokuwa wageni kati yao: wayahudi hawakutumia hata vyombo vya wasamaria. Na, kwa kuwa mwanamke alibeba naye ndoo ya kutekea maji, alishangaa kwamba myahudi alimwomba kunywa, kitu ambacho wayahudi hawakufanya kamwe. lakini yule aliyemwomba kunywa alikuwa na kiu ya imani ya Msamaria.

Sikiliza sasa ni nani amwombaye kunywa: “Yesu akajibu, akamwambia: Kama ungaliijua karama ya Mungu, naye ni nani akuambiaye: Nipe maji ninywe, ungalimwomba yeye, naye angalikupa maji yaliyo hai” (Yn 4, 10).

Aomba kunywa na aahidi kutuliza kiu. Ni mwenye mahitaji kama mtu angojeaye kupokea na anao uwingi kama aliye na uwezo wa kushibisha. “Kama ungaliijua”, asema, “karama ya Mungu”. Karama ya Mungu ni Roho Mtakatifu. Lakini ”. Lakini Yesu aongea na mwanamke kwa namna bado ya kuficha, na pole pole yafunguliwa njia ya kuelekea kwenye moyo wake. Labda amfundisha tayari. Kuna nini kilicho kitamu na cha upendo zaidi kama mashauri haya: “Kama ungaliijua karama ya Mungu, naye ni nani akuambiaye: Nipe maji ninywe, ungalimwomba yeye, naye angalikupa maji yaliyo hai”?

Maji gani, basi, yuko karibu kumpatia, isipokuwa yale ambayo juu yake imeandikwa: “Kwako Wewe iko chemchemi ya uzima”(Zab 36, 9).

Aliahidi uwingi fulani na kujaa kwa Roho mtakatifu, lakini yule hakufahamu bado, na, kwa kuwa hakufahamu, alijibu nini? Mwanamke akamwambia: “Bwana, unipe maji hayo, nisione kiu, wala nisije hapa kuteka” (Yn 4, 15). Haja ilimlazimu kwa uchovu, lakini udhaifu wake haukuitikia kwa hiari. Laiti angesikia: “Njoni kwangu ninyi nyote msumbukao na wenye kulemewa na mizigo, nami nitawapumzisha!” (Mt 11, 28). Naam. Yesu alimwambia hayo, ili asichoke tena, lakini mwanamke hakuelewa bado.

Kiitikizano:

Yn 7, 37-39; 4, 14

- K. Yesu akapaza sauti yake akisema: Mtu akiona kiu, na aje kwangu anywe. Aniaminiye mimi, mito ya maji yaliyo hai itatoka ndani yake. * Neno hilo alilisema juu ya Roho, ambaye wale wamwaminio watampokea baadaye.
- W. Ye yote atakayekunywa maji nitakayompa mimi hataona kiu milele.
- K.. Neno hilo alilisema juu ya Roho, ambaye wale wamwaminio watampokea baadaye.

JUMATATU YA TATU YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 24, 1-18

Kiitikizano:

YbS 45, 5. 6; Mdo 7, 38

- K. Mungu alimsikiza Musa sauti yake; akamwingiza katika wingu, akampa uso kwa uso, amri, sheria ya akili na ufahamu, * ili amwelezee Yakobo agano lake, na Israeli maagizo yake.
- W. Wakati taifa lilipokutana jangwani, yeye alikuwa mpatanishi kati ya malaika aliyesema naye katika mlima wa Sinai, na baba zetu.,
- K. ili amwelezee Yakobo agano lake, na Israeli maagizo yake.

SOMO LA PILI:*Tokea “Homilia” za mt. Basilio Mkuu, askofu.**Mwenye kujivuna, na ajivunie katika Bwana*

Mwenye hekima na asijivunie hekima yake, wala mwenye nguvu kwa sababu ya nguvu yake, wala tajiri kwa sababu ya utajiri wake, (Yer 9, 22-23). Lakini, upi utukufu halisi, na katika jambo gani mtu ni mkubwa? Maandiko yasema: Katika hayo ajisifu yule anayejisifu: akijua na kutambua kwamba mimi ndiyo Bwana.

Ukuu wa mtu na adhama yake ni kutambua yale ambayo ni kweli makuu, kuambatana nayo na kuomba utukufu kwa Bwana wa utukufu. Yaani, asema Mtume: “Yeye aonaye fahari na aone fahari juu ya Bwana” na asema hayo katika mazingira yafuatayo: “Kristo alifanywa kwetu hekima itokayo kwa Mungu, na haki, na utakatifu na ukombozi, kusudi, kama ilivyoandikwa, Yeye aonaye fahari, na aone fahari juu ya Bwana” (I Kor 1, 31). Kujisifu katika Mungu timamu na kamilifu, hutendeka sio wakati mtu anapojitukuza kwa haki yake, bali akijua kwamba amenyimwa na haki halisi na aelewa ya kuwa amehesabiwa haki tu katika kumwamini Kristo. Na ni humo, anamojisifu Paulo, ambaye adharau haki yake mwenyewe na atafuta ile itokayo kwa Mungu kwa njia ya Yesu Kristo, yaani, haki katika imani. Ajua yeye uwezo wa ufufuko wake, ashiriki kwenye mateso yake, anajiunga na kifo chake, ili kuufikia kwa kadiri iwezekanavyo ufufuko wa wafu.

Zinaanguka kila majivuno na kiburi. Hakuna kilichokubakia ambacho juu yake uweze kujisifu, kwa sababu utukufu na tumaini lako zimewekwa katika yeye, ili yafishwe yote yaliyo yako, nawe uweze kutafuta maisha yajayo katika Kristo. Tumepata tayari malimbuko ya uzima ule, tumeisha ingia ndani yake na twaishi tangu hapokatika neema na kipawa cha Mungu. Mungu ni yule aanzaye ndani mwetu kutaka na kutenda kulingana na kusudi lake jema (Flp 2, 13).

Ni Mungu, bado, ambaye, kwa njia ya Roho wake, afunua hekima yake iliyopangwa kwa utukufu wetu.

Mungu atupa uwezo na nguvu katika uchovu. “Nilifanya kazi kupita wao wote”, asema Paulo: “wala si mimi, bali ni neema ya Mungu pamoja nami” (I Kor 15, 10).

Mungu atuokoa kwenye hatari, kupita kila tumaini la kibinadamu. Hivyo Mtume asema: “Sisi wenyewe tulikuwa na hukumu ya mauti katika nafsi zetu, ili tusijitumainie nafsi zetu, bali tumtumaini Mungu, awafufuaye wafu, aliyetuokoa sisi katika mauti kuu namna ile; tena atatuokoa; ambaye tumemtumaini kwamba atazidi kutuokoa” (2 Kor 1, 9-10).

Kiitikizano:

Hek 15, 3; Yn 17, 3

- K.** Kukujua, ee Mungu, ni haki kamili, * kujua uwezo wako ni asili ya uzima wa milele.
- W.** Na uzima wa milele ndio huu, Wakujue wewe, Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristu uliyemtuma;
- K.** kujua uwezo wako ni asili ya uzima wa milele.

JUMANNE YA TATU YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 32, 1-20

Kiitikizano:

Zab 106, 20. 21; Rum 1, 21. 23

- K. Waliubadili utukufu wa Bwana kuwa mfano wa ng'ombe mla majani, * wakamsahau Mungu, mwokozi wao, aliyetenda makuu katika Misri
- W. Akili yao ikatiwa giza, wakaubadili utukufu wa Mungu asiye na uharibifu kwa sura ya mfano wa kibinadamu aliye na uharibifu,
- K. wakamsahau Mungu , mwokozi wao, aliyetenda makuu katika Misri.

SOMO LA PILI:

Toka “Hotuba” za Mt. Petro Krisologo, askofu.

Sala abisha, kufunga chakula hupata, huruma yapokea

Ni mambo matatu, ndugu, matatu, ambayo kwayo imani yabaki imara, utauwa waendelea, fadhila yabaki: sala, kufunga chakula, huruma. Yale inayoomba sala, kufunga chakula huyapata, huruma yayapokea. Mambo haya matatu ni kitu kimoja na yapokea uzima moja toka lingine.

Kufunga chakula ni roho ya sala na huruma ni uhai wa kufunga chakula. Mtu ye yote asiyatenganishe, kwa sababu hayafaulu kutengwa. Yule aliye na moja tu, au hana yote matatu pamoja, hana kitu. Kwa hiyo, aombaye, na afunge chakula. Afungaye chakula awe na huruma. Yule aombaye, akitaka kusikilizwa, asikie yule amwombaye. Atakaye kupata wazi kwake moyo wa Mungu, asimfungie wake yule amwombaye.

Anayefunga chakula, aelewe vizuri yamaanisha nini kwa wengine kutopata kitu kwa kula. Asikilize aliye na njaa, akitaka kwamba Mungu afurahie kufunga kwake. Awe na huruma, anayetarajia huruma. Aombaye rehema, na aitekeleze. Atakaye zawadi, awafungulie wengine mkono wake . Ni mwombaji mbaya yule anayenyima wengine yale inayoomba kwa ajili yake.

Ewe, mtu, uwe mwenyewe kwako kanuni ya huruma. Namna unayotaka wengine wakufanyie huruma, uitumie wewe pamoja na wengine. Ukarimu wa huruma unayotaka kwa ajili yako, uwafanyie wengine. Uwatolee wengine huruma ile ile unayotaka kwa ajili yako.

Kwa hiyo, sala, kufunga chakula, huruma ziwe kwetu nguvu ya pekee yenye kupatanisha karibu na Mungu, ziwe kwetu ulinzi mmoja tu, sala moja tu chini ya sura tatu.

Yale tuliyopoteza kwa dharau, tuyashindie upya kwa kufunga chakula. Tutoe roho zetu dhabihu, kwani hakuna kinachompendeza Mungu zaidi tunachoweza kumtolea, kama anavyoonyesha nabii asemapo: “Dhabihu za Mungu ni roho iliyovunjika; moyo uliovunjika na kupondeka, ee Mungu hutaudharau” (Zab 51, 17-18).

Ee mwanadamu, umtolee Mungu roho yako na utolee dhabihu ya kufunga, ili iwe safi hostia, takatifu sadaka, hai kafara, itakayobaki kwako na kutolewa kwa Mungu. Asiyetoa hayo kwa Mungu hatasamehewa, kwa sababu hawezi kutokuwa naye mwenyewe ili kujitoa. Lakini, ili hayo yote yakubaliwe, isindikizwe na huruma. Kufunga hakusitawi, isipokuwa imemwagiliwa na huruma. Kufunga chakula kunakauka, ikipungua huruma. Yale ambayo ni mvua kwa ardhi, ni huruma kwa kufunga. Hata akilainisha moyo, akitakasa mwili, aondoa maovu, apanda fadhila, mwenye kufunga hachumi matunda asipofanya itiririke mito ya huruma.

Ewe unayefunga, ujue kwamba shamba lako litabaki limefunga, ikiwa huruma imebaki imefunga. Lakini yale uliyotoa katika huruma, yatarudi kwa wingi ghalani mwako. Kwa hiyo, ee mwanadamu, ili usipate hasara kwa kutaka kumiliki kwa ajili yako, uwapatie wengine na hapo utavuna. Ujipatie mwenyewe, ukimpa maskini, kwa sababu yale utakayoacha kama urithi kwa mwingine, wewe hutakuwa nayo.

Kiitikizano:

Tob 12, 8. 9

- K.** Kitu chema ni sala, pamoja na kufunga na kutoa msaada. * Kutoa msaada kunaokoa toka mauti na kuitakasa dhambi.
- W.** Atoaye msaada, atafurahia maisha marefu:
- K.** Kutoa msaada kunaokoa toka mauti na kuitakasa dhambi.

JUMATANO YA TATU YA KWARESIMA**SOMO LA KWANZA:** Kut 33, 7-11. 18-23; 34,5. 29-35Kiitikizano:

2 Kor 3, 13. 14. 16. 18

- K.** Musa alitia utaji juu ya uso wake, utaji uo huo wakaa kwa wana wa Israeli: * watakapomgeukia Bwana, ule utaji utaondolewa.
- W.** Lakini sisi sote, kwa uso usiotiwa utaji, tukiurudisha utukufu wa Bwana, kama vile katika kioo, tunabadilishwa tufanane na mfano uo huo, toka utukufu hata utukufu, kulingana na kazi ya Roho ya Bwana.
- K.** Watakapomgeukia Bwana, ule utaji utaondolewa

SOMO LA PILI:

Tokea “Kitabu kwa Autoliko” cha mt. Teofilo wa Antiokia, askofu.

Heri wenye mioyo safi kwani watamwona Mungu

Ukisema: nionyeshe Mungu wako, mimi nitakuambia: Nionyeshe mtu aliye ndani yako, nami nitakuonyesha Mungu wangu. Nionyeshe ikiwa macho ya roho yako yaona na masikio ya moyo wako yasikiliza.

Naam, wale wanaoona kwa macho ya mwili, waelewa yaliyopo katika maisha haya ya hapa duniani na wanagundua mambo tofauti kati yao: mwanga na giza, weupe na weusi, uzuri na ubaya, yanayolingana na ya fujo, yaliyopimwa vizuri na yasiyo pimwa vizuri, yanayozidi na yanayopungua. Lile lile twaweza kusema juu ya yanayohusu masikio: yaani, sauti tulivu, za chini na tamu.

Vile vile hutenda pia masikio ya moyo na macho ya roho ili kumtazama Mungu.

Naam, Mungu aonekana na wale wanaoweza kumwona, yaani na wale wenye macho. Lakini wengine wanayo yamepofuka, wasione nuru ya jua. Hata hivyo, kwa kuwa vipofu hawaoni, hatuwezi kusema kwamba nuru ya jua haing'ai. Kwa haki, basi, wao wahesabia giza lao kwao wenyewe na kwa macho yao.

Wewe unayo macho ya roho yako yamepofuka kwa dhambi zako na matendo yako mabaya.

Kama kioo kinachong'aa, hivyo yapaswa kuwa safi roho ya mtu. Lakini kioo kikiharibika, sura ya mtu hawezi kuonekana ndani yake. Vile vile, dhambi inaposhika mtu, yeye hawezi kumwona Mungu.

Jionyeshe mwenyewe. Uonyeshe ikiwa, labda, wewe si mtendaji wa mambo yasiyofaa, mwizi, mwongo, mwenye hasira, mwenye wivu, mwenye kiburi, mchoyo, mwenye kudharau wazazi wako. Mungu hajionyeshi kwa wale watendao mambo kama hayo, ikiwa kabla hawajatakaswa na kila doa. Mambo hayo yanakupofusha, kama ikiwa kope zako zingekuwa na kizuizi kinachozizuia kutazama jua.

Lakini, ukitaka, waweza kuponywa. Ujikabidhi kwa daktari, naye atapasua macho ya roho yako na ya moyo wako. Ni nani daktari huyu? Ni Mungu, ambaye kwa njia ya Neno na ya hekima aliumba vitu vyote: naam, “Kwa neno la Bwana mbingu zilifanyika, na jeshi lake lote kwa pumzi ya kinywa chake” (Zab 33, 6). Hekima yake ni bila mipaka. Kwa hekima, Mungu aliweka misingi ya dunia, kwa ujuzi aliumba mbingu. Kwa akili yake vilindi vyafunguliwa na mawingu yadondosha umande.

Ukielewa mambo haya, ee mwanadamu, na ukiishi katika usafi, utakatifu na haki waweza kumwona Mungu. Lakini, kabla ya yote, zitangulie moyoni mwako imani na kumcha Mungu na hapo utaelewa hayo yote. Utakapoacha hali yako ya kufa na kuvikwa na hali ya kutokufa, hapo utamwona Mungu, kulingana na mastahili yako. Yeye afufua pamoja na roho hata mwili wako, akiufanya kuwa wa kutokufa na hapo, ukimwamini sasa, ukiwa umepata kuwa na hali ya kutokufa, utamwona Yeye asiyekufa.

Kiitikizano:

2 Kor 6, 2. 4. 7. 5. 6

- K. Tazama, wakati uliokubalika ndio sasa, tazama siku za wokovu ndiyo sasa. Tujitolee kama watumishi wa Mungu, * kwa silaha za haki na nguvu ya Mungu.
- W. Tuwe tukidumu katika kukesha na katika kufunga, kwa usafi na hekima, kwa maneno ya kweli,
- K. kwa silaha za haki na nguvu ya Mungu.

ALHAMISI YA TATU YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 34, 10-28

Kiitikizano:

Yn 1, 17. 18; 2 Kor 3, 18

- K. Torati ilitolewa kwa mkono wa Musa, neema na kweli zilikuja kwa mkono wa Yesu Kristo. * Hakuna mtu aliyemwona Mungu wakati wo wote: Mwana pekee aliye katika kifua cha Baba, huyu ndiye aliyemfunua.
- W. Sisi sote, kwa usiotiwa utaji, tukiurudisha utukufu wa Bwana, kama vile katika kioo, tunabadilishwa tufanane na mfano wa huo, toka utukufu hata utukufu, kulingana na kazi ya Roho wa Bwana.
- K. Hakuna mtu aliyemwona Mungu wakati wo wote: Mwana pekee aliye katika kifua cha Baba, huyu ndiye aliyemfunua.

SOMO LA PILI:

Toka makala juu ya “Sala” ya Tertuliano, mpresbiteri.

Hostia ya kiroho

Sala ni sadaka ya kiroho, iliyofuta sadaka za zamani. “huu wingi wa sadaka zenu mnazonitolea una faida gani? asema Bwana. Nimejaa mafuta ya kafara za kondoo waume na mafuta ya wanyama walionona; nami siifurahii damu ya ng’ombe wala ya wanakondoo wala ya mbuzi waume?” (Isa 1, 11). Ni nani aliyetaka neno hili kwenu? (Isa 1, 12).

Atakayo Bwana, injili ayafundisha: “Saa inakuja, nayo sasa ipo, ambayo waabuduo halisi watamwabudu Baba katika roho na kweli; kwa maana Baba awatafuta watu kama hao wamwabudu. Mungu ni Roho, nao wamwabuduo yeye imewapasa kumwabudu katika roho na kweli” (Yn 4, 23-24).

Sisi tu waabuduo na makuhani halisi, ambao, tukisali katika roho, katika roho twatolea sadaka ya sala, hostia ifaayo na yenye kumpendeza Mungu, hostia aliyotaka na kujipatia yeye.

Kafara hiyo, iliyotolewa kwa moyo wote, iliyolishwa na imani, iliyohifadhiwa na ukweli, kamilifu kwani bila hatia, ilitakata kwa usafi, ikawekwa taji kwa upendo, sisi hatuna budi kuisindikiza kwenye altare ya Mungu kwa mapambo ya matendo mema kati ya zaburi na tenzi, nayo itatuombea yote kutoka kwa Mungu.

Kitu gani atanyima Mungu kwa sala itokayo kwa roho na kweli, yeye aliyeitaka hivyo? Mathibitisho mengi mangapi juu ya nguvu yale twayasoma, twayasikia na kuamini!

Sala ya kale ilikomboa toka moto, toka wanyama na njaa, na haijapata bado namna ya Kristo.

Jinzi lilivyo kuu eneo la utendaji wa sala ya kikristo! Sala ya kikristo hatamwita labda malaika wa umande katikati ya moto, hatavifunga vinywa vya simba, hatapelekea chakula cha mchana cha mkulima kwa mwenye njaa, hatatoa zawadi ya kutopata maumivu, lakini, bila shaka, yatoa fadhila ya uvumilivu imara na tulivu kwa mwenye kuteseka, aongeza uwezo wa roho kwa imani katika zawadi, aonyesha thamani kuu ya maumivu yaliyopokelewa katika jina la Mungu.

Husikika kusimulia kwamba zamani sala ilileta mapigo, ilisambaratisha majeshi adui, ikazuia fadhila ya mvua kwa adui. Lakini sasa twajua kwamba sala yafukuza kila hasira ya haki ya Mungu, yawashughulikia adui, yawaombea wadhalimu. Ilifaulu kung'oa maji toka mbingu, na kuomba pia moto. Sala tu yamshinda Mungu. Lakini Kristo hakutaka iwe sababu ya uovu, akaijalia kila uwezo wake mwema.

Kwa hiyo, lengo lake, hasa, ni kuziita roho za wafu toka njia yenyewe ya mauti, kuwaimarisha wadhaifu, kuwaponya wagonjwa, kuwakomboa wenye pepo, kufungua milango ya gereza, kuvunja minyororo ya wasio na hatia. Sala yaosha dhambi, yafukuza vishawishi, yamaliza dhuluma, yawafariji wadhaifu, yawapa moyo walio hodari, yawaongoza wasafiri, yatuliza dhoruba, yawasimamisha watenda maovu, yawalisha maskini, yalainisha mioyo ya matajiri, yawainua walioanguka, yawaegemeza wadhaifu, yawaimarisha wenye nguvu.

Wasali pia malaika, husali kila kiumbe. Wanyama pori na wa nyumbani wasali na wakunja magoti na, wakitoka kwenye sisi au mapango, watazama mbinguni si kwa vinywa vilivyofungwa, bali wakifanya hewa kutikisika kwa milio ya namna inayoambatana nao. Hata ndege pia, waamkapo, waruka kuelekea mbinguni, na, badala ya mikono, wakunjua mabawa yao kwa namna ya msalaba na watamka kitu kinachoweza kufanana na sala.

Lakini li tukio linaloonyesha zaidi kuliko mengine yote wajibu wa sala. Yaani, ndiyo hii: kwamba Bwana mwenyewe alisali.

Kwake heshima na uwezo milele na milele. Amen

Kiitikizano:

Yn 4, 23-24

- K. Waabuduo halisi watamwabudu Baba katika roho na kweli; * hivyo Bwana atafuta kuabudiwa.
- W. Mungu ni roho, nao wamwabuduo yeye imewapasa kumwabudu katika roho na kweli,
- K. hivyo Bwana atafuta kuabudiwa.

IJUMAA YA TATU YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Kut 35, 30 - 36, 1; 37, 1-9

Kiitikizano:

Zab 84, 1. 2. 3; 46, 5. 6

- K. Maskani zako zapendeza kama nini, ee Bwana wa majeshi! nafsi yangu imezionea shauku nyua za Bwana. * Moyo wangu na roho yangu vinamlilia Mungu aliye hai.
- W. Patakatifu pa maskani zake Aliye juu: Mungu yu katikati yake hautatetemeshwa.
- K. Moyo wangu na roho yangu vinamlilia Mungu aliye hai.

SOMO LA PILI :

Tokea “Maelezo juu ya kitabu cha Ayubu”, cha mt. Gregorio mkuu, papa.

Fumbo la maisha yetu mapya

Mbarikiwa Ayubu, kwa kuwa ni mfano wa Kanisa takatifu, pengine asema kwa sauti ya mwili, pengine kwa sauti ya kichwa. Na, asemapo juu yaviungo vya Kanisa, ainuka mara kwa maneno ya kichwa. kwa hiyo hapo yaongezeka: Nateseka, ijapokuwa hapana jeuri mikononi mwangu, na kuomba kwangu ni safi (Ayu 16, 17).

Naam, Kristo alipata mateso, akavumilia dhiki ya msalaba kwa ukombozi wetu, ingawa hakutenda ujeuri na mikono yake, wala dhambi, wala hakuwepo ila kinywani mwake. Yeye peke yake alimwinulia Mungu safi sala yake, kwa sababu hata katika maumivu ya mateso akawaombea wadhalimu wake, akisema: “Baba, uwasamehe, kwa kuwa hawajui watendalo” (Lk 23, 34).

Je, twaweza kusema nini, twaweza kufikiri nini kilicho safi zaidi kuliko maombezi ya huruma kwa ajili ya wale wanaomtesa.

Kwa hiyo, ilitukia kwamba damu ya Mkombozi wetu, iliyomwagika kwa ukaidi na wadhulumu, ilichukuliwa nao kwa imani, na Kristo akatangazwa nao kama Mwana wa Mungu.

Juu ya damu hiyo yasemwa: “Ee nchi, usifunike damu yangu wala usisimame mlio wangu”. Kwa mtu mkosefu imesemwa: u mavumbi wewe na mavumbini utarudi (Mwa 3, 19). Lakini nchi haikuficha damu ya Mkombozi wetu, ili kila mkosefu, akichukua bei ya ukombozi wake, amfanya lengo la imani yake, ya masifu yake, na ya tangazo lake kwa wengine.

Nchi haikufunika damu yake, pia kwa sababu Kanisa takatifu limehubiri tangu hapo fumbo la ukombozi wake po pote duniani.

Ni ya kuangalia yanayosemwa: “Wala mlio wangu usisimame”. Damu yenyewe ya ukombozi unaotwaliwa ni mlio wa Mkombozi wetu. Kwa hiyo Paulo pia asema juu ya “damu ya kunyunyiziwa, inenayo mema kuliko ile ya Habili” (Ebr 12, 24). Juu ya damu ya Habili imesemwa: “Sauti ya damu ya ndugu yako inanililia kutoka katika ardhi” (Mwa 4, 10).

Lakini damu ya Yesu ilinena mema kuliko ile ya Habili, kwa sababu damu ya Habili iliomba kifo cha mwuaji, ila damu ya Bwana iliuomba uzima wa wadhulumu.

Twapaswa, basi, kuiga yale tunayopokea na kuwahubiri wengine yale tunayoheshimu, ili fumbo la mateso la Bwana lisibatilike kwetu.

Ikiwa kinywa hakitangazi yale ambayo moyo waamini, hata mlio wake wabaki umefutwa. Lakini, ili mlio wake usifunikwe kwetu, yahitajika kwamba kila mmoja, kulingana na uwezo wake, atoe ushuhuda kwa ndugu juu ya fumbo la maisha yake mapya.

Kiitikizano:

Mwa 4, 10; Ebr 12, 24

- K.** Sauti ya damu ya Mwanao na ndugu yetu inalilia kwako, Bwana, kutoka katika ardhi. *
- Ibarikiwe nchi iliyojifungua ili kupokea damu ya Mkombozi.
- W.** Hii ndiyo damu ya kunyunyiziwa, inenayo mema kuliko ile ya Habili.
- K.** Ibarikiwe nchi iliyojifungua ili kupokea damu ya Mkombozi.

JUMAMOSI YA TATU YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA : Kut 40, 16-38

Kiitikizano:

I Kor 10, 1. 2; Kut 40, 34. 35

- K.** Baba zetu walikuwa wote chini ya wingu, wote wakapita kati ya bahari, * wote katika Musa wakabatizwa katika wingu na katika bahari.
- W.** Utukufu wa Bwana ukaijaza maskani, wingu lilikaa juu yake.
- K.** Wote katika Musa wakabatizwa katika wingu na katika bahari

SOMO LA PILI:

Toka “Hotuba” za mt. Gregorio Nazianzeno, askofu.

Tumtumikie Kristo katika maskini

Maandiko yasema: “Heri wenye rehema, maana hao watapata rehema” (Mt 5, 7). Rehema hana nafasi ya mwisho katika maneno ya heri. Aangalia bado: Heri amkumbukaye mnyonge na maskini (Zab 41, 1), na pia: Heri atendaye fadhili na kukopesha (Zab 112, 5). Na pengine yasomwa tena: Mchana kutwa hufadhili na kukopesha (Zab 37, 26). Tujishindie baraka, tufanye kwamba tuitwe watu wa kuelewa, tutafute kuwa wakarimu. Wala usiku usikuzuie wajibu wako wa huruma. Usiseme: “Nitarudi nyuma na kesho nitakusaidia”. Usiweke muda kati ya nia yako na tendo la huruma. Yaani, huruma hajui kuchelewa. Mega mkate wako pamoja na mwenye njaa na uingize maskini na bila makao nyumbani mwako (Isa 58, 7) na hayo uyafanye kwa roho na furaha na bidii. Mtume akuambia hivi: unaporehemu, kwa furaha (Rum 12, 8) na neema ya fadhila unayopata itakuwa kwako maradufu kutoka bidii na muda ufaao. Naam, yanayotolewa kwa roho ya huzuni na kwa lazima hayakubaliki na hana la kufurahisha.

Twatendapo matendo ya huruma, twapaswa kufurahi, wala si kulia: “Ukiweka mbali nawe uchoyo na upendeleo”, yaani, ukali na ubaguzi na pia kusitasita na malalamiko, hapo thawabu yako itakuwa kuu. “Ndipo nuru yako itakapopambazuka kama asubuhi, afya yako itatokea mara” (Isa 58, 8). Na ni nani asiyetaka nuru na afya?

Kwa hiyo, ee watumishi wa Kristo, ndugu na warithi pamoja naye, kubalini kwamba neno langu lastahili kusikika, nisikilizeni: mpaka tutakapojaliwa kufanya hivyo, tumtembelee Kristo, tumshughulikie Kristo, tumlishe Kristo, tumvike Kristo, tumheshimu Kristo, sio kwa meza yetu tu, kama walivyofanya wengine, wala si kwa manukato, kama Maria Magdalena, wala kwa kaburi tu kama Yosefu wa Arimatea, wala kwa mambo yanayohitajika kwa mazishi, kama Nikodemo, aliyependa Kristo nusu tu, wala kwa dhahabu, uvumba na manemane, kama walivyofanya, kabla ya hawa waliotajwa, Mamajusi. Lakini, kwa kuwa Bwana wa wote ataka huruma, wala si sadaka, na kwa kuwa rehema ina thamani kuu kuliko maelfu ya kondoo walionona, tumtolee hiyo katika maskini na katika wale walio wanyonge duniani. Hivyo tutakapoondoka humo, tutakaribishwa katika makao ya milele, kwenye ushirika pamoja na Kristo Bwana, ambaye kwake uwe utukufu milele na milele. Amen.

Kiitikizano:

Mt 25, 35. 40; Yn 15. 12

- K.** Nalikuwa na njaa, mkanipa chakula; nalikuwa na kiu, mkaninywesha; nalikwa mgeni mkanikaribisha. * Kadiri mlivyomtendea mmojawapo wa hao ndugu zangu walio wadogo, mlinitendea mimi.
- W.** Amri yangu ndiyo hii: Mpendane kama nilivyowapenda ninyi.
- K.** Kadiri mlivyomtendea mmojawapo wa hao ndugu zangu walio wadogo, mlinitendea mimi.

JUMA LA NNE LA KWARESIMA

DOMINIKA YA NNE

SOMO LA KWANZA: Law 8, 1-17; 9, 22-24

Kiitikizano:

Ebr 7, 23. 24; YbS 45, 6. 7

- K.** Katika agano la kale, palikuwa na makuhani wengi, kwa sababu walizuiliwa na mauti wasikae;
* bali Kristo, kwa kuwa akaa milele, anao ukuhani wake usioondoka.
- W.** Mungu alimfanya Haruni kuwa mtukufu, akampa uhuhani kati ya watu; akamvika vazi la utukufu.
- K.** Bali Kristo, kwa kuwa akaa milele, anao ukuhani wake usioondoka

SOMO LA PILI:

Tokea “Makala juu ya Yohana” ya mt. Augustino, askofu.

Kristo ni njia kwenye nuru, ukweli na uzima

Kristo, kwa ufupi, alisema: “Mimi ndimi nuru na ulimwengu, yeye anifuataye hatakwenda gizani kamwe, bali atakuwa na nuru ya uzima” (Yn 8, 12), na kwa maneno haya aamuru kitu kimoja na aahidi kitu kingine. Tutafute, basi, kufuata yale anayoamuru, kwa sababu, la sivyo, tutakuwa bila haki na wenye kiburi katika kudai aliyoahidi, bila kusema kwamba katika hukumu tutasikia kuulizwa: je, umefanya nilichokuamuru, ili kuweza kuomba sasa nilichoahidi? Kitu gani, basi, uliomba, ee Bwana Mungu wetu? Atakujibu: Kwamba unifuata.

Umeomba shauri kwa maisha. Maisha gani isipokuwa yale ambayo juu yake imesemwa: “Maana kwako Wewe iko chemchemi ya uzima” (Zab 36, 9).

Basi, tuanze kazi mara moja, tumfuate Bwana: tuvunje minyororo inayotuzuia kumfuata. Lakini, nani ataweza kuvunja minyororo kama hiyo, asipotusaidia yule aliyeambiwa: “Umevifunga vifungo vyangu” (Zab 116, 17). Juu yake zaburi nyingine yasema: “Bwana huwafungua waliofungwa, Bwana huwainua walioinama” (Zab 145, 7. 8).

Kitu gani wanafuata wale waliokombolewa na kuinuliwa, isipokuwa nuru ambayo juu yake wasikia kusema: “Mimi ndimi nuru ya ulimwengu; yeye anifuataye hatakwenda gizani kamwe”? (Yn 8, 12). Naam, kwa sababu Bwana awaangazia vipofu. Ee ndugu, sasa macho yetu yameponywa na dawa ya imani. Yaani, kabla alichanganya mate yake pamoja na udongo, ili kumpaka yule aliyekuwa mzaliwa kipofu. Hata na sisi tumezaliwa vipofu toka Adamu na twahitaji kuangaziwa naye. Yeye alichanganya mate pamoja na udongo: “Naye Neno alifanyika mwili, akakaa kwetu (Yn 1, 14). Alichanganya mate pamoja na udongo, kwa sababu imetabiriwa tayari: “Kweli imechipuka katika nchi” (Zab 85, 11) naye asema: “Mimi ndimi njia na kweli na uzima” (Yn 14, 6).

Tutafurahia ukweli, tutakapouona uso kwa uso, kwa sababu hata hiyo tumeahidiwa. Je, nani angethubutu kutarajia yale ambayo Mungu hakutaka kuahidi au kutoa?

Tutaona uso kwa uso. Mtume wasema: Sasa tunaona kwa kioo kwa jinsi ya fumbo; wakati ule tutaona uso kwa uso (I Kor 13, 12). Na mtume Yohana katika waraka wake aongeza: “Wapenzi, sasa tu wana wa Mungu, wala haijadhihirika bado tutakavyokuwa; lakini twajua ya kuwa atakapodhihirishwa tutafanana naye, kwa maana tutamwona kama alivyo” (I Yoh 3, 2). Hii ndiyo ahadi kuu.

Ukimpenda, umfuate. Wasema: Nampenda, lakini, je, nimfuate kwa njia gani? Ikiwa Mungu wako angekuambia: Mimi ni ukweli na uzima, wewe, kwa kuwa wataka ukweli na kutamani uzima, ungalitafuta bila shaka njia kwa kuzifikilia. Ungalijiambia mwenyewe: jambo kuu ni ukweli, fadhila kuu ni uzima: laiti ingewezekana kwa roho yangu kupata njia ya kuzifikia!

Je, watafuta njia? Sikiliza Bwana akuambiaye kwanza: Mimi ndimi njia. Kabla ya kukuambia wapasa kuenda wapi, ameweka kwa njia gani wahitaji kupita: “Mimi ndimi njia!”, asema. Njia ya kufikia wapi? Kwenye ukweli na kwenye uzima. Kabla akuonyesha njia ya kuchukua, baadaye, lengo ambapo wataka kufikia. “Mimi ndimi njia, Mimi ndimi kweli, Mimi ndimi uzima”. Akikaa karibu na Baba, alikuwa uzima na ukweli; akivaa mwili wetu, amepata kuwa njia.

Huambiwi: wapasa kuchoka na kutafuta njia ya kuufikia ukweli na uzima; huambiwi hayo. Mvivu, simama! Njia yenyewe imekufikia na kukuamsha toka usingizi, ikiwa umeamka tayari. Simama, utembe!

Labda watafuta kutembea na huwezi kwa sababu unaumwa miguu. Kwa nini unaumwa miguu? Kwa sababu iliibidi kupitia mapito magumu yaliyolazimishwa na choyo zako katili? Lakini Neno wa Mungu aliwaponya pia viwete.

Wasema: Ndiyo, ninayo miguu sawa, lakini sioni njia. Basi, ujue kwamba yeye aliwaangazia hata vipofu.

Kiitikizano:

Zab 119, 104105; Yn 6, 68

K. Naichukia kila njia ya uongo. * Neno lako ni taa ya miguu yangu, na mwanga wa njia yangu.

W. Bwana tuende kwa nani? Wewe unayo maneno ya uzima wa milele.

K. Neno lako ni taa ya miguu yangu, na mwanga wa njia yangu.

JUMATATU YA NNE YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Law 16, 2-28

Kiitikizano:

Ebr 9, 11. 12. 24

K. Kristo, akiisha kuja, aliye kuhani mkuu wa mambo mema yatakayokuwapo, si kwa damu ya mbuzi na ndama, bali kwa damu yake mwenyewe * aliingia mara moja tu katika Patakatifu, akiisha kupata ukombozi wa milele.

W. Kristo hakuingia katika patakatifu palipofanyika kwa mikono, bali aliingia mbinguni hasa,

K. aliingia mara moja tu katika Patakatifu, akiisha kupata ukombozi wa milele.

SOMO LA PILI:

Tokea “Homilia juu ya Kitabu cha Walawi” za Origene, mpresbiteri.

Kristo Kuhani Mkuu ni kipatanisho chetu

Mara moja mwakani, kuhani mkuu, akiacha nje watu, aingia ambapo kipo kipatanisho pamoja na makerubi juu yake. Aingia lilipo sanduku la agano na altare ya ubani. Mle hakuna mmoja anayeruhusiwa kuingia isipokuwa Kuhani mkuu.

Sasa, nikiangalia Kuhani wangu mkuu, Bwana wetu Yesu Kristo, akiishi katika mwili, wakati wa “mwaka” alikuwa pamoja na watu, “mwaka” ule, ambao amesema juu yake: Bwana amenituma kuwahubiri habari njema maskini, kutangaza mwaka wa Bwana uliokubaliwa na siku ya msamaha (Lk 4, 18-19) naona kwamba mara moja tu, yaani katika siku ya upatanisho, aingia katika patakatifu pa patakatifu, kinachomaanisha kwamba, baada ya kufanya kazi yake, aingia katika mbingu na ajitia mbele ya Baba ili kumfanya awahurumie wanadamu, na kwa kuwaombea wale wote wanaomwamini.

Akijua hii huruma yake ambayo kwayo amfanya Baba mkarimu kwa ajili ya watu, mtume Yohana asema: Watoto wangu wadogo, nawaandikia haya ili msitende dhambi. Na kama mtu

akitenda dhambi, tunaye Mwombezi kwa Baba, Yesu Kristo mwenye haki, naye ndiye kipatanisho kwa dhambi zetu (I Yoh 2, 1).

Lakini hata Paulo akumbuka kipatanisho hiki, asemapo juu ya Kristo: Mungu amekwisha kumweka awe upatanisho kwa njia ya imani katika damu yake (Rum 3, 25). Kwa hiyo, siku ya upatanisho itadumu kwetu mpaka ulimwengu umalizike.

Lasema neno la Mungu: kisha atatia ule uvumba juu ya moto mbele za Bwana, ili moshi wa ule uvumba ukisitiri kiti cha rehema, asije akafa; kisha atatwaa baadhi ya damu ya yule ng'ombe na kuinyunyiza kwa kidole chake juu ya kiti cha neema upande wa mashariki (Law 16, 12-14).

Aliwafundisha Waebrania wa kale namna ya kuadhimisha ibada ya upatanisho kwa ajili ya watu, iliyofanywa kwa Mungu. Lakini wewe uliyekuja kwa Kuhani mkuu halisi, Kristo, ambaye kwa damu yake alikuunganisha na Mungu, akakupatanisha na Baba, usikwame kwenye damu ya mwili, bali jifunza kutambua damu ya Neno, na sikiliza Yeye akuambiaye: “Hii ndiyo damu ya agano, imwagikayo kwa ajili ya wengi kwa ondoleo la dhambi” (Mt 26, 28).

Usifikiri bila maana tukio la kwamba imemwagika upande wa kushoto. Upatanisho umekujia toka upande wa mashariki. Pale anatokea yule aitwaye Mashariki na aliyekuwa mpatanishi kati ya Mungu na watu. Kwa hiyo, umealikwa kuangalia daima upande wa mashariki, pale ambapo kwako latoka jua la haki, pale ambapo kwako nuru yatoka daima, ili usipate kamwe kutembea gizani, wala siku ya mwisho isikukamate gizani. Kwa sababu usiku na giza la ujinga yasikukumbe ghafula; ili upate kuwa daima katika mwanga wa ufahamu na katika siku angavu ya imani na daima upate mwanga wa upendo na amani.

Mwenyewe asemavyo: “Naliwanywesha maziwa, sikuwalisha chakula, kwa kuwa mlikuwa hamjakiweza. Naam, hata sasa hamkiwezi” (I Kor 3, 2). Lakini sisi twapaswa kuwa watu wapevu.

Kiitikizano:

Ebr 6, 20; 7, 3. 2. 3

- K.** Kondoo bila doa ameingia kwa ajili yetu kama mtangulizi, amekuwa kuhani mkuu hata milele kwa mfano wa Melkisedeki, * na adumu kuhani milele
- W.** Yeye ni mfalme wa haki; hana mwanzo wa siku zake, wala mwisho wa uhai wake,
- K.** na adumu kuhani milele.

JUMANNE YA NNE YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Law 19, 1-18. 31-37

Kiitikizano:

Gal 5, 14. 13; Yn 13, 34

- K.** Maana torati yote imetimilika katika neno moja: umpende jirani yako kama nafsi yako. * Kwa njia ya upendo mhudumiane.
- W.** Amri mpya nawapa: Mpendane. Kama vile nilivyowapenda ninyi, nanyi mpendane vivyo hivyo.
- K.** Kwa njia ya upendo mhudumiane.

SOMO LA PILI:

Tokea “Hotuba” za mt. Leo Mkuu, papa.

Fadhila ya upendo

Katika injili ya Yohana Bwana asema: “Hivyo watu wote watatambua ya kuwa ninyi mmekuwa wanafunzi wangu: mkiwa na upendo ninyi kwa ninyi” (Yn 13, 35). Na katika nyaraka za mtume huyu huyu twasoma: “Wapenzi, na tupendane, kwa kuwa pendo latoka kwa Mungu; kila

apendaye amezaliwa na Mungu, naye amjua Mungu. Yeye asiyependa hakumjua Mungu, kwa maana Mungu ni upendo”(I Yoh 4, 7-8).

Kwa hiyo, zitikiswe roho za watu, na kwa uchunguzi halisi waamue matokeo ya ndani ya moyo wa mtu. Na ikiwa katika dhamira zao watapata tunda fulani la upendo, wasiwe na shaka juu ya uwepo wa Mungu ndani yao. Ikiwa tena wataka kuwa tayari kupokea mgeni mashuhuri hivi, wapanue daima zaidi eneo la roho yao kwa matendo ya huruma.

Yaani, ikiwa Mungu ni upendo, upendo hawezi kuwa na mipaka, kwani umungu hauwezi kuingizwa katika mpaka wa wote.

Wapendwa, ni kweli kwamba kwa kutekeleza wema wa upendo kila muda wafaa. Lakini siku hizi zafaa zaidi. Wanaotaka kuifikia Pasaka ya Bwana kwa utakatifu wa roho na mwili wajikaze kabisa kujipatia fadhila ile, ambamo zingine zote zimeingizwa kwa hali ya juu, na toka pale umefunikwa uwingi wa dhambi. Twapaswa kujiandaa kuadhimisha fumbo lililo kuu kuliko mengine yote, fumbo la damu ya Yesu Kristo iliyotufuta maovu yetu, tufanye hayo kwa sadaka za huruma. Yale ambayo mema ya Mungu yametujalia, na tuyatoe sisi pia kwa wale waliotukosea.

Ukarimu wetu uwe mkuu zaidi kwa ajili ya maskini na wanaoteseka ili shukrani zitolewe kwa Mungu kwa sauti za wengi. Chakula cha mhitaji kihifadhiwe na mafungo yetu. Kwa Bwana, hakuna ibada ya waumini inayompendeza zaidi, kuliko ile inayotolewa kwa maskini wake, na ambamo apata huruma yenye bidii, pale yatambulikana ishara ya wema wake.

Tusiwe na hofu katika kutoa ya kupunguza mali yetu sisi, kwa sababu ukarimu wenyewe ni tayari fadhila kuu, wala hawezi kukosa nafasi kwa ukarimu ambapo Kristo alisha na kulishwa. Katika matendo hayo yote watenda kazi ule mkono ambao, ukimega mkate, au kuza na ukiwagawia wengine, au zidisha.

Yule anayesaidia maskini, afanye hayo kwa furaha. Awe na uhakika kwamba atakuwa na faida kuu kabisa, atakapojiachilia yaliyo kidogo, kama Paulo mtume mbarikiwa asema: “Yeye ampaye mbegu mwenye kupanda, na mkate uwe chakula, atawapa mbegu za kupanda na kuzizidisha, naye ataongeza mazao ya haki yenu”(2 Kor 9, 10), katika Kristo Yesu Bwana wetu, anayeishi na kutawala pamoja na Baba na Roho Mtakatifu milele na milele. Amen.

Kiitikizano:

Lk 6, 38; Kol 3, 13

- K. Wapeni watu vitu, nanyi mtapewa. * kipimo cha kujaa na kushindiliwa na kusukwasukwa hata kumwagika, ndicho watu watachowapa vifuani mwenu.
- W. Kama Bwana alivyowasamehe ninyi, vivyo na ninyi.
- K. Kipimo cha kujaa, na kushindiliwa, na kusukwasukwa hata kumwagika, ndicho watu watachowapa vifuani mwenu.

JUMATANO YA NNE YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Hes 11, 4-6. 10-30

Yoe 22, 28-29; Mdo 1, 8

Kiitikizano:

- K. Nitamimina roho yangu juu ya wote wenye mwili; na wana wenu, waume kwa wake, watatabiri.
* Siku zile, nitamimina roho yangu juu yenu.
- W. Mtapokea nguvu ya Roho Mtakatifu, nanyi mtakuwa mashahidi wangu hata mwisho wa nchi.
- K. Siku zile nitamimina roho yangu juu yenu.

SOMO LA PILI:

Toka “Nyaraka” za mt. Massimo Mwangama, abate.

Huruma ya Mungu kwa wale wanaotubu dhambi zao

Wahubiri wote wa ukweli, wahudumu wote wa neema ya Mungu na wale ambao tangu mwanzo mpaka siku hizi zetu walituambia juu ya nia ya kuokoa ya Mungu, wasema kwamba hakuna kinachompendeza Mungu zaidi na kinacholingana na upendo wake kama uongofu wa watu kwa njia ya toba halisi ya dhambi.

Na, hasa kwa kujiongoza watu kwake, Mungu alifanya maajabu, tena alitoa uthibitisho mkuu wa wema wake bila kipimo. Kwa hiyo Neno wa Baba, kwa tendo la unyenyekevu mkuu na ukarimu wa ajabu alijifanya mwili, akakubali kuishi kati yetu. Alifanya, akateseka na akasema yale yote yaliyohitajika kutupatanisha sisi, adui na wapinzani wa Mungu Baba. Aliwaita tena kwenye uhai sisi ambao tulikuwa tumefukuzwa.

Neno wa Mungu hakuponya tu magonjwa yetu kwa uwezo wa miujiza, bali alichukua juu yake pia ugonjwa wa maovu yetu, akalipa deni letu kwa njia ya mateso ya msalaba, kama angekuwa mwenye hatia, yeye aliyekuwa bila kosa.

Alitukomboha toka madhambi makuu na ya kuogofya. Tena kwa mifano mingi alituhimiza kufanana naye, katika ustaarabu na katika upendo mkamilifu kwa ndugu. Kwa hiyo alisema: “Wenye afya hawahitaji tabibu, bali walio hawawezi” (Mt 9, 12). Alisema pia kwamba alikuja kutafuta kondoo aliyepotea na kwamba ametumwa kwa wanakondoo waliopotea wa nyumba ya Israeli. Vile vile, kwa mithali ya drakma iliyopotea, aliidokezea, ingawa kwa siri, sehemu ya pekee ya utume wake: yeye alikuja kupata tena mfano wa kimungu ulioharibika na dhambi. Tukumbuke pia anachosema katika mithali yake nyingine: “Kwa hiyo nawaambieni kwamba kutakuwa na furaha mbinguni kwa ajili ya mwenye dhambi mmoja atubuye...” (Lk 15, 7). Msamaria mwema wa injili aliponya kwa mafuta na divai, akafunga majeraha ya yule aliyekumbwa katika majambazi, akavuliwa na nguo zote, akaachwa akitoka damu na nusu mfu barabarani. Alimweka juu ya punda wake, akampeleka kwenye nyumba ya wageni, akalipa yaliyohitajika, akaahidi kutoa yaliyobaki. Kristo ni msamaria mwema wa wanadamu.

Mungu ni yule baba mkarimu, anayempokea mwana mpotevu, anamwinamia, aijali toba yake, amkumbatia, amvika upya kwa mavazi ya utukufu wake wa kibaba wala hamlaumu kitu cha yale aliyotenda. Amwita tena kwenye zizi kikondoo aliyeenda mbali toka kondoo mia wa Mungu. Baada ya kumpata kwamba alitanga kwenye milima na vilima, hakumwongoza kwenye zizi kwa misukumo au milio ya kutisha, bali amweka juu ya mabega na kumrudisha bila madhara kwenye mabaki ya kundi kwa upole na upendo. Asema: Njoni kwangu, ninyi nyote msumbukao na wenye kulemewa na mizigo, nami nitawapumzisha (Mt 11, 28). Na pia: “Jitieni nira yangu juu yenu” (Mt 11, 29). Nira ni amri au maisha yaliyoishiwa kulingana na maagizo ya injili. Kuhusu uzito baadaye, labda mzito na msumbufu kwa mwenye toba, aongeza: “Kwa maana nira yangu ni laini, na mzigo wangu ni mwepesi” (Mt 11,30). Akitufundisha haki na wema wa Mungu, atuamuru: Mwe watakatifu, mwe wakamilifu, iweni na huruma kama Baba yenu wa mbinguni (Lk 6, 36); “Achilieni, nanyi mtaachiliwa” (Lk 6, 37) na pia: “Yoyote mtakayo mtendewe na watu, nanyi watendeeni vivyo hivyo” (Mt 7, 12).

Eze 33, 11

Kiitikizano:

- K. Ningepotea, nisingeonja huruma yako, ee Bwana. Wewe umesema: * Sikufurahii kufa kwake mtu mwovu, bali aghairi, akaishi.
- W. Wewe umempa mke mkanani na mtoza ushuru neema yako, na umesema:
- K. Sikufurahii kufa kwake mtu mwovu, bali aghairi, akaishi.

ALHAMISI YA NNE YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Hes 13, 1-3. 17-33

Kiitikizano:

Kum 1, 26. 31. 32

- K.** Ninyi hamkukubali kuingia kwenye nchi, mlihalifu neno la Bwana, Mungu wenu; * na huko jangwani Bwana aliwachukua, kama mtu achukuavyo mwanawe.
- W.** Hamkumwamini Bwana Mungu wenu;
- K.** na huko jangwani Bwana aliwachukua, kama mtu achukuavyo mwanawe.

SOMO LA PILI:

Tokea “Hotuba” za mt. Leo Mkuu, papa.

Taamuli ya mateso ya Bwana

Yule atakaye kuyaheshimu kweli mateso ya Bwana apaswa kuangalia kwa macho ya moyo Kristo Msulibiwa, kwa namna ya kutambua katika mwili, mwili wake mwenyewe.

Aogope kiumbe mbele ya mateso ya Mkombozi wake. Yavunjike mawe ya mioyo isiyoamini, na watoke nje, wakishinda kila kizuizi, wale waliolala kaburini. Zionekane hata sasa katika mji mtakatifu, yaani katika Kanisa la Mungu, ishara za ufufuko ujao, na, yale yatakayotukia siku moja katika miili, yatukie sasa katika mioyo.

Hakuna mtu anayenyimwa ushindi wa msalaba, hata akiwa mdhaifu na bila nguvu, wala hakuna mtu asiypewa msaada wa upatanisho wa Kristo. Ikiwa huo umesaidia wengi waliomkasirikia, faida gani kubwa hivi watapata wale wanaomwendea!

Ujinga wa kutoamini umefutwa. Ugumu wa njia umepunguzwa. Damu takatifu ya Kristo imezima moto wa ule upanga, uliofunga njia ya kuelekea kwenye ufalme wa uzima. Giza za usiku wa kale zimetoa nafasi kwa nuru halisi.

Taifa la kikristo limealikwa kwenye utajiri wa paradisi. Kwa wabatiziwa wote, njia imefungulia ya kurudi kwenye nchi iliyopotea; lakini mtu aweza kujiondoa mwenyewe toka ile njia iliyokuwa wazi hata kwa imani ya mwizi.

Tujaribu kwamba matendo ya maisha ya sasa yasiunde ndani yetu au hangaiko mno, au majivuno mno mpaka kufuta jitihada ya kujilinganisha na Mkombozi wetu, katika kuiga mifano yake. Naam, yeye hakuna alichofanya au kuteseka isipokuwa kwa ajili ya wokovu wetu, ili fadhila iliyokuwa katika Kichwa iwe pia mali ya Mwili.

“Naye Neno alifanyika mwili, akakaa kwetu” (Yn 1, 14), ikiwa hakuacha mtu ye yote bila huruma, isipokuwa yule anayekataa kuamini. Na vipi ataweza kubaki nje ya ushirika pamoja na Kristo anayempokea yule aliyechukua maumbile yake mwenyewe, akazaliwa upya na Roho yule yule, ambayo kwayo Kristo mwenyewe amezaliwa? Nani asingemhesabu wa maumbile yetu ya kibinadamu akijua kwamba katika maisha yake ilikuwa nafasi kwa kutumia chakula, kwa kupumzika, kwa usingizi, hamu, huzuni, huruma na machozi?

Hasa, kwa sababu maumbile yetu yalihatijika kuponywa toka majeraha ya kale na kutakaswa na matokeo ya dhambi, Mwana Mzaliwa wa pekee wa Mungu alifanyika pia Mwana wa mtu, akakusanya ndani yake maumbile ya kibinadamu halisi na utimilifu wa umungu.

Ni chetu kinacholala bila uhai kaburini, kilichofufuka siku ya tatu, kilichopanda juu ya vyote, kuume kwa adhama ya Baba. Yatokea kwamba, tukitembea katika njia ya amri zake, wala hatusikii aibu kuungama yale ambayo katika unyenyekevu wa mwili aliyotenda kwa wokovu wetu, hata na sisi tutashiriki utukufu wake. Hapo, yatatekelezwa, bila shaka, yale aliyotangaza: “Kila mtu atakayenikiri mbele ya watu, nami nitamkiri mbele za Baba yangu aliye mbinguni” (Mt 10, 32).

Kiitikizano:

I Kor 1, 18, 23

- K. Neno la msalaba kwao wanaopotea ni upuzi, * bali kwetu sisi tunaokolewa ni nguvu ya Mungu.
- W. Tunamhubiri Kristo aliyesulibiwa, kwa Wayahudi ni kikwazo, kwa Wayunani ni upuzi:
- K. bali kwetu sisi tunaokolewa ni nguvu ya Mungu.

IJUMAA YA NNE YA KWARESIMA**SOMO LA KWANZA:** Hes 14, 1-25Kiitikizano:

Zab 103, 8. 9. 13. 14

- K. Bwana amejaa huruma na neema, haoni hasira upesi, ni mwingi wa fadhili: yeye hatateta sikuzote. * kama vile baba awahurumiavyo watoto wake, ndivyo Bwana anavyowahurumia wamchao.
- W. Kwa maana Yeye anatujua umbo letu, na akumbuka ya kuwa sisi tu mavumbi.
- K. Kama vile baba awahurumiavyo watoto wake, ndivyo Bwana anavyowahurumia wamchao.

SOMO LA PILI:

Toka “Nyaraka za Pasaka” za mt. Atanasio, askofu.

Fumbo la Pasaka launganisha katika umoja wa imani wale waliopo mbali na mwili

Ndugu zangu, ni vema kupita toka sherehe moja hadi nyingine, kupita toka sala moja mpaka nyingine, tokea adhimisho moja hadi lingine. Ni karibu sasa ule muda unaotupeleka na kutujulisha mwanzo mpya, siku ya Pasaka takatifu, ambamo Bwana ametolewa sadaka. Sisi twalishwa na chakula chake na daima twafurahisha roho yetu kwa damu yake azizi, kama tukichota kwenye chemchemi. Hata hivyo, tunayo daima kiu na twawaka daima na hamu. Lakini Mwokozi wetu yu karibu na yule anayesikia kukauka na kwa ukarimu wake katika siku ya sherehe awaalika kwake wale wote wenye moyo wa kiu, kulingana na neno lake: “Mtu akiona kiu, na aje kwangu anywe” (Yn 7, 37). Lakini kwa kuzima ukame wa ndani hahitajiki kupeleka kinywa kwenye chemchemi, yatosha kuomba maji kwenye chemchemi yenyewe. Neema ya adhimisho la sikukuu haipo kwenye mipaka ya dakika moja tu, wala mwali wake wenye kung’aa hauzimiki kwenye machweo ya jua, bali wabaki daima wazi kwa roho inayoutamani. Yatekeleza nguvu inayoendelea juu ya wale wenye akili inayoangaziwa na usiku na mchana watafakari Maandiko Matakatiifu. Hawa ni kama mtu yule anayeitwa mbarikiwa, kulingana na yaliyoandikwa kwenye zaburi: “Heri mtu yule asiyekwenda kwenye shauri la wasio haki; wala hakusimama katika njia ya wakosaji; wala hakuketi barazani pa wenye mizaha; bali sheria ya Bwana ndiyo impendezayo na sheria yake huitafakari mchana na usiku (Zab 1, 1-2).

Kwa hiyo, wapendwa wangu, Mungu, aliyeanzisha kwa ajili yetu sherehe hii, atujalia pia kuiadhimisha kila mwaka. Yeye ambaye, kwa wokovu wetu, alimtolea afe Mwanawe, kwa sababu hiyo hiyo atupatia zawadi ya sikukuu hii iliyo kuu zaidi kuliko nyingine zote za mwaka. Adhimisho la kiliturjia latufariji katika mateso tunayokumbwa nayo katika ulimwengu huu. Kwa njia yake, Mungu atujalia ile furaha ya wokovu, inayoongeza undugu. Kwa tendo la kisakramenti la sikukuu, latuunganisha kwenye kusanyiko moja, latukusanya wote kiroho na latufanya tupate kuwa karibu hata na walio mbali. Adhimisho la Kanisa latutolea namna ya kusali pamoja na kuinua kijumuiya shukrani zetu kwa Mungu. Tena, hayo ni madai ya kila tendo la kiliturjia. Ni mwujiza wa wema wa

Mungu kujisikia pamoja katika adhimisho na kuunganisha katika umoja wa imani wa mbali na wa karibu, waliopo na wasiokuwepo.

Kiitikizano:

Sef 3, 8. 9; Yn 12, 32

- K. Ningojeni, asema Bwana, hata siku nitakapoondoka ili kushitaki; hapo nitatoa kwa mataifa lugha iliyo safi: * wataliitia jina la Bwana na kumtumikia
- W. Nami nikiinuliwa juu ya nchi, nitawavuta wote kwangu:
- K. wataliitia jina la Bwana na kumtumikia.

JUMAMOSI YA NNE YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Hes 20, 1-13; 21, 4-9

Kiitikizano

Yn 3, 14. 15. 17

- K. Kama vile Musa alivyomwinua yule nyoka jangwani, vivyo hivyo Mwana wa Adamu hana budi kuinuliwa: * kila mtu aminiye awe na uzima wa milele.
- W. Mungu hakumtuma Mwana ulimwenguni ili auhukumu ulimwengu, bali ulimwengu uokolewe katika yeye:
- K. kila mtu aminiye awe na uzima wa milele.

SOMO LA PILI:

Tokea Hati “Gaudium et Spes” ya Mtaguso wa kiekumene Vatikano II juu ya Kanisa katika ulimwengu wa leo.

Kutakasa matendo ya kibinadamu katika fumbo la Pasaka

Maandiko Matakatifu, ambayo kwayo huambatana na mang’amuzi ya karne, yafundisha watu kwamba maendeleo ya kibinadamu, yaliyo fadhili kuu hivi kwa mtu, yaleta pamoja naye kishawishi kikubwa: naam, ukivurugwa utaratibu wa thamani na kuchanganywa mema na mabaya, watu binafsi na vikundi watazama tu mambo yao wenyewe, wala si ya wengine; na hivyo, ulimwengu waacha kuwa eneo la undugu halisi, bali kukua kwa uwezo wa kibinadamu kwatisha kuangamiza wanadamu wote kwa jumla.

Tukiulizwa vipi yaweza kushindwa hali duni ya namna hii, wakristo watoa jibu la kwamba matendo yote ya kibinadamu, yaliyopo hatarini kila siku na kiburi na upendo usiofaa wa kila mtu binafsi, yapaswa kutakaswa na kukamilishwa na msalaba na ufufuko wa Kristo. Yaani, mtu akikombolewa na Kristo na kugeuka kuwa kiumbe kipya na Roho Mtakatifu, mtu aweza na apaswa kupenda hata vitu vilivyoumbwa na Mungu. Toka kwa Mungu avipokea, na avihifadhi na kuviheshimu kama sasa vingetoka mikononi mwa Mungu. Kwa sababu ya vile amshukuru Mfadhili na, akitumia na kuvifurahia viumbe katika ufukara na uhuru wa kiroho, aingizwa kwenye umilikaji halisi wa ulimwengu, kana kwamba wakati ule ule hana kitu na amiliki vyote: “Vyote ni vyenu! nanyi ni wa Kristo, na Kristo ni wa Mungu” (I Kor 3, 22-23).

Neno wa Mungu, ambaye kwa njia yake yote yaliumbwa, akijifanya mwili yeye mwenyewe, akaja kuishi kwenye nchi ya watu, akaingia katika historia ya ulimwengu kama mtu mkamilifu, akiichukua na kuitimiza ndani yake. Yeye atufunulia kwamba “Mungu ni upendo” (I Yoh 4, 8), na pamoja atufundisha kwamba sheria ya msingi ya utimilifu wa kibinadamu, na, kwa hiyo, pia ya mageuzi ya ulimwengu, ni amri mpya ya upendo. Basi, wale ambao wanaamini upendo wa Mungu, wanahakikishwa naye kwamba imekuwa wazi kwa wote njia ya upendo na kwamba jitihada zinazolenga kutekeleza undugu wa wote si za bure. Hivyo pia, ashauri kutotembea tu kwenye njia

ya upendo katika mambo makuu, bali pia na hasa kwenye mazingira ya kawaida ya maisha. Akivumilia mauti kwa ajili yetu sisi wadhambi, yeye atufundisha kwa mfano wake kwamba yahitajika kubeba msalaba; ule ambao tokea mwili na ulimwengu unatiwa mabegani mwa wale wanaotafuta amani na haki. Kwa ufufuko wake, akifanywa kuwa Bwana, yeye, Kristo, aliyepewa kila uwezo mbinguni na duniani, mpaka sasa atenda miyoni mwa watu kwa nguvu ya Roho wake, sio tu kwa kuamsha hamu ya ulimwengu ujao, bali pia kwa hayo, akiongoza, akitakasa na kuimarisha makusudi mazuri ambayo kwayo familia ya watu yatafuta kufanya ya kibinadamu zaidi maisha yao wenyewe na kuitiisha kwa lengo hili nchi yote. Lakini vipawa vya Roho ni mbalimbali: wengine waitwa kutoa ushuhuda dhahiri ya makao ya mbinguni, kwa hamu yake, wakichangia hivi kuihifadhi hai katika watu; wengine waitwa kujitoa kwa huduma ya watu duniani, ili kuandaa kwa njia ya huduma yao msingi kwa ufalme wa mbinguni. Lakini, katika wote atenda ukombozi, ili, kwa njia ya kukataa choyo na kuzithamini kibinadamu nguvu za hapa, waelekee kabisa kwenye wakati ujao, ambamo wanadamu wenyewe watageuka kuwa toleo linalokubaliwa na Mungu.

Kiitikizano:

2 Kor 5, 15; Rum 4, 25

- K. Kristo alikufa kwa ajili ya wote, * ili walio hai wasiwe hai tena kwa ajili ya nafsi zao wenyewe, bali kwa ajili yake yeye aliyekufa akafufuka kwa ajili yao.
- W. Alitolewa kwa ajili ya makosa yetu, na kufufuliwa ili tupate kuhesabiwa haki,
- K. Ili walio hai, wasiwe hai tena kwa ajili ya nafsi zao wenyewe, bali kwa ajili yake yeye aliyekufa, akafufuka kwa ajili yao.

JUMA LA TANO LA KWARESIMA

DOMINIKA YA TANO YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Ebr 1,1 - 2,4

Kiitikizano:

Ebr 1, 3; 12, 2

- K. Kristo Yesu, aliye mng'ao wa utukufu wa Baba na chapa ya nafsi yake, akavichukua vyote kwa amri na uweza wa neno lake, akiisha kufanya utakaso wa dhambi, * sasa aketi kuume kwa Mungu juu mbinguni.
- W. Mwenye kuanzisha na kutimiza imani yetu, yeye, badala ya furaha iliyowekwa mbele yake, aliustahimili msalaba,
- K. sasa aketi kuume kwa Mungu juu mbinguni.

SOMO LA PILI:

Toka “Nyaraka za Pasaka” za mt. Atanasio, askofu.

Tuadhimishe sikukuu inayokaribia ya Bwana kwa imani halisi

Neno, Kristo Bwana, akijitoa kwetu kabisa, atujalia zawadi ya matembezi yake. Yeye aahidi kubaki jirani daima. Kwa hiyo, anena: “Tazama, mimi nipo pamoja nanyi sikuzote, hata ukamilifu wa dahari” (Mt 28, 20).

Yeye ni mchungaji, kuhani mkuu, njia na mlango na vile ajidhihirisha katika adhimisho la sikukuu. Anakuja kwetu yule aliyetarajiwa, yule ambaye juu yake mt. Paulo alisema: “Kristo, Pasaka wetu, amekwisha kutolewa sadaka” (I Kor 5, 7). Yatekelezwa yale asemayo mtunga zaburi: Ndiwe sitara yangu, unihifadhi na wale wanaonizunguka (Zab 32, 7). Shangwe halisi na sherehe ni

ile inayokomboa toka mabaya. Ili kupata mema hayo kila mtu atende kitakatifu na ndani yake atafakari katika amani na kumcha Mungu.

Watakatifu walifanya vile. Walipokuwa katika uhai walijisikia katika furaha kama katika sherehe inayoendelea. Mmojawao, mbarikiwa Daudi, aliamka usiku, si mara moja tu, bali mara saba na kwa sala alimfanya Mungu kuwa karibu. Mwingine, mkuu Musa, alifurahi na tenzi, akaimba masifu kwa ushindi juu ya Farao na juu ya wale waliodhulumu Waebrania. Na wengine pia kwa furaha kuu walishughulikia ibada takatifu, kama Samweli na nabii Eliya.

Kwa namna hiyo ya kuishi walifikia uhuru na sasa wafanya sherehe mbinguni. Wafikiria kwa furaha safari yao ya duniani, sasa wakiweza kutofautisha yale yaliyokuwa mfano na yale yaliyokuwa mwishowe kitu halisi.

Ili kujiandaa ipasavyo kwa sherehe kuu, je, twapaswa kufanya nini? Twapaswa kumfuata nani kama kiongozi? Hakuna mwingine, bila shaka, ee wapendwa wangu, isipokuwa yule ambaye ninyi mwaita, kama mimi, “Bwana wetu Yesu Kristo”. Yeye, kwa hiyo, asema: “Mimi ndimi njia” (Yn 14, 6). Yeye ni yule, kama asemavyo mt. Yohana, “anayeondoa dhambi za dunia” (Yn 1, 29). Yeye atakasa roho zetu, anevavyo nabii Yeremia: simameni katika njia kuu, mkaone, mkaulize i wapi njia iliyo njema, na ndani yake mtapata raha katika nafsi zenu (Yer 6, 16).

Zamani ilikuwa damu ya mbuzi na majivu ya ndama ili kunyunyizia waliokuwa wachafu. Lakini ilifaa tu kwa kutakasa mwili. Lakini sasa, kwa neema ya Neno wa Mungu, kila mtu atakaswa kikamilifu katika roho.

Tukimfuata Kristo tutaweza kujisikia tayari katika nyua za Yerusalemu ya mbinguni na kutanguliza na kuonja pia kabla sherehe ya milele. Hivyo walifanya mitume, waliowekwa walimu wa neema kwa watu wa muda wao na hata kwa sisi. Wao walimfuata hasa Mwokozi: “Tazama, sisi tumeacha vyote tukakufuata; tutapata nini basi?” (Mt 19, 27).

Tumfuata na sisi Bwana, yaani tumwige, na hivyo tutapata namna ya kuadhimisha sherehe, sio tu kwa nje, bali kwa namna ya kufaa zaidi, yaani, sio tu kwa maneno, bali pia kwa matendo.

Kiitikizano:

Ebr 6, 20; Yn 1, 29

K. Kondoo bila doa ameingia kama mtangulizi kwa ajili yetu, * amekuwa kuhani mkuu hata milele kwa mfano wa Melkisedeki, abaki kuhani milele.

W. Tazama, Mwanakondoo wa Mungu, aichukuaye dhambi ya ulimwengu!

K. amekuwa kuhani mkuu hata milele kwa mfano wa Melkisedeki, abaki kuhani milele.

JUMATATU YA TANO YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Ebr 2, 5-18

Kiitikizano:

Ebr 2, 11. 17; Bar 3, 38

K. Yeye atakasaye na hao wanaotakaswa wote pia watoka kwa mmoja; hivyo Kristo ilimpasa kufananishwa na ndugu zake katika mambo yote, * apate kuwa kuhani mkuu mwenye rehema na mwaminifu.

W. Mungu akaonekana duniani, akakaa na watu

K. apate kuwa kuhani mkuu mwenye rehema na mwaminifu.

SOMO LA PILI:

Toka “Maelezo juu ya zaburi” ya mt. Yohana Fisher, askofu na shahidi.

Ikiwa mmoja ametenda dhambi, tunaye wakili kwa Baba

Yesu Kristo ni kuhani wetu mkuu, mwilie azizi ni sadaka yetu, aliyetolea kwenye altare ya msalaba kwa ajili ya wokovu wa watu wote.

Damu yake iliyomwagika kwa ukombozi wetu, haikuwa damu ya ndama na mbuzi, kama kwenye sheria ya kale, bali ya mwanakondoo safi kabisa Yesu Kristo mkombozi wetu.

Hekalu, ambamo kuhani mkuu wetu aliadhimisha ibada, halikujengwa kwa mkono wa mwanadamu, bali tu na uweza wa Mungu. Naam, yeye alimwaga damu yake mbele ya ulimwengu, ulio kweli hekalu lililojengwa na mkono tu wa Mungu.

Lakini hekalu hili lina sehemu mbili: moja ni dunia, tunamoishi sasa; nyingine haijulikani nasi watu wenye kufa.

Naye akatoa sadaka kwanza hapa duniani, alipopata kifo kikali sana, na baadaye, akivaa vazi la kutokufa, ameingia kwa damu yake mwenyewe katika patakatifu, yaani, mbinguni. Pale alitolea mbele ya kiti cha enzi cha Baba ile damu ya thamani kubwa aliyomwaga kwa wingi kwa ajili ya watu wote watumwa wa dhambi.

Sadaka hii imekubaliwa na kupendezwa hivi na Mungu, hata lazima kutuhurumia sisi, akiitazama tu, na kuwajalia rehema yake wale wote wanaotubu

Pia, ni sadaka ya milele. Si kwamba imetolewa tu kila mwaka, kama ilivyotukia kwa Wayahudi, bali kila siku kwa faraja yetu, na zaidi, kila saa na muda, ili tuwe na msaada mkubwa sana. Kwa hiyo, Mtume aongeza: “Akiisha kupata ukombozi wa milele” (Ebr 9, 12).

Kutoka sadaka hii takatifu na ya milele wamekuwa washiriki wale wote wanaotubu na wenye majuto kweli kwa dhambi walizotenda, na wanaoamua kabisa kutoingia tena kwenye maovu yao, bali kudumu kwa bidii katika kutafuta fadhila. Ndiyo anayofundisha mt. Yohana kwa maneno haya: “Watoto wangu wadogo, nawaandikia haya ili msitende dhambi; na kama mtu akitenda dhambi tunaye Mwombezi kwa Baba, Yesu Kristo mwenye haki. Yeye ndiye kipatanisho kwa dhambi zetu; wala si kwa dhambi zetu tu, bali na kwa dhambi za ulimwengu wote (I Yoh 2, 1).

Kiitikizano:

Rum 5, 10, 8

K. Tulipokuwa adui, tulipatanishwa na Mungu kwa mauti ya Mwana wake; * zaidi sana sasa, baada ya kupatanishwa, tutaokolewa katika uzima wake.

W. Mungu aonyesha pendo lake yeye mwenyewe kwetu sisi, kwa kuwa Kristo alikufa kwa ajili yetu, tulipokuwa tungali wenye dhambi:

K. zaidi sana sasa, baada ya kupatanishwa, tutaokolewa katika uzima wake

JUMANNE YA TANO YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Ebr 3, 1-19

Kiitikizano:

Ebr 3, 6; Efe 2, 21

K. Kristo, kama Mwana, ni kichwa cha nyumba yake mwenyewe: * ambaye nyumba yake ni sisi.

W. Katika Kristo lengo lote linaunganishwa vema, ili liwe hekalu takatifu la Bwana;

K. ambaye nyumba yake ni sisi.

SOMO LA PILI:

Toka “Hotuba” za mt. Leo Mkuu, papa.

Msalaba wa Kristo ni chemchemi ya kila baraka na sababu ya neema zote

Akili yetu, ikiangaziwa na Roho ya kweli, yapaswa kukubali kwa moyo wazi na safi utukufu wa Msalaba, unaoeneza miali yake juu ya mbingu na dunia. Kwa jicho la ndani yaibidi kuchunguza maana ya yale aliyosema Bwana wetu akiongea juu ya mateso yake kuwa karibu: “Saa imefika atukuzwe Mwana wa Adamu” (Yn 12, 23), na mbele kidogo: Sasa roho yangu imefadhaika; nami nisemeje? Baba uniokoe katika saa hii? Lakini ni kwa ajili ya hayo nilivyoifikia saa hii! Baba umtukuze Mwanao (Yn 12, 27-28). Na, kwa kuwa imesikika sauti ya Baba, iliyosema: “Nimelitukuza, nami nitalitukuza tena”, akijibu waliokuwepo, Yesu alisema: “Sauti hiyo haikuwako kwa ajili yangu, bali kwa ajili yenu. Sasa hukumu ya ulimwengu huu ipo; sasa mkuu wa ulimwengu huu atatupwa nje. Nami, nikiinuliwa juu ya nchi, nitawavuta wote kwangu” (Yn 12, 30-32).

Ee nguvu ya ajabu ya Msalaba! Ee utukufu wa mateso usiosemeke, ambamo twapata zimekusanywa pamoja mahakama ya Bwana, hukumu ya ulimwengu na uwezo wa Msulibiwa. Ndiyo, Bwana wewe umevuta kwako vitu vyote, ili yale yaliyoendelea katika hekalu moja la Yuda, chini ya mifano ya kale, yaadhimishwe katika kila mahali, pia na kila taifa kwa utauwa halisi na ibada rasmi na ya hadhara.

Naam, sasa ya heshima zaidi ni daraja ya walawi, kuu zaidi adhama ya mapresbiteri na mtakatifu zaidi mpako wa maaskofu, kwa sababu Msalaba wako, chemchemi ya baraka zote, ni asili ya neema zote. Kwa njia yake yatolewa kwa waumini nguvu katika udhaifu wao, utukufu katika kutweza, katika mauti, uzima. Sasa, pia, baada ya kumalizika uwingi wa dhabihu za hapa, toleo la pekee la mwili wako na damu yako lachukua kabisa aina zote za kafara, kwa sababu wewe ni: Mwanakondoo wa kweli wa Mungu anayeondoa dhambi za dunia (Yn 1, 29). Hivyo waadhimisha ndani yako mafumbo yote, na kama dhabihu ni moja tu, inayofuata uwingi wa kafara, hivyo ni wa pekee ufalme ulioundwa na uwingi wa mataifa yote.

Tuungame, basi, ee wapendwa wangu, yale ambayo mtume Paulo, mwalimu wa mataifa, alitamka rasmi: “Ni neno la kuaminiwa, tena lastahili kukubalika kabisa: Kristo Yesu alikuja ulimwenguni awaokoe wenye dhambi” (I Tim 1, 15). Huruma ya Mungu kwa ajili yetu sisi ni kweli ya ajabu, hasa kwa sababu Kristo hakuwafia tu wenye haki na watakatifu, bali pia waovu na waasi. Na, kwa kuwa maumbile yake ya kimungu hakuweza kutiwa chini ya mwiba wa mauti, yeye, akizaliwa toka kwetu, alichukua yale aliyoweza kutoa baadaye kwa ajili yetu.

Zamani alitisha kifo chetu kwa uwezo wa kifo chake, akisema kwa kinywa cha nabii Hosea: “Ewe mauti, nitakuwa mauti yako; ewe kaburi ku wapi kuharibu kwako?” (Hos 13, 14). Yaani, alipokufa alipata sheria za kaburi, lakini, akifufuka, akazivunja, akaharibu sheria ya kudumu ya mauti, hata ya kuifanya toka ya milele, iwe ya muda tu. Kwani “kwa kuwa katika Adamu wote wanakufa, kadhalika na katika Kristo wote watahuishwa” (I Kor 15, 22).

Kiitikizano:

Kol 2, 14-15; Yn 8, 28

- K.** Kristo alifuta ile hati iliyoandikwa ya kutushitaki ya deni letu, akaigongomea msalabani; * mamlaka za ulimwengu, zikishindwa, zinafuata msafara wa ushindi wa Kristo.
- W.** Mtakapomwinua Mwana wa adamu, ndipo mtakapofahamu ya kuwa Mimi Ndiye.
- K.** Mamlaka za ulimwengu, zikishindwa, zinafuata msafara wa ushindi wa Kristo.

JUMATANO YA TANO YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Ebr 6, 9-20

Kiitikizano

Ebr 6, 19. 20; 7, 25. 24

- K.** Yesu ameingia katika patakatifu, kwa ajili yetu, mtangulizi wetu, amekuwa kuhani mkuu hata milele kwa mfano wa Melkisedeki; * hai daima, akituombea.
- W.** Yeye anao ukuhani usioondoka: kwa sababu hii, aweza kuwaokoa kabisa wao wamjiao Mungu kwa yeye,
- K.** hai daima akituombea.

SOMO LA PILI

Tokea “Maelezo juu ya zaburi” ya mt. Augustino, askofu.

Yesu Kristo atuombea, asali ndani yetu, na aombwa nasi

Mungu hakuweza kuwajalia watu zawadi kubwa zaidi kuliko hii: kufanya awe kichwa chao Neno wake mwenyewe, ambaye, kwa njia yake aliumba dunia. Alituunganisha naye kama viungo, ili kwamba yeye awe Mwana wa Mungu na mwana wa mtu, Mungu wa pekee na Baba, mwanadamu mmoja pamoja na wengine.

Kwa hiyo, tunapomletea Mungu sala yetu, hatupaswi kumtenga naye Mwana, na anaposali mwili wa Mwana, huo hapaswi kuangaliwa kana kwamba ametengwa na kichwa. Hivyo, mtu mwenyewe, yaani, Mwokozi pekee wa mwili, Bwana wetu Yesu Kristo, Mwana wa Mungu, atakuwa yule anayesali kwa ajili yetu, anayesali ndani yetu na aombwa nasi.

Atuombea kama kuhani wetu, asali ndani yetu kama kichwa chetu, aombwa nasi, kama Mungu wetu.

Tutambue, basi, sauti zetu katika yeye, au pia sauti yake ndani yetu. Na wakati ambapo, hasa katika unabii twapata kitu kinachosikika kutwezwa juu ya Bwana wetu Yesu Kristo, na kwa hiyo haonekani cha kumfaa Mungu, tusiogope kumhesabia yeye, asiyekuwa na shaka kuhusu kujiunga nasi, hata akiwa mkuu wa viumbe vyote, kwa sababu, kwa njia yake, vyote vimeumbwa.

Kwa hiyo, tusingalie ukuu wake wa kimungu, tunaposikia kutangaza: “Hapo mwanzo kulikuwako Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu. Huyu mwanzo alikuwako kwa Mungu: vyote vilifanyika kwa huyo; wala pasipo yeye hakikufanyika chochote kilichofanyika” (Yn 1, 1-3). Katika aya hii twajaliwa kuangalia umungu wa Mwana wa Mungu, mkuu hivi, hata wa kupitia kila kiumbe cha juu zaidi.

Lakini, mahali pengine pa Maandiko twaona kwamba yeye alia, asali na amsifu Mungu. Ni vigumu kwetu kumhesabia yeye maneno haya. Akili yetu yaogopa kushuka mara, toka taamuli ya umungu wake, kwenye hali ya kushuka kweli. Karibu twaogopa kumkosea Kristo, tukitaja maneno anayosema kwa ubinadamu wake. Kwanza tulimtolea ombi letu, tukimsihi kama Mungu. Twabaki, hivyo, na bumbuazi mbele ya maneno yale na tungependa kuyabadili. Lakini katika Maandiko yapatikana tu yale yanayomfaa, na yasiyoruhusu kugeuza hali yake halisi.

Iinuke, basi, roho yetu na ibaki imara katika imani yake. Ikumbuke kwamba yule aliyemtazama kabla kidogo katika hali yake ya kimungu, amechukua hali ya mtumishi. Akiwa kama wanadamu, na “alipoonekana ana umbo kama wanadamu, alijinyenyekeza, akawa mtii hata mauti” (Flp 2, 7-8). Pia, alitaka kufanya yake, wakati alipotundikwa msalabani, maneno ya zaburi: “Mungu wangu, Mungu wangu, mbona umeniacha? (Zab 22, 2).

Ameombwa kwa maumbile yake ya kimungu, aomba katika hali ya mtumishi. Twampata pale Mwumba, hapa yule aliyeumbwa. Yeye, pasipo kubadilika, achukua kiumbe, kilichopaswa kubadilishwa, na afanya toka nasi na yeye mwenyewe mtu mmoja yule yule: kichwa na mwili.

Kwa hiyo, sisi twamwomba yeye, kwa njia yake na ndani yake; twasema pamoja naye, naye asema pamoja nasi.

Kiitikizano:

Yn 16, 24. 23

K. Hata sasa hamkuomba neno kwa jina langu. * ombeni, nanyi mtapata, furaha yenu iwe timilifu.

W. Amin, amin, nawaambia: Mkimwomba Baba neno lolote, atawapa kwa jina langu.

K. Ombeni nanyi mtapata, furaha yenu iwe timilifu.

ALHAMISI YA TANO YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Ebr 7, 1-11

Kiitikizano:

Mwa 14, 18; Ebr 7, 3; Zab 110, 4; Ebr 7, 16

K. Melkizedeki mfalme wa Salemu, akaleta mkate na divai: naye alikuwa kuhani wa Mungu aliye juu sana, amefananishwa na Mwana wa Mungu. * Kwake Mungu ameapa: Ndiwe kuhani hata milele, kwa mfano wa Melkizedeki.

W. Hakuwa kuhani kwa sheria ya amri ya dunia, bali kwa nguvu ya uzima usio na kikomo

K. Kwake Mungu ameapa: Ndiwe kuhani hata milele, kwa mfano wa Melkizedeki.

SOMO LA PILI:

Toka Hati ya kidogmatiki “Lumen Gentium” ya Mtaguso wa kiekumene Vatikano II juu ya Kanisa.

Kanisa, sakramenti inayoonekana ya umoja

Angalia, siku zitakuja, asema Bwana, nitakapofanya agano jipya pamoja na Israeli na pamoja na Yuda... Nitatia sheria yangu ndani yao, na katika mioyo yao nitaiandika: mimi nitakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wangu... Wote watanijua, wakubwa kwa wadogo, asema Bwana (Yer 31, 31-34). Kristo aliunda agano hili jipya katika damu yake (I Kor 11, 23), akiita watu toka wayahudi na toka mataifa, ili waunganike katika umoja si kulingana na mwili, bali katika Roho, na waunde taifa jipya la Mungu. Naam, waumini katika Kristo, kwa kuwa wamezaliwa upya, sio kwa mbegu iliyoharibika, bali kwa ile isiyoharibika, kwa neno la Mungu lenye uzima (I Pet 1, 23), sio kwa mwili, bali kwa maji na Roho Mtakatifu (Yn 3, 5-6), ni mzao mteule, ukuhani wa kifalme, taifa takatifu, watu waliokombolewa... wale ambao walikuwa kwanza si taifa, bali sasa ni taifa la Mungu (I Pet 2, 9-10).

Taifa hili la kimasiya lina kama kichwa Kristo, aliyetolewa kwa kifo, kwa ajili ya dhambi zetu, akafufuliwa ili tuhesabiwe haki (Rum 4, 25), na sasa, baada ya kujipatia jina lipitalo kila jina, atawala na utukufu mbinguni. Taifa hili lina kama hali heshima na uhuru wa wana wa Mungu, na katika mioyo yao, akaa Roho mtakatifu kama katika hekalu lake. Lina kama sheria amri mpya ya kupenda kama vile Kristo alivyotupenda (Yn 13, 34). Na, mwishowe, lina kama lengo ufalme wa Mungu, unaoanzishwa duniani na Mungu mwenyewe, na ambao wahitaji kupanuliwa baadaye, mpaka mwishoni mwa karne upelekwe kwenye utimilifu, wakati atakapoonekana Kristo uhai wetu (Kol 3, 4), na pia viumbe vyenyewe vitakombolewa toka utumwa wa uharibifu ili kushiriki kwenye uhuru wa utukufu wa wana wa Mungu (Rum 8, 21). Kwa hiyo, taifa la kimasiya, hata ikiwa halienei kwa watu wote, na likionekana kama kundi dogo, ni kwa wote mbegu ya kufaa sana ya umoja, tumaini na wokovu. Likiundwa na Kristo katika ushirika wa uzima, umoja, na ukweli, limechukuliwa pia naye ili kuwa chombo cha ukombozi kwa wote na, kama nuru ya ulimwengu na chumvi ya dunia (Mt 5,12-16), limepelekwa ulimwenguni kote.

Kama Israeli kufuatana na mwili, akisafiri jangwani, aliitwa tayari kanisa la Mungu (Neh 13, 1; Hes 20, 4; Kum 23, 1 nk), hivyo Israeli mpya, anayetembea katika karne hii akitafuta mji ujao na wa kudumu (Ebr 13, 14), aitwa pia kanisa la Kristo (Mdo 20, 28), likijaa Roho yake na likijaliwa yanayohitajika kwa mwungano wa kijamii na unaoonekana. Mungu aliita kusanyiko la wale wanaohifadhi katika imani Yesu, mwanzilishi wa wokovu na mwanzo wa umoja na amani, na aliunda kanisa, ili liwe kwa wote na kwa kila mmoja, sakramenti inayoonekana ya umoja huu uletao wokovu.

Kiitikizano:

I Pet 2, 9. 10; Zab 33, 12

- K. Ninyi, mliokuwa kwanza si taifa, bali sasa ni taifa alilojipatia Mungu; * ninyi, zamani mliokuwa hamkupata rehema, bali sasa mmepata rehema.
- W. Heri taifa ambalo Bwana ni Mungu wao, watu aliowachagua kuwa urithi wake.
- K. Ninyi, zamani mliokuwa hamkupata rehema, bali sasa mmepata rehema.

IJUMAA YA TANO YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Ebr 7, 11-28

Kiitikizano:

Ebr 5, 5. 6; 7, 20. 21

- K. Kristo hakujitukuza nafsi yake kufanywa kuhani mkuu, lakini yeye aliyemwambia: * Ndiwe kuhani milele, kwa mfano wa Melkizedeki.
- W. Wana wa Lawi wamekuwa makuhani pasipo kiapo; Yesu, kinyume, kwa kiapo cha yule aliyemwambia:
- K. Ndiwe kuhani milele, kwa mfano wa Melkizedeki.

SOMO LA PILI:

Toka makala “Juu ya imani katika Petro” ya mt. Fulgensio wa Ruspe, askofu

Yeye alijitoa mwenyewe kwa ajili yetu

Katika sadaka za kafara za hapa, ambazo Utatu mtakatifu mwenyewe, Mungu mmoja wa kweli wa Agano la Kale na Jipya, aliamuru zitolewe na baba zetu, ilionyeshwa kabla zawadi nzuri ya sadaka ile ambayo kwayo Mwana wa pekee wa Mungu angejitoa mwenyewe kwa huruma kwa ajili yetu.

Naam, yeye kulingana na fundisho la Mtume “akajitoa kwa ajili yetu, sadaka na dhabihu kwa Mungu, kuwa harufu ya manukato” (Efe 5, 2). Yeye ni Mungu kweli na kuhani halisi, aliyeingia kwa ajili yetu katika patakatifu, si kwa damu ya mafahali au mbuzi, bali kwa damu yake. Na hayo yalimaanisha kuhani yule ambaye kila mwaka aliingia katika Patakatifu pa patakatifu kwa damu ya kafara.

Huyu ni yule ambaye ndani yake tu alitoa yale yote yaliyohitajika kwa utekelezaji wa ukombozi wetu, yeye aliye wakati ule ule kuhani, sadaka, Mungu na hekalu: kuhani, ambaye, kwa njia yake twapatanishwa, sadaka inayotupatanisha, Mungu ambaye twapatanishwa naye, hekalu ambamo twapatanishwa. Hata hivyo, kama kuhani, sadaka na hekalu alikuwa mwanadamu na pekee yake, kwa sababu Mungu alitenda mambo hayo kama mwanadamu. Lakini kama Mungu hakuwa Nafsi moja tu, kwa sababu Neno alitenda yale yale pamoja na Baba na Roho Mtakatifu. Amini, basi, kwa imani imara, wala usisikie shaka kwamba Mungu mwenyewe wa pekee, Neno lililofanywa mtu, alijitoa kwetu kama sadaka na kafara kwa Mungu kwenye harufu nzuri; kwake,

pamoja na Baba na Roho Mtakatifu, katika muda wa Agano la Kale, walitolewa wanyama wa baba, wa manabii na wa makuhani; na kwake sasa, yaani kwenye muda wa Agano Jipya, pamoja na Baba na Roho Mtakatifu, ambaye pamoja nao ni Mungu mmoja, Kanisa takatifu katoliki laendelea kutolea popote duniani sadaka ya mkate na divai katika imani na upendo.

Katika kafara za zamani ilimaanishwa damu ya Kristo, ambaye yeye, pasipo makosa, angetolea kwa dhambi zetu, na damu yake ambayo angemwaga kwa maondoleo ya dhambi zetu. Katika sadaka hii, pia, ipo shukrani na ukumbusho wa mwili wa Kristo, uliotolewa kwa ajili yetu na ya damu ambayo Mungu mwenyewe alimwaga kwa ajili yetu.

Juu ya damu hiyo mtakatifu Paulo asema katika Matendo ya Mitume: “Jitunzeni nafsi zenu na lile kundi lote nalo, ambalo Roho Mtakatifu amewaweka ninyi kuwa waangalizi ndani yake, mpate kulilisha Kanisa la Mungu, alilolinunua kwa damu yake mwenyewe” (Mdo 20, 28). Katika sadaka zile yalionyesha kwa mifano yale tutakayopewa sisi. Lakini, katika sadaka hii yaonekana dhahiri yale tuliopewa tayari. Kwenye sadaka zile alitangazwa kabla Mwana wa Mungu, angepaswa kuuwawa na wabaya, katika hii, atangazwa tayari ameuwawa na waovu, ikilingana na anavyoshuhudia Mtume: “Tulipokuwa bado wadhambi, Kristo alikufa kwa ajili ya waovu, wakati ulipotimia” (Rum 5, 6) na “tulipokuwa adui, tulipatanishwa na Mungu kwa mauti ya Mwana wake” (Rum 5, 10).

Kiitikizano:

Kol 1, 21-22; Rum 3, 25

K. Ninyi, mliokuwa hapo kwanza mmefarikishwa, tena adui katika nia zenu kwa matendo yenu mabaya; Mungu amewapatanisha sasa kwa sadaka ya mwili wa Kristo, * ili awalete mbele zake watakatifu, wasio na mawaa wala lawama.

W. Mungu amemweka awe upatanisho kwa njia ya imani, katika damu yake,

K. ili awalete mbele zake watakatifu, wasio na mawaa, wala lawama.

JUMAMOSI YA TANO YA KWARESIMA

SOMO LA KWANZA: Ebr 8, 1-13

Kiitikizano:

Ebr 8, 1. 2; 9, 24

K. Tunaye kuhani mkuu wa namna hii, aliyeketi mkono wa kuume wa kiti cha enzi cha Ukuu mbinguni, mhudumu wa patakatifu, na wa ile hema ya kweli, * ili atusimamie mbele ya Mungu.

W. Kristo hakuvingia katika patakatifu palipofanyika kwa mikono, mfano wa patakatifu halisi, bali aliingia katika mbinguni hasa,

K. ili atusimamie mbele ya Mungu.

SOMO LA PILI:

Toka “Hotuba” za mt. Gregorio Nazianzeno, askofu.

Tutakuwa washiriki wa fumbo la Pasaka

Tutakuwa washiriki wa Pasaka, sasa, kwa njia ya mfano (bila shaka dhahiri zaidi kuliko ule wa sheria ya kale, mfano wa giza zaidi kuliko ukweli uliochorwa), lakini baada ya muda si mrefu, tutaufurahia mwingine dhahiri na wa kweli zaidi, wakati ambapo Neno ataadhimisha pamoja nasi Pasaka mpya katika ufalme wa Baba. Hapo itadhihirishwa hali ile ambayo haionekani sasa, isipokuwa kwa kivuli tu.

Naam, viwe vya aina gani vinywaji na chakula cha karamu mpya ya Pasaka, kazi yetu ni kuipata tu. Ni juu ya Neno kutufundisha na kutujulisha maana yake. Yaani, mafundisho ni kama chakula, ambaye mwenyewe ni yule anayekigawa. Tuingie, basi, kwenye eneo la sheria, la miundo na ya Pasaka ya zamani kwa namna mpya, ili kuweza kuzifikia zile hali mpya zilizoonyeshwa kwenye mifano ya zamani.

Tuwe washiriki wa sheria si kwa namna ya kidunia, bali ya kiinjili, kwa namna kamili, wala si ya muda na isiyokamilika, kwa namna ya kudumu, wala si ya muda na hafifu. Tufanya mji mkuu wetu si Yerusalemu wa hapa, bali mji wa mbinguni, sio ule unaokanyagwa na majeshi, bali ule unaoshangiliwa na malaika.

Tusitoe dhabihu za ndama, wala wanakomdoo, ambao ni mali ya mauti kuliko ya uzima, wakikosa akili. Tumtolee Mungu dhabihu ya sifa juu ya altare ya mbinguni pamoja na kwaya za malaika. Tupite pazia la kwanza la hekalu, tulikaribie lile la pili na tuingie kwenye "Patakatifu pa patakatifu". Na zaidi, tumtolee Mungu kila siku sisi wenyewe na matendo yetu yote. Tufanye kama maneno yenyewe yanavyotudokezea. Kwa mateso yetu tufuate maumivu, yaani, mateso ya Kristo. Kwa damu yetu tumheshimu damu ya Kristo. Tupande na sisi kwa roho hodari juu ya msalaba. Misumari yake ni mitamu, ingawa migumu.

Tuwe tayari kuteseka pamoja na Kristo na kwa ajili ya Kristo, kuliko kutamani wenzi wenye furaha wa dunia.

Ukiwa Simoni wa Kirene, uchukue msalaba na umfuate Kristo. Ukiwa mwizi na ikiwa umetundikwa msalabani, ikiwa utaadhibiwa, fanya kama mwizi mwema, na umkiri kwa hiari Mungu aliyekungoza kwenye jaribio. Yeye alipatikana kati ya wahalifu kwa ajili yako na kwa ajili ya dhambi yako, nawe upate kuwa mwenye haki kwa ajili yake. Umwabudu yule aliyesulibiwa kwa ajili yako. Ukisulibiwa kwa kosa lako, ujipatie faida kutokana na dhambi yako. Ununue kwa mauti wokovu wako, uingie pamoja na Yesu katika paradisi na hivyo utaelewa na mema gani umejinyima. Uyatazame yale mazuri na acha kwamba mwenye kunung'unika, asiyejua kabisa mpango wa Mungu, afe nje pamoja na makufuru yake.

Ukiwa Yosefu wa Arimatea, umwombe mwili yule aliyemsulibisha, ukaribishe mwili ule na, hivyo, ufanye uwe wako mwenyewe upatanisho wa ulimwengu.

Ukiwa Nikodemo, mwenye kuabudu Mungu usiku, uzike mwili wake na umpake mafuta na manukato ya ibada, yaani, umzunguke na ibada na heshima yako.

Na ukiwa mmoja wa wakina Maria, uyamwage asubuhi machozi yako. Ujaribu kuona kwanza jiwe lililoviringishwa, nenda kukutana na malaika, na zaidi, Yesu mwenyewe.

Ndiyo yanayomaanisha kuwa washiriki wa Pasaka.

Kiitikizano:

- K.** Yesu, ili awatakase watu kwa damu yake mwenyewe, aliteswa nje ya lango. Basi, na tutoke nje ya kambi, * tumwendee, tukibeba msalaba wake.
- W.** Hamjafanya vita hata kumwagika damu, mkishindana na dhambi:
- K.** tumwendee, tukibeba msalaba wake.

JUMA TAKATIFU

DOMINIKA YA MATAWI YA MATEO YA BWANA

SOMO LA KWANZA: Ebr 10, 1-18

Kiitikizano:

Ebr 10, 5. 6. 7. 4 (Zab 39, 7-8)

K. Dhabihu na toleo hukutaka, lakini mwili uliniwekea tayari. Sadaka za kuteketezwa na sadaka za dhambi hukupendezwa nazo. Ndipo niliposema, * Tazama, Mungu, nimekuja niyafanye mapenzi yako.

W.Maana haiwezekani damu ya mafahali na mbuzi kuondoa dhambi. Kwa hiyo, ajapo ulimwenguni, asema:

K. Tazama, Mungu, nimekuja niyafanye mapenzi yako.

SOMO LA PILI:

Toka “Hotuba” za mt. Andrea wa Kreta, askofu.

Mbarikiwa yeye ajaye kwa jina la Bwana, mfalme wa Israeli

Njoni, tupande pamoja juu ya mlima wa Mizeituni, na tuende kukutana na Kristo anayerudi leo toka Betania na ayakaribia kwa hiari mateso maheshimiwa na yenye heri, ili kutekeleza fumbo la wokovu wetu.

Anakuja kwa hiari ya mapenzi yake kuelekea Yerusalemu. Ameshuka toka mbinguni, ili kutufanya tupae pamoja naye kule “juu sana kuliko ufalme wote, na mamlaka na nguvu na usultani, na kila jina litajwalo”(Efe 1, 21). Anakuja sio kwa kushinda utukufu, sio katika jitihada wala fahari, “Hatateta”, asema, “wala hatapaza sauti yake” (Mt 12, 19). Atakuwa mpole na mnyenyekevu, na ataingia kwa nguo maskini na katika hali ya ufukara.

Tukimbie sisi pia pamoja na yule anayeharakisha kuelekea mateso, na tuige wale waliomwenda. Lakini sio kwa kutandaza mbele yake kwenye njia yake matawi ya mitende, mkeka au vitu vingine kama hivi, bali kama kwa kutandaza katika unyenyekevu na ibada ya ndani mbele ya miguu yake nafsi zetu. Tumkaribishe hivyo Neno wa Mungu anayesonga mbele na tumpokee ndani yetu sisi wenyewe yule Mungu ambaye hakuna mahali panapoweza kumkumbatia. Yeye, aliye upole wenyewe, afurahia kuja kwentu mpole. Apanda, kwa kusema hivi, juu ya machweo ya kiburi chetu au vizuri zaidi, aingia katika kivuli cha udogo wetu mkuu, na ajifanya kuwa rafiki yetu, mmojawetu ili kutuina na kutupeleka kwake.

Apanda kuelekea mashariki juu ya mbingu za mbingu (Zab 8, 33), yaani, kwenye upeo wa utukufu na wa ushindi wake wa kimungu kama msingi na utangulizi wa hali yetu ijayo. Hata hivyo, haachi wanadamu kwa kuwa awapenda, kwani ataka kuinua pamoja naye maumbile ya kibinadamu, akiyapandisha toka hali ya chini ya nchi kuelekea utukufu. Basi, tujiweke sisi wenyewe kwa unyenyekevu mbele ya Kristo, kuliko mavazi au matawi bila uhai, au majani mabichi yanayofurahisha macho kwa masaa machache tu na yamepangwa, pamoja na utamvi, kupoteza rangi yake ya kijani. Tujitandaze sisi wenyewe, tukivaa neema yake au, vizuri zaidi, yeye mwenyewe, kwa kuwa tuliobatizwa katika Kristo, tulivaa Kristo (Gal 3, 27) tujilaze miguuni pake kama joho zilizotandika.

Kwa dhambi, tulikuwa kabla wekundu kama damu, baadaye, kwa sababu ya kuoshwa kwa ubatizo wa wokovu, tumeufikia weupe wa sufu ili kuweza kumtolea mshindi wa mauti si tena matawi ya mitende, bali ishara za ushindi. Tukitingiza matawi ya kiroho ya nafsi, sisi pia kila siku,

pamoja na watoto, twashangilia kitakatifu: “Mbarikiwa ajaye kwa jina la Bwana, mfalme wa Israeli”.

Kiitikizano:

- K. Watu wengi, wa Yerusalemu, wakatoka nje kuenda kumlaki Yesu. Wakatandaza nguo zao njiani, wakakata matawi ya miti, wakapiga makele: * Hosana, Mwana wa Daudi! Mbarikiwa ajaye kwa jina la Bwana!
- W. Na makutano waliotangulia, na wale waliomfuata Yesu, wakapaza sauti:
- K. Hosana, Mwana wa Daudi! Mbarikiwa ajaye kwa jina la Bwana!

JUMATATU YA JUMA TAKATIFU

SOMO LA KWANZA: Ebr 10, 19-39

Kiitikizano:

Ebr 10, 35-36; Lk 21, 19

- K. Msitupe ujasiri wenu. Mnahitaji saburi tu: * fanyeni mapenzi ya Mungu mpate ile ahadi.
- W. Nanyi kwa subira yenu, mtaziponya nafsi zenu:
- K. Fanyeni mapenzi ya Mungu mpate ile ahadi.

SOMO LA PILI:

Toka “Hotuba” za Mt. Augustino, askofu

Tuufurahie sisi pia Msalaba wa Bwana

Mateso ya Mwokozi na Bwana wetu Yesu Kristo ni dhamana thabiti ya utukufu na pia fundisho la uvumilivu.

Kitu gani tena hawapaswi kungojea toka neema ya Mungu mioyo ya waumini! Naam, kwa Mwana pekee wa Mugnu, aliye tangu milele pamoja na Baba, akifikiri kuwa kidogo mno kuzaliwa mwanadamu toka wanadamu, alitaka kufikia mpaka kufa kama mtu na hasa kwa mikono ya wale watu aliowaumba mwenyewe.

Kitu kikubwa ni kile tunachoahidiwa na Bwana kwa baadaye, lakini ni kikubwa zaidi tunachoadhimisha tukikumbuka yale yaliyotekelezwa kwa ajili yetu. Watu walikuwa wapi, tena walikuwa nini, kristo alipowafia wadhambi? Vipi twaweza kusikia shaka kwamba yeye atawapa waumini wake uzima, wakati ambapo hakusita kutoa pia kifo chake kwa ajili yao? Kwa sababu watu wapata matatizo ya kuamini kwamba siku moja wataishi pamoja na Mungu, lilipotendeka tayari tukio gumu zaidi la kuaminika, lile la Mungu aliyewafia watu?

Yaani, Kristo ni nani? Ni yule ambaye juu yake yasemwa: “Hapo mwanzo kulikuwa Neno, naye Neno alikuwa kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu” (Yn 1, 1). Naam, Neno hili wa Mungu alifanyika mwili, akakaa kwetu” (Yn 1, 14). Yeye hakuwa na kitu ndani yake alichoweza kutufia, akitaka kutoa uhai wake kwa wenye kufa. Kwa namna hii, yeye asiyekuwa na hali ya kufa, aliweza kufa, akitaka kutoa uzima kwa wenye kufa. Aliwashirikisha uzima wake wale ambao toka kwao alishiriki kifo. Naam, toka kwetu, hatukuwa na kitu cha kuwa na uzima, kama yeye hakuwa na kitu cha kupokea mauti.. Kwa hiyo, badiliko la ajabu: yeye alifanya yake mauti yetu na wetu uzima wake. Kwa hiyo, hakuna aibu, bali tumaini bila mipaka na fahari kuu katika kifo cha Kristo.

Alichukua juu yake kifo alichopata ndani yetu na hivyo alihakikisha ule uzima usioweza kuja toka kwetu. Yale ambayo sisi tulistahili kwa sababu ya dhambi, aliyapata yule asiyekuwa na dhambi. Na, je, hatatupatia yale tunayostahili kwa haki, yeye aliye mwanzilishi wa kuhesabiwa

kwetu haki? Vipi hatatoa thawabu ya watakatifu, yeye aliye mwaminifu hasa, ambaye bila hatia alivumilia adhabu ya wabaya?

Tuungame, basi, ndugu, bila hofu, na zaidi, tutangaze kwamba Kristo alisulibiwa kwa ajili yetu, lakini kwa furaha, si kwa aibu, bali kwa uhodari.

Mtume Paulo alifahamu hayo vema na aliyaonyesha kama cheo cha fahari. Aliweza kuadhimisha matendo makuu na ya kushangaza ya Kristo. Aliweza kujivunia, akitaja fadhila kuu za Kristo, akimtambulisha kama mwumba wa ulimwengu, akiwa Mugnu pamoja na Baba, na kama mkuu wa dunia kama mtu anayefanana nasi. Hata hivyo, hakusema mengine, isipokuwa: “Lakini mimi nisione fahari juu ya kitu chochote, ila msalaba wa Bwana wetu Yesu Kristo” (Gal 6, 14).

Kiitikizano:

K. Twauabudu msalaba wako, Bwana, twaadhimisha mateso yako matukufu: * kwa mateso na kifo chako, utuhurumie.

W. Twakuomba: uwasaidie watumishi wako, uliwakomboa na damu azizi:

K. kwa mateso na kifo chako, utuhurumie.

JUMANNE YA JUMA TAKATIFU

SOMO LA KWANZA: Ebr 12, 1-13

Kiitikizano:

Ebr 12, 2; Flp 2, 8

K. Yesu, mwenye kuanzisha na mwenye kutimiza imani, badala ya furaha iliyowekwa mbele yake, aliustahimili msalaba, na kuidharau aibu * sasa ameketi kuume kwa kiti cha enzi cha Mungu.

W. Alijinyenyekeza, akawa mtii hata mauti;

K. sasa ameketi kuume kwa kiti cha enzi cha Mungu.

SOMO LA PILI:

Toka kitabu “Juu ya Roho Mtakatifu” cha mt. Basilio Mkuu, askofu

Kimoja tu ni kifo kwa ulimwengu na mmoja ufufuko wa wafu

Mpango wa wokovu wa Mungu, mwokozi wetu, ni kumwinua mtu toka kuanguka kwake na kumrudisha kwenye undani wa kimungu, kwa kumwokoia toka udanganyifu alimopelekwa na kutotii. Ujio wa Kristo katika mwili, mifano ya maisha ya kiinjili, mateso, msalaba, kaburi, ufufuko ni kwa wokovu wa mwanadamu ili awe tena, kwa njia ya kumfuata Kristo, na hali ya kupokelewa kama mwana, alivyojaliwa mwanzoni.

Kwa uhalisi wa maisha ya kikristo, yahitajika, basi, sio tu kufuata mifano yake ya upole, unyenyekevu na uvumilivu iliyoonekana wakati wa maisha yake, bali pia kifo chake mwenyewe. Mt. Paulo asema hayo, mfuasi wa Kristo, aliyefanana naye “katika kufa kwake, kwa tumaini la kuufikia ufufuko wa wafu”(Flp 3, 11).

Lakini, vipi twaweza kufanana na kifo chake? Tukikubali kuzikwa pamoja naye katika ubatizo. Ni gani namna ya kaburi na lipi tunda la kufanana naye? Kwanza yahitajika kuacha namna ya kuishi ya kabla. Lakini hakuna awezaye kufikia pale asipozaliwa upya, kulingana na maneno ya Bwana. Kuzaliwa upya, kama inavyoonekana katika na neno lenyewe, ni mwanzo wa maisha ya pili. Kwa hiyo, kabla ya kuanzisha maisha ya pili, yahitajika kumaliza yale ya kwanza. Wale wanaofikia mzunguko wa kwanza katika mahali pa michezo, wapewa pumziko kidogo, kabla ya kuanza mzunguko mwingine. Hivyo pia katika badiliko la maisha, yaonekana ya lazima kwamba

kifo kiwepo kati ya maisha ya kwanza na ya pili, na kwamba kifo hiki kiwe mwisho wa hali ya sasa na mwanzo wa ile ya baadaye.

Na vipi twapaswa kufa, yaani kutimiza kushuka kuzimu? Tukiiga kaburi la Kristo, kwa njia ya ubatizo. Yaani, miili ya wale waliobatizwa, kwa namna fulani yamezikwa majini. Kwa hiyo, ubatizo wamaanisha kwa namna ya kisiri kuacha matendo ya mwili, kulingana na yale asemayo Mtume: “Katika yeye mmetahiriwa kwa tohara isiyofanyika kwa mikono, kwa kuuvua mwili wa nyama, kwa tohata ya Kristo. Mkazikwa pamoja naye katika ubatizo” (Kol 2, 11).

Na ubatizo, kwa namna fulani yaosha roho toka machafu yanayojia kwa sababu ya mivuto ya mwili, kulingana na yale yaliyosemwa: “unioshe, nami nitakuwa mweupe kuliko theluji” (Zab 51, 7). Kwa sababu hii, sisi twajua ubatizo mmoja wa wokovu, kwa kuwa ni moja mauti kwa ulimwengu na mmoja ufufuko wa wafu, ambao ubatizo ni mfano wa mambo hayo.

Kiitikizano

Rum 6, 3. 5. 4

- K. Sisi tuliobatizwa katika Kristo Yesu, tulibatizwa katika mauti yake. * Kama tulivyounganika naye katika mfano wa mauti yake, tutaunganika pia katika ufufuko.
- W. Tulizikwa pamoja naye kwa njia ya ubatizo katika mauti yake.
- K. Kama tulivyounganika naye katika mfano wa mauti yake, tutaunganika pia katika ufufuko.

JUMATANO YA JUMA TAKATIFU

SOMO LA KWANZA: Ebr 12, 14-29

Kiitikizano:

Kum 5, 23. 24; Ebr 12, 22

- K. Taifa la Israeli, waliposikia sauti ile toka kati ya giza, na wakati uo huo mlima ule ulikuwa ukiwaka moto, walimkaribia Musa, wakasema: * Tazama, Bwana Mungu wetu ametuonyesha utukufu wake na ukuu wake.
- W. Ninyi mmeufikilia mlima Sioni na mji wa Mungu aliye hai, Yerusalemu wa mbinguni.
- K. Tazama, Bwana Mungu wetu ametuonyesha utukufu wake na ukuu wake.

SOMO LA PILI:

Toka “Maelezo juu ya Yohana” ya mt. Augustino, askofu

Utamilifu wa upendo

Bwana, ee ndugu wapendwa sana, alieleza utamilifu wa upendo, ambao nao twapaswa kupendana na maneno haya: “Hakuna aliye na upendo mwingi kuliko huu, wa mtu kuutoa uhai wake kwa ajili ya rafiki zake” (Yn 15, 13). Yafuata pia yale anayosema mwinjilisti mwenyewe Yohana katika waraka wake: Kristo “aliutoa uhai wake kwa ajili yetu, imetupasa na sisi kuutoa uhai wetu kwa ajili ya ndugu” (I Yoh 3, 16), tukipendana kweli kama yeye alivyotupenda, mpaka kutoa uhai wake kwa ajili yetu.

Hayo twayasoma katika Mithali ya Salomoni: Utakapoketi kula chakula pamoja na mtawala, mwangalie sana yeye aliye mbele yako; na ufanye yale afanyayo yeye (Mit 23, 1-2).

Na, je, ipi meza ya mkuu na mtawala, isipokuwa ile ambamo hupokelewa mwili na damu ya yule aliyetoa uhai kwa ajili yetu? Na, yamaanisha nini kuketi mezani humu, isipokuwa kuikaribia na unyenyekevu? Na yataka kusema nini kuangalia sana ni nini kilichopo mbele yako, isipokuwa kutafakari, kama ipasavyo, juu ya neema kubwa hivi? Na ni nini kutia mkono ili kufanya yale yale, isipokuwa niliyosema kabla, yaani: kama Kristo alitoa uhai wake kwa ajili yetu, vivyo hivyo sisi twapaswa kuwa tayari kutoa maisha yetu kwa ajili ya ndugu? Ni yale asemayo pia mtume Petro:

“Kristo, naye, aliteswa kwa ajili yenu, akawaacha kielelezo, mfuata nyayo zake” (I Pet 2, 21). Hayo yamaanisha kufanya yale yale. Hivyo walifanya kwa upendo mkuu mashahidi watakatifu na, tusipotaka kuadhimisha bure ukumbusho wao, tusipotaka kuikaribia meza ya Bwana bila kupata kitu, ile karamu ambamo wao pia washiba, yahitajika kwamba sisi pia, kama wao, tuwe tayari kurudisha zawadi tuliyopata.

Kwa hiyo, kwenye meza hii ya Bwana hatukumbuki mashahidi kama twafanyavyo na wengine wanaokaa sasa katika amani, yaani hatuwaombe, bali twasihi kwamba watuombee ili watujalie kufuata nyayo zake. Yaani, wao waligusa kilele cha upendo ule ambao Bwana alieleza ni mkuu iwezekanavyo. Waliwatolea ndugu zao ushuhuda ule ule wa upendo, waliopokea wao kwenye meza ya Bwana

Hatutaki kusema na hayo kwamba twaweza kuwa sawa na Kristo Bwana, kama tungefika kumtolea ushuhuda mpaka kumwaga damu. Yeye alikuwa na uweza wa kutoa uhai wake na kuuchukua tena, lakini sisi hatuwezi kuishi mpaka tunapotaka, na twapaswa kufa hata dhidi ya mapenzi yetu. Yeye, alipokufa, akafisha mara, ndani yake, mauti, ila sisi twakombolewa na mauti, kwa njia ya kifo chake tu. Mwilie hakuonja uharibifu, bali wetu, baada tu ya kupata uharibifu, atavaa, kwa njia yake, hali ya kutoharibika, mwishoni mwa dunia. Yeye hakutuhitaji ili kutuokoa, ila sisi, bila yeye, hatuwezi kufanya lolote. Yeye alijionyesha kama mzabibu kwetu sisi tulio matawi, kwetu ambao, pasipo yeye, hatuwezi kuwa na uzima.

Mwishowe, hata ikiwa ndugu wafika mpaka kutoa uhai kwa ajili ya ndugu, damu ya shahidi mmoja haimwagiki kwa ondoleo la dhambi za ndugu, kitu ambacho yeye alifanya kwa ajili yetu. Na, kwa hayo alitupatia sio mfano wa kuiga, bali zawadi ya kumshukuru.

Mashahidi, basi, kwa kuwa walimwaga damu yao kwa ajili ya ndugu, walirudisha tu yale waliyopokea toka mezani mwa Bwana.

Tubaki katika njia yao na tupendane, kama Kristo alivyotupenda, akijitoa mwenyewe kwa ajili yetu.

Kiitikizano:

I Yoh 4, 9. 11. 10

K. Katika hili pendo la Mungu lilionekana kwetu: Mungu alimtuma Mwanawe pekee ulimwenguni, ili tupate uzima kwa yeye. * Ikiwa Mungu alitupenda sisi hivi, imetupasa na sisi kupendana.

W. Mungu alitupenda sisi kwanza, akamtuma Mwanawe kuwa kipatanisho kwa dhambi zetu.

K. Ikiwa Mungu alitupenda sisi hivi, imetupasa na sisi kupendana.

ALHAMISI YA JUMA TAKATIFU

SOMO LA KWANZA: Ebr 4, 14 – 5, 10

Ebr 5, 8. 9. 7

Kiitikizano:

K. Kristo, ingawa ni Mwana, alijifunza kutii kwa mateso yaliyompata, * naye akawa sababu ya wokovu wa milele kwa watu wote wanaomtii.

W. Yeye siku hizo za mwili wake, alitoa maombi pamoja na kulia sana, akasikilizwa kwa utauwa wake,

K. naye akawa sababu ya wokovu wa milele kwa watu wote wanaomtii

SOMO LA PILI:

Toka “Homilia juu ya Pasaka” ya Melitoni wa Sardi, askofu.

Kondoo aliyechinjwa alitukomboza na mauti

Mengi yametabiriwa na manabii kuhusu fumbo la Pasaka, aliye Kristo, “utukufu una yeye milele na milele, Amen” (Gal 1, 5). Yeye alishuka duniani toka mbingu kwa ajili ya wanadamu walioteseka; akavaa ubinadamu wetu tumboni mwa Bikira, akazaliwa kama mwanadamu. Akachukua juu yake mateso ya mwanadamu aliyeteseka, kwa mwili uliokuwa chini ya mateso, akaharibu mivuto mibaya ya mwili. Kwa Roho asiyekufa, akaangamiza mauti yenye kuua.

Yeye ni yule aliyefunika na aibu mauti, akatupa shetani katika kilio, kama Musa kwa Farao. Yeye ni yule aliyepiga uovu na uonevu, kama Musa alivyohukumu Misri kwa utasa.

Yeye ni yule aliyetutoa toka utumwa hadi uhuru, toka giza hadi nuru, toka mauti hadi uzima, toka dhuluma hadi ufalme wa milele. Alitufanya ukuhani mpya na taifa teule kwa milele. Yeye ni Pasaka ya wokovu wetu.

Yeye ni yule aliyechukua juu yake mateso ya wote. Yeye ni yule aliyeuwawa katika Abeli, akafungwa miguu katika Isaka. Alisafiri katika Yakobo, akauzwa katika Yosefu. Akaachwa juu ya maji katika Musa, akachinjwa katika mwanakondoo.

Alidhulumiwa katika Daudi, akaabishwa katika manabii.

Yeye ni yule aliyemwilishwa tumboni mwa Bikira, akatundikwa msalabani, akazikwa ardhini, na, akifufuka toka wafu, akapanda mbinguni juu. Yeye ni mwana kondoo asiye fungua kinywa, yeye ni mwanakondoo aliyeuwawa, yeye amezaliwa toka Maria, kondoo jike bila hatia. Yeye alitwaliwa toka kundi, akapelekwa kuuwawa, akachinjwa jioni, akazikwa usiku. Msalabani hakuna mfupa wake uliovunjwa na chini ya ardhi hakuonja uharibifu.

Yeye alifufuka toka wafu, akafanya wanadamu kufufuka taka ndani ya kaburi.

Kiitikizano:

Rum 3, 23-25; Yn 1, 20

K. Wote wamefanya dhambi, na kupungukiwa na utukufu wa Mungu; lakini wanahesabiwa haki bure kwa neema yake, kwa njia ya ukombozi wa Kristo. * Mungu amemweka awe upatanisho kwa njia ya imani katika damu yake.

W. Tazama Mwanakondoo wa Mungu, aichukuaye dhambi ya ulimwengu!

K. Mungu amemweka awe upatanisho kwa njia ya imani katika damu yake.

IJUMAA YA MATEO YA BWANA

SOMO LA KWANZA: Ebr 9, 11-28

Kiitikizano:

Isa 53, 7. 8. 5. 12

K. Alikuwa kama mwanakondoo apelekwaye machinjoni; akidhulumiwa, hakufungua kinywa chake; alipigwa hata mauti * ili awape watu wake wokovu.

W. Alijitoa mwenyewe hata kufa, akahesabiwa pamoja na wakosao,

K. ili awape watu wake wokovu.

SOMO LA PILI:

Toka “Katekesi”, za mtakatifu Yohana Krisostomo, askofu.

Nguvu ya damu ya Kristo

Je, wataka kutambua nguvu ya damu ya Kristo? Tuangalie mifano, tukitazama kurasa za Agano la Kale.

Mchinje, asema Musa, mwanakondoo wa mwaka mmoja na itieni damu yake kwenye milango (Kut 12, 1-14). Je, Musa, wasema nini? Lini damu ya mwanakondoo imeokoa mtu mwenye akili? Bila shaka, aonekana kujibu, si kwa sababu ni damu, bali kwa kuwa ni mfano wa damu ya Bwana. Zaidi sana kuliko wakati ule, adui atapita bila kudhuru, akiona kwenye miimo, siyo damu ya mfano wa kale, bali ule wa ukweli mpya, hai na nyangavu, midomoni mwa waumini, juu ya mlango wa hekalu la Kristo.

Ukitaka kufahamu kwa undani zaidi nguvu ya damu hii, fikiri toka wapi ilianza kutiririka na tokea chemchemi gani imebubujika. Ilimwagika juu ya msalaba, ikatoka ubavuni mwa Kristo. Kwa Yesu, aliyekwisha kufa na bado alitundikwa msalabani, alimkaribia askari aliyemfungua kwa mpigo wa mkuki ubavu: zikatoka maji na damu. Moja, mfano wa ubatizo, nyingine, ya Ekaristi. Askari alifungua ubavu: alifungua hekalu takatifu, nilipogundua hazina na ambapo ninayo furaha ya kupata mazuri ya ajabu. Yale yale yatukia kwa Mwanakondoo: Wayahudi walichinja kafara, nami naufurahia wokovu, tunda la sadaka ile.

Na ikatoka damu na maji (Yn 19, 34). Mpendwa, usipite haraka mno juu ya fumbo hili. Ninayo maana nyingine ya kifumbo ya kukuelezea. Nilisema kwamba maji yale na ile damu ni mfano wa ubatizo na wa ekaristi. Lakini Kanisa limezaliwa toka sakramenti hizi mbili, toka kuoga huku kwa kuzaliwa upya katika Roho mtakatifu kwa njia ya ubatizo na toka Ekaristi. Na mifano ya ubatizo na ya Ekaristi imetoka kwenye ubavu. Basi, ni toka ubavu wake kwamba Kristo aliunda Kanisa, kama toka ubavuni mwa Adamu ameumbwa Hawa.

Kwa hiyo, Musa, akisema juu ya mtu wa kwanza, alitumia maneno: “Mfupa katika mifupa yangu, nyama katika nyama yangu”(Mwa 2, 23), ili kutuonyesha ubavu wa Bwana. Kama vile Mungu aliumba mwanamke toka ubavu wa Adamu, hivyo Kristo alitujalia maji na damu toka ubavu wake ili kuunda Kanisa. Na kama ubavu wa Adamu aliguswa na Mungu usingizini, hivyo Kristo alitujalia damu na maji wakati wa usingizi wa kifo chake.

Mwaona kwa njia gani Kristo aliunganisha naye Mke wake, mwaona anatulisha kwa chakula gani. Kwa damu yake twazaliwa, kwa damu yake twalisha uhai wetu. Kama vile mwanamke amlisha mtoto wake kwa maziwa yake mwenyewe, hivyo Kristo alisha daima kwa damu yake wale aliowazaa upya.

Kiitikizano:

I Pet 1, 18-19; Efe 2, 18; I Yoh 1, 7

K. Si kwa vitu viharibikavyo, kwa fedha au dhahabu mlikombolewa; bali kwa damu ya thamani ya Kristo, mwanakondoo asiye na ila. * Kwa njia yake twaweza kumkaribia Baba katika Roho mmoja.

W. Damu ya Yesu, Mwana wa Mungu, yatusafisha dhambi yote;

K. kwa njia yake twaweza kumkaribia Baba katika Roho mmoja.

JUMAMOSI TAKATIFU

SOMO LA KWANZA: Ebr 4, 1-16

Kiitikizano:

Mt 27, 60. 66. 62

- K.** Wakamweka Bwana katika kaburi, na baada ya kuviringisha jiwe kubwa mbele ya mlango wa kaburi, wakatia muhuri, * wakaweka askari kulinda kaburi.
- W.** Wakamkusanyikia Pilato wakuu wa makuhani,
- K.** wakaweka askari kulinda kaburi.

SOMO LA PILI:

Toka “Homilia” ya kale juu ya Jumamosi takatifu.

Kushuka kuzimuni kwa Bwana

Je, imetukia nini? Leo nchini upo ukimya mkuu na upweke. Ukimya mkuu kwani Mfalme analala: nchi imebaki na bumbuazi na yanyamaza kwa sababu Mungu aliyejifanya mwili alilala, akaamsha wale waliolala tangu karne nyingi. Mungu alikufa katika mwili, akashuka kutingiza ufalme wa kuzimu.

Kweli, yeye aenda kutafuta baba wa kwanza, kama kondoo aliyepotea. Yeye ataka kushuka kutembelea wale wanaokaa kwenye giza na kivuli cha mauti. Mungu na Mwanawe waenda kuwakomboa toka mateso Adamu na Hawa waliomo kifungoni.

Bwana aliingia kwao akibeba silaha zenye ushindi za msalaba. Mara Adamu, baba wa kwanza, alipomwona, akijipiga kifua kwa ajabu, akapaza sauti kwa wote, akasema: “Bwana wangu awe na wote”. Na Kristo, akijibu, alimwambia Adamu: “Awe na roho yako pia”. Na akimchukua mkono, akamtikisa, akisema: “Amka, wewe ulalaye, ukafufuke toka wafu na Kristo atakuangazia.

Mimi ndimi Mungu wako, niliyegeuka kwa ajili yako kuwa mwanao; ambaye kwako na kwa hao, wanaopata asili toka kwako, nasema sasa na katika uweza wangu nawaamrisha wale waliokuwa kifungoni: Tokeni! Kwa wale waliokuwa gizani: Mpate kuangaziwa! Kwa wale waliokuwa wamekufa: Mfufuke! Kwako nakuamuru: Amka wewe ulalaye! Naam, sikukuumba ili ubaki mfungwa wa kuzimu. Fufuka toka wafu. Mimi ni uzima wa wafu. Fufuka, kazi ya mikono yangu! Fufuka mfano wangu, uliyefanywa kwa sura yangu! Fufuka na tutoke hapa! Wewe ndani yangu nami ndani yako tupo umbile moja lisilotenguka.

Kwako, mimi, Mungu wako, nilifanywa kuwa mwanao. Kwako, mimi, Bwana, nilivaa umbile lako la mtumishi. Kwako, mimi niliye juu ya mbingu, nimekuja duniani na chini ya nchi. Kwako, mwanadamu, nilishiriki udhaifu wa kibinadamu, lakini baadaye nimepata kuwa huru kati ya wafu. Kwako, uliyetoka kwenye paradisi ya dunia, nimesalitiwa katika bustani na kutolewa mikononi mwa Wayahudi, na katika bustani nimetundikwa msalabani. Tazama juu ya uso wangu mate niliyopata kwa ajili yako, ili kuweza kukurudisha kwenye pumzi ile ya kwanza ya uhai. Angalia juu ya uso wangu mapigo, niliyovumilia ili nifanye upya kwa sura yangu uzuri wako uliopotea.

Angalia juu ya mgongo wangu mijeledi niliyopata ili kukomboa mgongo wako toka uzito wa dhambi zako. Tazama mikono yangu iliyotiwa misumari kwenye mti kwa ajili yako, ambaye zamani ulinyosha vibaya mkono wako kwenye mti. Nilikufa msalabani na mkuki uliingia ubavuni mwangu, kwako uliyelala paradisini na ulifanya Hawa kutoka ubavuni mwako. Ubavu wangu uliponya maumivu ya ubavu wako. Usingizi wangu utakukomboa toka usingizi wa kuzimu. Mkuki wangu ulisimamisha mkuki ulioelekea dhidi yako.

Amka, tuondoke hapa. Adui alikutoa kwenye nchi ya paradisi. Ila mimi sikuweki tena katika bustani ile, bali nakutia kwenye kiti cha enzi cha mbingu. Ulikataliwa kuguza mti wa mfano wa

uzima, ila mimi, niliye uzima, nakushirikisha yale niliyo. Niliweka makerubi ili wakulinde kama watumishi. Sasa nafanya kwamba makerubi wakuabu karibu kama Mungu, ingawa wewe si Mungu.

Kiti cha enzi cha mbingu ki tayari, wanaobeba wako tayari kutii, ukumbi umeandaliwa, meza imetayarishwa, makao ya milele yamepambwa, milango imefunguliwa. Kwa maneno mengine, nimekuandalia tangu karne za milele ufalme wa mbinguni”.

Kiitikizano:

- K.** Ameenda mbali mchungaji wetu, chemchemi ya maji hai, ambaye kwa kifo chake jua limetiwa giza. Yule aliyeshika mtumwa mtu wa kwanza amefanywa kuwa mtumwa yeye mwenyewe: * leo Mwokozi wetu ameangusha milango na vizuizi vya mauti.
- W.** Aliharibu gereza la kuzimu, akaangusha uweza wa shetani;
- K.** leo Mwokozi wetu ameangusha milango na vizuizi vya mauti